

Statusbilde for Bardu kommune

Rådmannen august 2015

Innhold

Forord	4
Sammendrag	6
1 Demografiske og sosioøkonomiske forhold	7
1.1 Befolkningsutvikling 1990-2014 og prognose frem til 2040	7
1.2 Befolknings sammensetning 1990-2040	9
1.3 Bosettingsmønster internt i kommunen	11
1.4 Flyttemønster	12
1.5 Levekår	13
1.6 Avstander og kommunikasjoner	17
2 Kommuneøkonomi	19
2.1 Økonomisk status og utvikling	19
2.2 Økonomisk utvikling framover – endringer i inntekssystemet mm?	25
2.3 Enhetskostnader innenfor tjenestene	27
2.4 Eiendomsskatt, gebyrer og avgifter	28
3 Kommunens rolle som tjenesteyter	32
3.1 Kommunens organisering	32
3.1.1 Organisasjonskart	32
3.1.2 Interkommunalt samarbeid	34
3.1.3 Tverrsektorielt samarbeid i kommunen	35
3.2 Planlegging, administrasjon og virksomhetsstyring	36
3.3 Barnehage	39
3.4 Grunnskole	42
3.4.1 Skole-Fritids-Ordningen (SFO)	43
3.4.2 Pedagogisk-Spsykologisk-Tjeneste (PPT)	43
3.4.3 Bardu Læringscenter	43
3.5 Barnevern	47
3.6 Sosiale tjenester i Nav	48
3.6.1 Flyktningtjenesten	50
3.7 Pleie og omsorg og kommunehelse	52
3.7.1 Pleie- og omsorgstjenesten	52
3.7.2 Kommunehelse	55
3.7.2.1 Fastlege- og legevaktordning	55

3.7.2.2	Forebygging: Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	56
3.7.2.3	Psykisk helsearbeid og rusarbeid	56
3.7.3	Samhandlingsreformen	57
3.8	Landbruk.....	58
3.9	Tekniske tjenester	60
3.10	Kultur og kirke	62
4	Nye oppgaver for kommunene	66
4.1	Velferd	66
4.2	Lokal utvikling.....	66
4.3	Andre oppgaver	67
4.4	Annet	67
5	Kommunens rolle som myndighetsutøver	67
6	Kommunens rolle som samfunnsutvikler	71
6.1	Næringsliv	76
7	Kommunen som demokratisk arena	78
8	Oppsummering av kommunens analyse	82
9	Kilder.....	83
	Vedlegg.....	84
	Vedlegg 1: Nærmere om kriteriene for god kommunestruktur.....	84
	Vedlegg 2: Oversikt over figurer og tabeller	88

Forord

Regjeringen Solberg la 14. mai 2014 frem Prop. 95 S (2013-2014) Kommuneproposisjonen 2015. Regjeringen ønsker å flytte makt og ansvar til større og mer robuste kommuner. Målet er et lokaldemokrati som kan ivareta velferd og sikre verdiskapning og trivsel. Regjeringen er opptatt av at kommunene må ha kraft til å møte de utfordringene som venter. Det er utfordringer knyttet til demografi, velferd og kompetanse og evne til å utvikle gode og attraktive lokalsamfunn.

Regjeringens mål for en ny kommunereform er følgende:

1. Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

2. Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnsikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

3. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og nærings sammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

4. Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver

Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov.

Ved behandlingen av kommunereformen 18. juni 2014 sluttet Stortinget seg til Regjeringens mål.

Stortingsflertallet har understreket at det er et utredningsansvar for alle kommuner. Dette er å forstå slik at alle kommuner skal gå gjennom prosessen med å diskutere og vurdere sammenslåing, samt gjøre vedtak innen våren 2016, i tråd med det tidsløp som er skissert i kommuneproposisjonen.

Regjeringens ekspertutvalg har anbefalt ti kriterier for god kommunestruktur som er rettet mot kommunene, og to kriterier som er rettet mot staten. Kriteriene angir hva som skal til for at en

kommune på en god måte skal kunne ivareta sine fire roller som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og demokratisk arena, og oppgaveløsningen knyttet til disse. Kriteriene ivaretar samfunnsmessige hensyn som strekker seg ut over den enkelte kommunegrense, og er anbefalt som grunnlag for å vurdere kommunenes oppgaveløsning i dag og for å vurdere en framtidig kommunestruktur.

Kriterier rettet mot kommunene er som følger:

1. Tilstrekkelig kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon
5. Økonomisk soliditet
6. Valgfrihet
7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
8. Høy politisk deltakelse
9. Lokal politisk styring
10. Lokal identitet

Et første steg i prosessen med å utrede mulige sammenslåinger vil være å skaffe en oversikt over hvor kommunen selv står og å kartlegge styrker, svakheter og de viktigste utfordringene som kommunen står overfor.

I denne sammenheng har Fylkesmannen utarbeidet et forslag til mal for hvordan kommunene kan lage et slikt statusbilde med en vurdering av kommunens styrker, svakheter og viktigste utfordringer innenfor de fire ulike rollene som kommunene skal ivareta.

Formålet med statusbildet er å gi en oversikt over hvor kommunen står i dag når det gjelder demografisk utvikling, økonomisk status og kommunens rolle som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og demokratisk arena, sett hen til de nevnte kriteriene.

Malen inneholder sentrale spørsmål som kommunen bør ta stilling til, og relevant statistikk for den enkelte kommune. I tillegg til ovennevnte mal og statistikker vil Fylkesmannen bidra med en kort vurdering av vårt syn på kommunen innenfor de forskjellige tjenesteområdene og rollene.

Det er viktig å understreke at Fylkesmannens materiale er et tilbud om bistand til kommunenes utredningsarbeid. Kommunene står fritt til å vurdere om dette er noe de vil benytte helt eller delvis i sitt arbeid.

Fylkesmannen håper at ovennevnte materiale sammen med kommunes egne styringsdokumenter, planverk (samfunnsplan, arealplan) og lokalkunnskap om vesentlige forhold vil gi kommunen et godt grunnlag for grundige analyser og vurderinger av kommunens ståsted.

Fylkesmannen vil kunne bistå i bruken av malen og statistikk. Det vil bli vurdert å avholde samlinger for medarbeidere som skal arbeide direkte med utarbeidelse av statusbildet hvis kommunene ønsker det eller dersom vi ser at det er behov for dette.

Skrift merket med rødt er statistikk eller vurderinger som Fylkesmannen har lagt eller vil legge inn i dokumentet. Tekst i vanlig svart skrift er spørsmål og problemstillinger er kommunens egne vurderinger.

Sammendrag

Hovedkonklusjonene er at Bardu kommune i all hovedsak leverer gode tjenester og har god kompetanse på de fleste områdene. Kommunen er sårbar på enkeltområder der fagmiljøene er små og kompleksiteten stor.

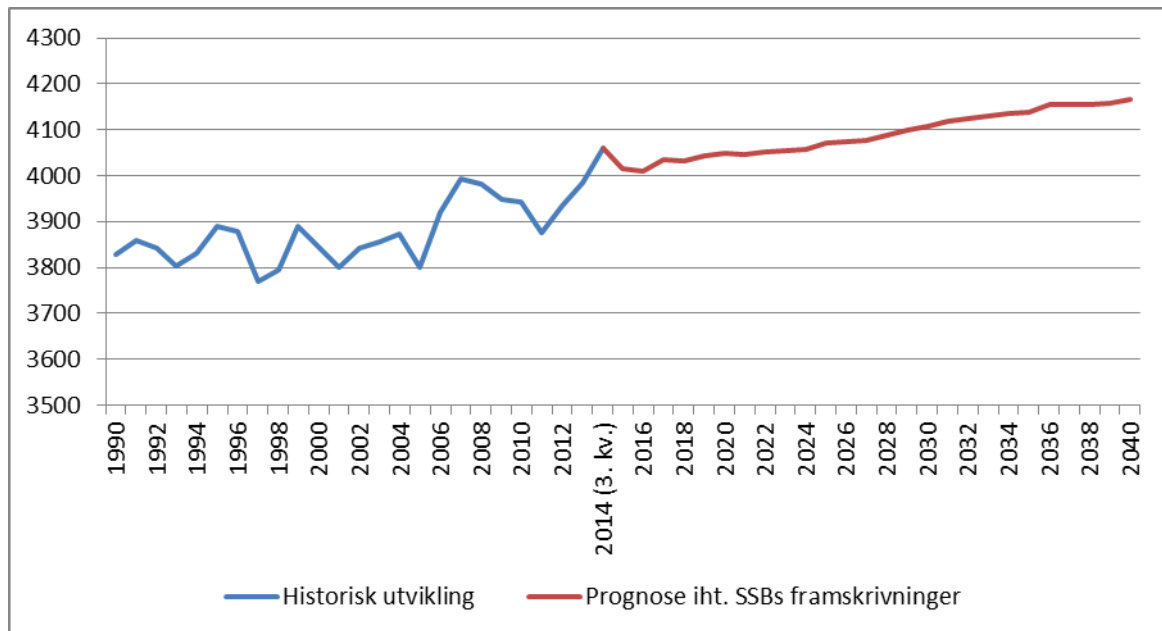
Kommunen har en høy aktivitet og ressursbruk på de fleste tjenesteområdene. Dette er muliggjort av at kommunen har høye inntekter bl a i form av kraftinntekter. Utfordringen er å styre aktiviteten ift til de ressurser som er tilgjengelig. Kommunen opplever en nedgang i inntektene, dette fordrer et fokus på endring av tjenestetilbud i tråd med de økonomiske rammer samt skaffe handlingsrom for helt nødvendige investeringer.

Gjennomgående har kommunen et godt og høyt tjenestetilbud i forhold til andre kommuner. Utfordringene knytter seg i hovedsak til områder der små fagmiljø gjør leveranse av tjenester sårbare. De små fagmiljøene er ofte administrative/merkantile funksjoner (typisk "kommunehusfunksjoner"). Videre rekruttering innen spesielle stillinger/fagkompetanse utfordrende.

Rapporten har tatt for seg noen av konsekvensene for Bardu kommune ved evt endringer i inntektssystemet slik det til nå er signalisert. Rapporten viser også hvilke oppgaver som forventes overført til kommunene.

1 Demografiske og sosioøkonomiske forhold

1.1 Befolkningsutvikling 1990-2014 og prognose frem til 2040

Figur 1: Folketallsutvikling 1990-2014 (3. kv.) og prognose frem til 2040

Figur 1 viser utviklingen i folketall i kommunen fra 1990 til 2014 (pr. 3. kvartal) og forventet utvikling frem til 2040 basert på SSBs framskrivninger (hovedalternativet, MMMM).

Grafen i figur 1 viser at selv om folketallet i perioden har svingt noe er tendensen klar. Folketallet i Bardu har økt fram til i dag. Prognosen sier at økningen ser ut til å fortsette.

	1990-2014	2010-2014	2014-2020	2014-2040
Bardu	4,3 %	2,8 %	-0,2 %	2,6 %
Troms	11,3 %	4,2 %	3,8 %	12,8 %
Landet	21,8 %	6,1 %	5,7 %	22,6 %
Midt-Troms	-4,8 %	1,9 %	3,0 %	10,4 %

Tabell 1 viser prosentvis endring i folketallet for ulike perioder, både historisk og forventet utvikling fremover i tid.

	1990-2014	2010-2014	2014-2020	2014-2040
Bardu	4,3 %	2,8 %	-0,2 %	2,6 %
Troms	11,3 %	4,2 %	3,8 %	12,8 %
Landet	21,8 %	6,1 %	5,7 %	22,6 %
Midt-Troms	-4,8 %	1,9 %	3,0 %	10,4 %

Tabell 1: Prosentvis endring i folketallet

Nedgangen som vises i figur 1 fra 2014-2016 og i tabell 1 fra 2014-2020 synes ikke å være reel. I 2015 er folketallet (1 kv 2015) økt til 4078 personer. Det er konkrete planer om å etablere flere arbeidsplasser innenfor forsvaret. Det klargjøres for bygging av flere boliger for å huse disse.

Fødselsoverskudd/-underskudd, innenlandsk flytting og innvandring

Tabell 2 viser fødselsoverskudd/-underskudd, innenlandsk flytting og innvandring i perioden 1998-2014.

Innbyggere pr 1.1.1998	3 770
Fødselsoverskudd/-underskudd 1998-2014 (3. kv.)	359
Netto innvandring til/utvandring fra utlandet 1998-2014 (3. kv.)	722
Netto innenlandsk flytting 1998-2014 (3. kv.)	-791
Beregnet antall innbyggere pr. 30.09.2014	4 060
Faktisk antall innbyggere pr. 30.09.2014 iht. SSBs kvartalsvise statistikk	4 059
Endring i folketallet	289
Diff. (uforklart, skyldes manglende avstemming i kvartalsvis statistikk fra SSB)	1

Tabell 2: Befolkningsendringer 1998-2014

Tabell 3 viser fødselsoverskudd/-underskudd, innenlandsk flytting og innvandring i perioden 2009-2014.

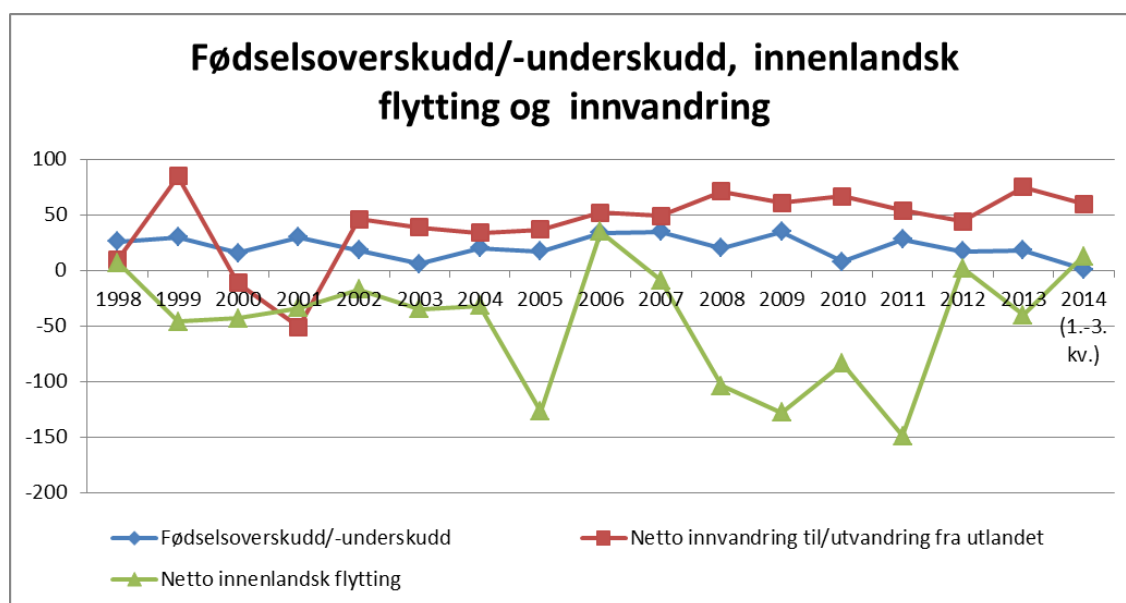
Innbyggere pr 1.1.2009	3 981
Fødselsoverskudd/-underskudd 2009-2014 (3. kv.)	107
Netto innvandring til/utvandring fra utlandet 2009-2014 (3. kv.)	361
Netto innenlandsk flytting 2009-2014 (3. kv.)	-386
Beregnet antall innbyggere pr. 30.09.2014	4 063
Faktisk antall innbyggere pr. 30.09.2014 iht. SSBs kvartalsvise statistikk	4 059
Endring i folketallet	78
Diff. (uforklart, skyldes manglende avstemming i kvartalsvis statistikk fra SSB)	4

Tabell 3: Befolkningsendringer 2009-2014

Tabell 2 og 3 viser fødselsoverskudd/-underskudd, innenlandsk flytting og innvandring. Går vi dypere inn i tallene vil vi finne at det meste av inn/utflyttingen knytter seg til forsvarets virksomhet i kommunen. Årlig flytter det ut et betydelig antall personer før første august. I løpet av høsten flytter det andre inn igjen for å gå inn i stillingene etter de som flyttet ut.

Tallene for fødselsoverskudd viser en nedadgående trend. Dette merkes i barnehagene der antall barn de siste årene er blitt redusert, og barnehageavdelinger er lagt ned. Dette vil også bety at det blir færre elever i skolen i årene som kommer.

Figur 2 under viser den årlige utviklingen i fødselsoverskudd/-underskudd, innenlandsk flytting og innvandring i perioden 1998-2014.

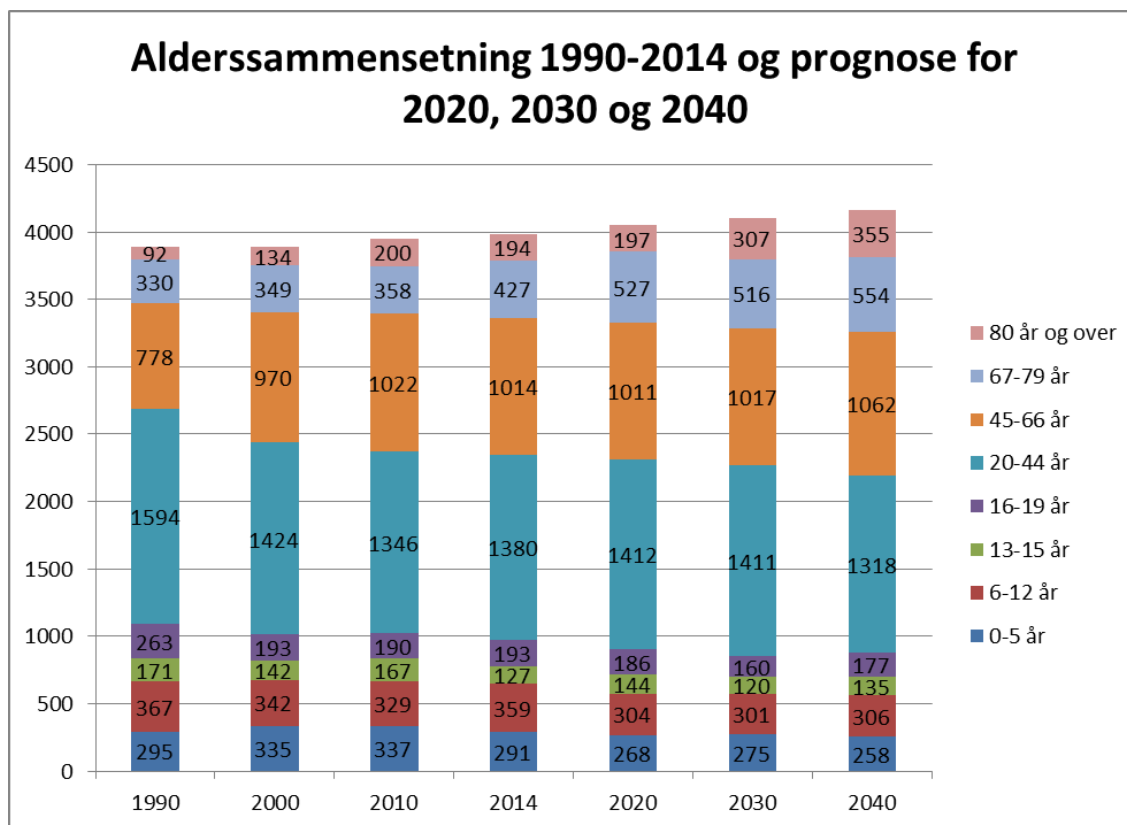

Figur 2: Årlig fødselsoverskudd/-underskudd, innenlandsk flytting og innvandring 1998-2014

Grafen i figur 2 viser den samme tendensen som er beskrevet over. Denne utviklingen vil ha betydning for rammetilskuddet til kommunen. I utgiftsutjevningen gir et barn (2-15 år) en inntekt på over 100.000 kr mens inntekten for en innbygger i aldersgruppen 23-66 år er på i overkant av 7000kr. Dette utjevnes noe ved at innbyggerne i denne gruppen også betaler skatt til kommunen.

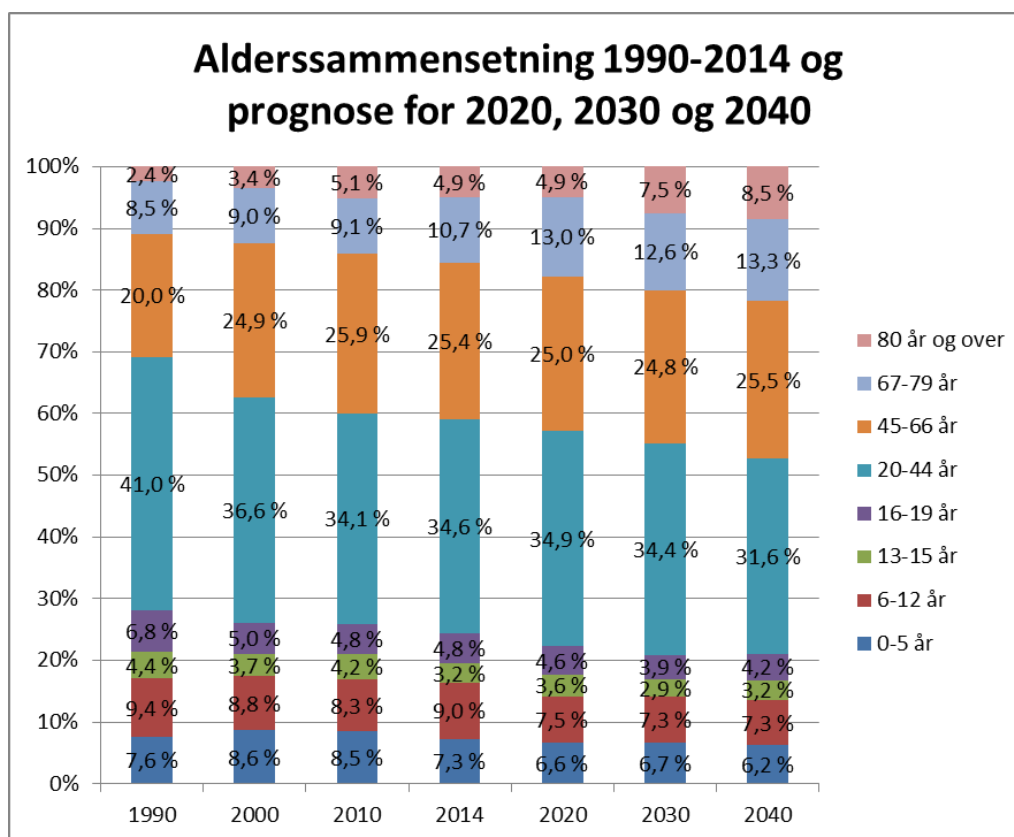
1.2 Befolkningssammensetning 1990-2040

Figur 3 viser alderssammensetningen i kommunen i 1990, 2000, 2010 og 2014, og prognosene i 2020, 2030 og 2040, i absolutte størrelser, basert på SSBs framskrivinger.

Figur 3: Befolkningsammensetning 1990-2014 og prognose for 2020, 2030 og 2040 – absolutte tall

Figur 4 viser tilsvarende tall med prosentvis fordeling.

Figur 4: Befolkningsammensetning 1990-2014 og prognose for 2020, 2030 og 2040 – prosentvis fordeling

Figur 3 viser alderssammensetningen i kommunen i 1990, 2000, 2010 og 2014, og prognosene i 2020, 2030 og 2040, i absolutte størrelser, basert på SSBs framskrivinger.

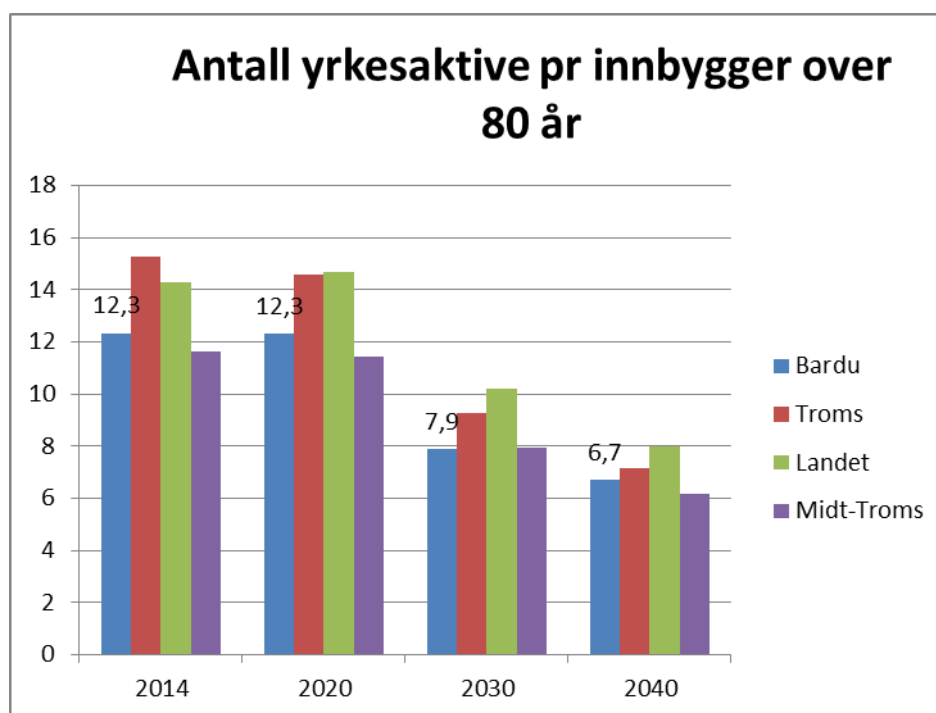
Figur 4 viser tilsvarende tall med prosentvis fordeling.

Da det årlig skjer i utskifting av personer i aldersgruppa 20-44 år - innbyggere i den øvre enden av denne aldersgruppen flytter ut og nye innbyggere i den nedre enden av aldersgruppen flytter inn - antas det at utviklingen som viser en stadig eldre befolkning ikke vil gå så raskt som illustrert.

Nedgangen i aldersgruppen 0-19 år er reell.

Antall yrkesaktive pr innbygger over 80 år

Figuren under viser antall yrkesaktive pr innbygger over 80 år i dag og prognosene frem til 2040.

Figur 5: Antall yrkesaktive pr innbygger over 80 år

Figuren under viser antall yrkesaktive pr innbygger over 80 år i dag og prognosene fram til 2040.

Pga stor utskifting i aldersgruppen 20-44 i Bardu vil ikke dette skje så raskt som beskrevet her. Det antas at tallet for yrkesaktive per innbyggere vil ligge over landsjennomsnittet.

1.3 Bosettingsmønster internt i kommunen

Kommunen er delt inn i 15 grunnkretser som til sammen utgjør ett delområde.

Tabell 4 viser befolkningsutvikling i tettstedet Setermoen og resten av kommunen fra 2000 til 2014.

	2000	2005	2010	2014	Endring 2000-2014		Endring 2010-2014	
Setermoen	2329	2317	2457	2393	64	2,7 %	-64	-2,6 %
Resten av kommunen	1560	1557	1492	1592	32	2,1 %	100	6,7 %
Hele kommunen	3889	3874	3949	3985	96	2,5 %	36	0,9 %

Tabell 4: Befolkningsutvikling i delområder og tettsteder i kommunen

Bardu kommune er jfr. matrikkeln delt inn i 19 grunnkretser, 4 valgkretser og 4 skolekretser. Skolekretsgrensene ble opphevet av kommunestyret 27.april 2011. Det ble i vedtaket også bestemt at det i Bardu skal være 1 ungdomsskole og 3 barneskoler. Fra høsten 2015 vil Fredly barnehage som ligger ved Brannvoldkrysset i Salangsdalen bli nedlagt. Det er bestemt at det skal bygges en ny fireavdelings barnehage i Sentrum. Barnas Hus og Sponga barnehage vil bli nedlagt når den nye barnehagen står ferdig.

Det arbeides med realiseringen av Framtidstunet - ny skole på på Setermoen. I økonomiplanen er det vedtatt at skolen i Øvre Bardu skal nedlegges. I Nedre Bardu er det skole og barnehage. Det er ikke gjort vedtak om hva som konkret skal skje når den nye skolen på Setermoen står ferdig. Nedre Bardu skole ligger nærmere Bardufoss - kommunesenteret i Målselv enn Setermoen. En evt. sammenslåing med Målselv kommune vil kunne bety at elevene i Nedre Bardu skal gå på skole i Målselv.

Tabell 4 viser befolkningsutvikling i tettstedet Setermoen og resten av kommunen fra 2000 til 2014. Tallene viser positiv utvikling både for Setermoen og resten av kommunen. Økningen for Setermoen er - målt i 2015 - større enn det som vises tabellen.

Endring av skole og barnehagestruktur har på sikt betydning for hvor bosettingen innad i kommunen skjer. Dette kan bety at veksten på Setermoen kan bli enda sterkere enn det vi har sett til nå. Alternativt kan det hende at når innbyggerne først velger å flytte så flytter de ut av kommunen.

1.4 Flyttemønster

Tabellen under viser innflytting til og utflytting fra kommunen i perioden 2000-2013, både totalt og internt i regionen.

Kommune	Totalt for årene 2000-2013				Internt i regionen for årene 2000-2013			Andel av total innflytting som er fra kommuner i	Andel av total utflytting som er til
	Innflytting	Utflytting	Nettoinnflytting	Endring i folketallet	Innflytting	Utflytting	Nettoinnflytting		
Bardu	3 534	4 296	-762	92	480	403	77	14 %	9 %
Målselv	5 492	6 750	-1 258	-392	771	975	-204	14 %	14 %
Sørreisa	2 275	2 395	-120	166	1 043	872	171	46 %	36 %
Dyrøy	623	703	-80	-169	118	172	-54	19 %	24 %
Tranøy	1 030	1 281	-251	-179	405	495	-90	39 %	39 %
Torsken	559	820	-261	-293	167	286	-119	30 %	35 %
Berg	562	770	-208	-199	182	310	-128	32 %	40 %
Lenvik	6 001	7 302	-1 301	525	1 874	1 527	347	31 %	21 %
SUM	20 076	24 317	-4 241	-449	5 040	5 040	0	25 %	21 %

Tabell 5: Flyttemønster i kommunen og regionen

Tabellen viser at det samlet sett har vært netto utflytting i perioden fra kommunen. Dersom en ser internt på regionen har det derimot vært netto innflytting. 14 % av total innflytting til kommunen har kommet fra andre kommuner i regionen, mens 9 % av all utflytting har til andre kommuner i regionen.

Tabellen under viser innflytting til og utflytting fra kommunen i perioden 2000-2013, både totalt og internt i regionen.

Tabellen viser at det samlet sett har vært netto utflytting i perioden fra kommunen. Dersom en ser internt på regionen har det derimot vært netto innflytting. 14 % av total innflytting til kommunen har kommet fra andre kommuner i regionen, mens 9 % av all utflytting har vært til andre kommuner i regionen. I hovedsak henger dette sammen med forsvarrets virksomhet i kommunen.

1.5 Levekår

Tabellen under visse ulike levekårsindikatorer i kommunen.

	Andel skilte og separerte 16-66 år	Andel enslige forsørgere med stønad fra folketrygden	Andel uførepensjonister 16-66 år	Andel enslige innbyggere 80 år og over	Andel innvandrerbefolkning	Andel innvandrerbefolkning 0-16 år
Bardu	7,8 %	1,3 %	10,3 %	31,4 %	7,3 %	6,8 %
Troms	10,1 %	2,0 %	9,5 %	68,5 %	9,2 %	7,9 %
Landet	11,0 %	1,7 %	8,8 %	65,8 %	14,9 %	14,6 %
Midt-Troms	10,1 %	2,0 %	14,9 %	66,7 %	7,3 %	7,4 %

Tabell 6: Levekårsstatistikk, 2013

Tabellen under viser utdanningsnivået i kommunen, som andel av innbyggerne 16-66 år som har hhv. utdanning på grunnskole-, videregående skole- og universitets- og høyskolenivå.

Tabellen over viser ulike prosentandelen for levekårsindikatorer i kommunen. Tallene for Bardu er positive i forhold til sammenlignbare grupper.

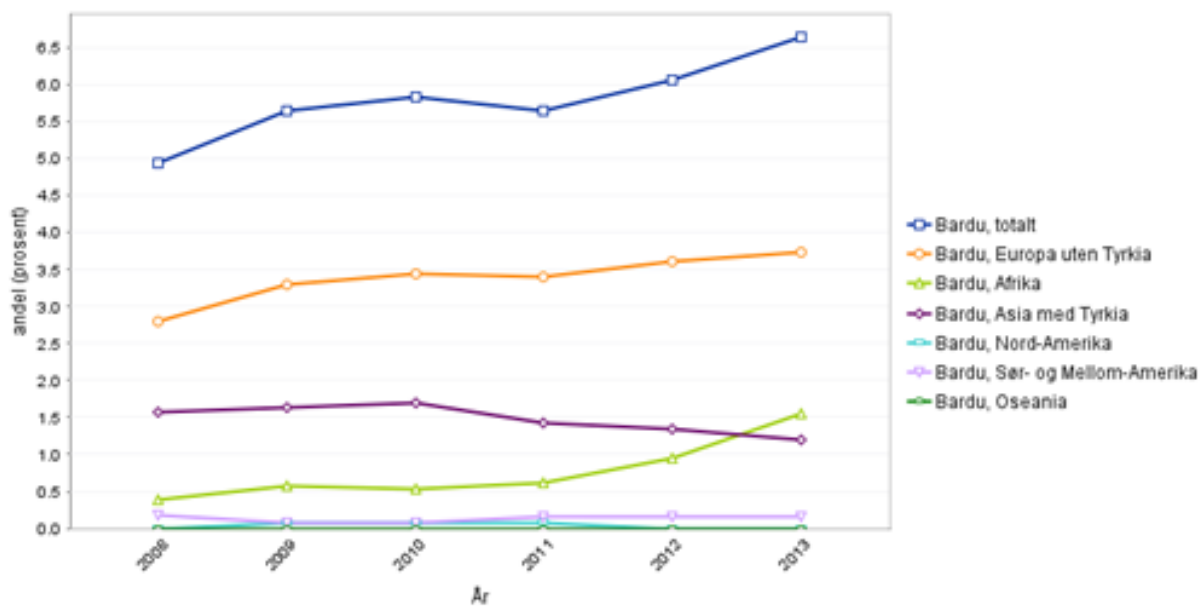
Skilte og separerte, samt andel enslige forsørgere

Vurdering: Bardu kommune har en lavere andel skilte og separerte og enslige forsørgere, sammenlignet med Troms fylke og landet for øvrig, noe som er positivt. Dette er faktorer som har vist å kunne ha negativ betydning for blant annet barna og deres videre skolegang og utdanningsløp (Nova rapport, 2005. *Skoleprestasjoner til barn med særboende foreldre*), samt ha innvirkning på både de voksnes og barnas psykiske helse.

Styrker:

- Lav arbeidsledighet kan bidra til færre skilsmisser og familiære problemer, da mange opplever stabil økonomi og økonomisk trygghet i hverdagen.

Diagram: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, fordelt på landbakgrunn, 2008-2013

Vurdering: Andelen innvandrere i Bardu kommune er 7,3 %, andel 0-16 år er 6,8 %. Dette er lavere enn i Troms og landet som helhet. Det har imidlertid vært en jevn økning i andel innvandrere i Bardu de senere år, størst økning i andelen som kommer fra Afrika.

Styrker:

- Økt arbeidskraft og økte inntekter til kommunen

Svakheter:

- Utfordring med å skaffe arbeid til alle som ønsker. På sikt kan dette gi økt arbeidsledighet og økte kostnader.
- Mål om å bosette 10 personer pr. år, men det er utfordringer med å få bosatt så mange, grunnet boligmangel.
- Kommunen har et statlig mottak, i tillegg til bosatte flyktninger, som medfører ekstra press på kommunale tjenester, deriblant helsetjenesten som skal gi et tilbud til alle innbyggere i kommunen, så vel faste som midlertidige.
- Språkopplæring er og vil bli viktig for å få denne delen av befolkninga ut i arbeid og for å lykkes med integrering i lokalsamfunnet for øvrig.

Uføretrygdede

Vurdering: Pr. mars 2015 har Bardu kommune nest laveste andel uføretrygdede i fylket, 8,7 %. Kun Tromsø kommune har lavere andel. Det opplyses at tallene er stabile ifh til tallene fra forrige år. Et utviklingstrekk i fylket er at det er flere unge som blir uføretrygdet – ofte pga alvorlige psykiske lidelser. Det er flere kvinner enn menn som blir ufør.

Styrker:

- Det å ha en lav andel uføretrygdede medfører reduserte kostnader for kommune/samfunn.

Svakheter:

- Generelt i Troms: Flere unge blir uføretrygdet. Her vil det være viktig med fokus på forebygging og tilrettelegging tidlig i forløpet for å forhindre at unge mennesker faller utenfor arbeidslivet. Uføretrygd vil for den enkelte medføre lavere inntekt sammenlignet med personer som er yrkesaktive. Uføretrygdede er oftere enslige og har dårligere

boforhold. De opplever oftere ensomhet, lite sosialt nettverk og støtte (lavere deltakelse i fritidsaktiviteter o.l.) Kilde: NOVA Rapport 7/2000. *Uførepensjonisters materielle levekår og sosiale tilknytning.*

Tabell: Andel arbeidsledige, 15-74 år, 2007-2012

År		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Geografi	Alder						
Hele landet	15-74 år	1,3	1,2	1,9	2,1	1,9	1,7
Troms	15-74 år	1,5	1,4	1,9	1,8	1,6	1,5
Bardu	15-74 år	0,9	0,8	1,2	1,2	1,2	1,3

Registrerte arbeidsledige i prosent av befolkningen (15-74 år). Årlige tall.

Statistikken omfatter alle personer som står registrert i NAVs arbeidssøkerregister enten som helt arbeidsledig eller som deltaker på et arbeidsmarkedstiltak (vanlige arbeidssøkere i ordinære tiltak og yrkeshemmede i tiltak). Dette inkluderer også personer som identifiseres med såkalte D-nr i stedet for fødselsnummer, dvs. utenlandske personer uten oppholdstillatelse som er på korttidsopphold i Norge. Registrerte arbeidsledige omfatter i utgangspunktet alle aldre, men det er svært få under 16 år eller over 66 år. Kilde: Folkehelseinstituttet, KommuneHelse statistikkbank.

Vurdering: Bardu har en arbeidsledighet på 1,3 % (2012). Tilsvarende tall for Troms og landet som helhet er henholdsvis 1,5 % og 1,7 %. Arbeidsledigheten i Bardu har vært forholdsvis stabil de senere årene og ligger under gjennomsnittet for Troms og resten av landet, noe som er positivt, da dette har stor betydning for folkehelse og kommune-/samfunnsøkonomi.

Styrker:

- Antallet arbeidsplasser i kommunen står i forhold til behovet.

Svakheter:

- Generelt vanskelig å få seg arbeid i Bardu.
- Lite mangfold i typer arbeidsplasser. Arbeidsplasser blir svært sårbare i forhold til økonomiske svingninger i nasjonal og internasjonal økonomi.
- Store utskiftninger i arbeidstakere over tid.
- Når offentlig økonomi opplever nedgang, vil samfunnet i Bardu bli svært sårbar.

	Grunnskolenivå	Videregående skolenivå	Universitets- og høyskolenivå (kort og lang)
Bardu	27,1	46,3	26,6
Troms	31,2	39,8	29,0
Landet	27,9	41,7	30,4
Midt-Troms	34,5	43,8	21,7

Tabell 7: Utdanningsnivå i kommunen (prosentandel av innbyggere 16-66 år)

Tabellen over viser utdanningsnivået i kommunen, som andel av innbyggerne 16-66 år som har hhv. utdanning på grunnskole-, videregående skole- og universitets- og høyskolenivå. Bardu skårer høyere enn de sammenlignbare gruppene når det gjelder Videregående utdanning, men ligger litt lavere enn Troms og landet når det gjelder Universitets- og høyskolenivå (kort og lang).

Folkehelseprofil: <http://www.fhi.no/helsestatistikk/folkehelseprofiler/finn-profil>

Vurdering: Andelen av befolkningen i Bardu (i aldersgruppa 16-66 år) som har vgs eller høyere utdanning er på 72,9 %. Tilsvarende for Troms fylke er 68,8 %, og for landet som helhet 72,1 %. Dette viser at Bardu kommune har et forholdsvis høyt utdanningsnivå, noe som er positivt. Utdanningsnivå har vist seg å ha betydning for helsetilstand, da det kan påvirke videre levekår gjennom livsløpet. (Kilde: Elstad, 2008: *Utdanning og helseulikheter*)

Folkehelseprofil:

<http://www.fhi.no/helsestatistikk/folkehelseprofiler/finn-profil>

Vurdering:

Grønn tekst viser at Bardu ligger bedre an enn landet som helhet.
Rød tekst viser at Bardu ligger dårligere an enn landet som helhet.

Lavinntektshusholdninger (0-17 år)

Arbeidsledige 15-29 år

Barn av enslige forsørgere

God drikkevannsforsyning

Psykiske symptomer/lidelser i primærhelsetjenesten 15-29 år

Psykiske lidelser, legemiddelbrukere

Antibiotika, legemiddelbrukere

Hjerte- og karsykdom, primærhelsetjenesten*

Muskel- og skjelett, primærhelsetjenesten*

Frafall i videregående skole

Bardu kommer stort sett godt ut på folkehelseprofilen for 2015, og ligger i stor grad bedre an eller på lik linje med landsgjennomsnittet.

Svakheter:

- Hovedutfordringene pr. nå er sykdom knyttet til hjerte- og karsystemet (*2011-2013, 0-74 år, kontakt med fastlege og legevakt grunnet hjerte-/karsykdom) og muskel- og skjelettplager (*2011-2013, 0-74 år, kontakt med fastlege og legevakt grunnet muskel- og skjelettplager, ekskl. brudd og skader). *Her samsvarer ikke statistikken med det lokale helsevesenets oppfatning av situasjonen, da de tvert imot opplever en klar nedgang i hjertesykdom, og at infarktraten går ned i Bardu som i sammenlignbare kommuner. Når det kommer til muskel-skjelettplager kan de høye tallene tilskrives ulik diagnosepraksis, eksempelvis at legene i kommunen heller diagnostiserer psykisk sykdom som muskel-/skjelettplager.*
- Frafallet i videregående skole er også høyere enn Troms og landet som helhet. I perioden 2011-2013 var frafallet blant elever fra Bardu på hele 32 %.

Tilfeldige variasjoner fra år til år vil kunne gi store utslag i statistikk, når utvalget er så lite som i Bardu. Det vil likevel være viktig å fortsette å jobbe systematisk med folkehelse og forebyggende helsearbeid for å kunne redusere forekomsten av livsstilssykdommer, samt jobbe systematisk, langsiktig og helhetlig i arbeidet med å redusere frafallet i videregående skole.

Folkehelseprofil: <http://www.fhi.no/helsestatistikk/folkehelseprofiler/finn-profil>

1.6 Avstander og kommunikasjoner

Nedenfor vises gjennomsnittlig reisetid til de respektive kommunesentrene i Troms i minutter.

Kommune	Reisetid til kommunesenteret (min.)
Lødingen	6,5
Tjeldsund	21,2
Evenes	7,4
Tromsø	8,5
Harstad	7,6
Kvæfjord	9,3
Skånland	12,3
Ibestad	16,9
Gratangen	7,5
Lavangen	3,3
Bardu	5,8
Salangen	4,9
Målselv	14,0
Sørreisa	4,3
Dyrøy	5,2
Tranøy	17,3
Torsken	23,7
Berg	10,6
Lenvik	11,9
Balsfjord	15,1
Karlsøy	36,4
Lyngen	16,9
Omasvuotna Storfjord	
Omasvuonon	12,6
Gáivuotna Kåfjord	17,5
Skjervøy	9,4
Nordreisa	9,0
Kvænangen	19,7
Troms	10,0
Landet uten Oslo	7,3

Tabell 8: Gjennomsnittlig reisetid til kommunesenteret i minutter

Tabellen under viser reisetid i minutter mellom kommunesentrene i kommunene i regionen.

Kommune	Bardu	Målselv	Sørreisa	Dyrøy	Tranøy	Torsken	Berg	Lenvik
Bardu		39	49	60	92	134	132	71
Målselv	39		35	66	60	102	100	39
Sørreisa	49	35		31	44	86	83	22
Dyrøy	60	66	31		74	116	114	53
Tranøy	92	60	44	74		58	56	22
Torsken	134	102	86	116	58		42	64
Berg	132	100	83	114	56	42		62
Lenvik	71	39	22	53	22	64	62	

Tabell 9: Reisetid i minutter mellom kommunesentre i regionen (kilde: [Visveg på vegvesen.no](#))

Tabellen under viser reisetid i minutter mellom kommunesentrene i kommunene i regionen. I tillegg kan nevnes at reisetiden mellom Setermoen(Bardu) og Sjøvegan(Salangen) er reisetida 30 min og mellom Setermoen(Bardu) og Tennevoll(Lavangen) i Lavangen er det 40 min reisetid. Dette er ikke tatt med i tabellen over. Sett i forhold til Målselv og Sørreisa ligger Setermoen (Bardu) målt i kjøretid, tilnærmet mitt mellom disse kommunesentra.

2 Kommuneøkonomi

2.1 Økonomisk status og utvikling

Inntekter 2013

- Brutto driftsinntekter 2013 er 369,9 mill. kr.
- Frie inntekter 2013 er 210,6 mill. kr.

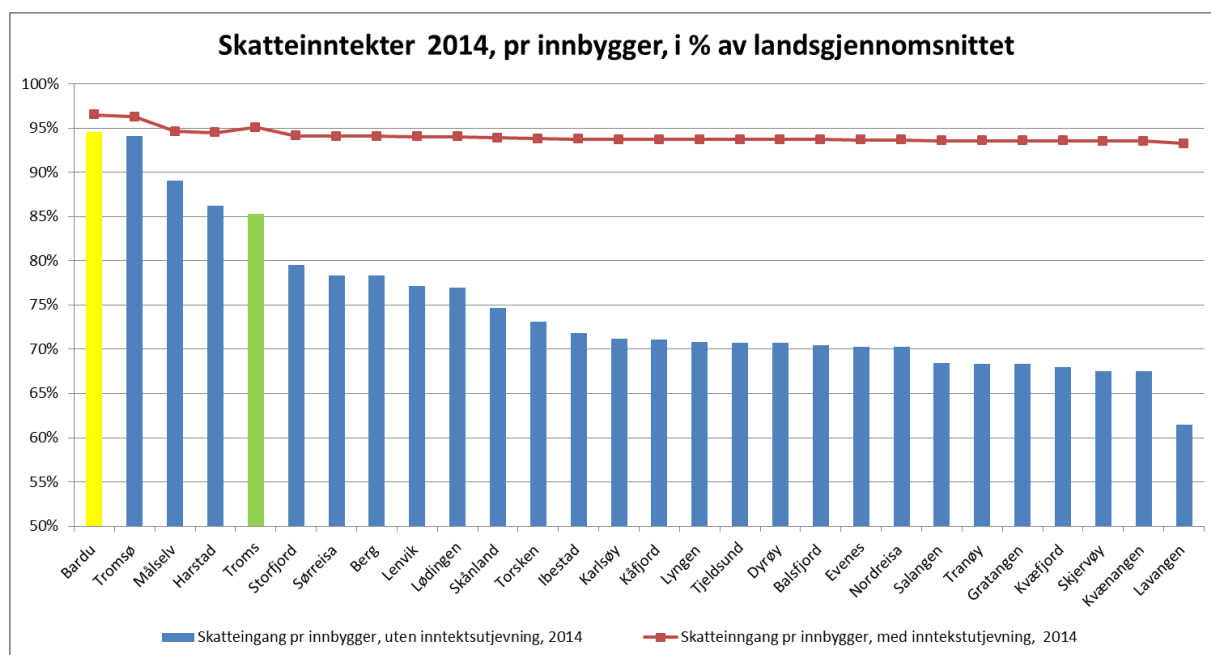
Bardu kommune har som de andre Troms-kommunene et høyere inntektsnivå pr innbygger enn landsgjennomsnittet. Kommunens frie inntekter (dvs. rammetilskudd, skatt på inntekt og formue og evt. inntekter fra naturressursskatt, eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter) er 22 % høyere enn landsgjennomsnittet, selv når en ser bort fra de ekstra overføringene kommunene får som følge av at den har et relativt stort utgiftsbehov (som er 6,1 % høyere enn landsgjennomsnittet).

Tabellen under viser prosentvis sammensetningen av kommunens brutto driftsinntekter i 2013.

Prosentvis fordeling av brutto driftsinntekter, 2013				
Inntekter	Bardu	Landet uten Oslo	Troms	Midt-Troms
Brukerbetalinger	3,9 %	3,9 %	4,2 %	5,2 %
Andre salgs- og leieinntekter	13,0 %	10,4 %	10,4 %	11,2 %
Overføringer med krav til motytelse	15,7 %	13,6 %	15,6 %	17,7 %
Rammetilskudd	31,4 %	32,8 %	36,7 %	37,8 %
Andre statlige overføringer	2,8 %	2,9 %	3,7 %	2,9 %
Andre overføringer	0,0 %	0,5 %	0,3 %	0,2 %
Skatt på inntekt og formue	22,6 %	32,7 %	26,2 %	22,0 %
Eiendomsskatt	6,7 %	2,8 %	2,8 %	2,5 %
Andre direkte og indirekte skatter	3,9 %	0,4 %	0,2 %	0,6 %
SUM BRUTTO DRIFTSINNEKTER	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabell 10: Prosentvis fordeling av brutto driftsinntekter, 2013

Figur 6 viser skatteinntangen for 2014, pr innbygger, i prosent av landsgjennomsnittet.

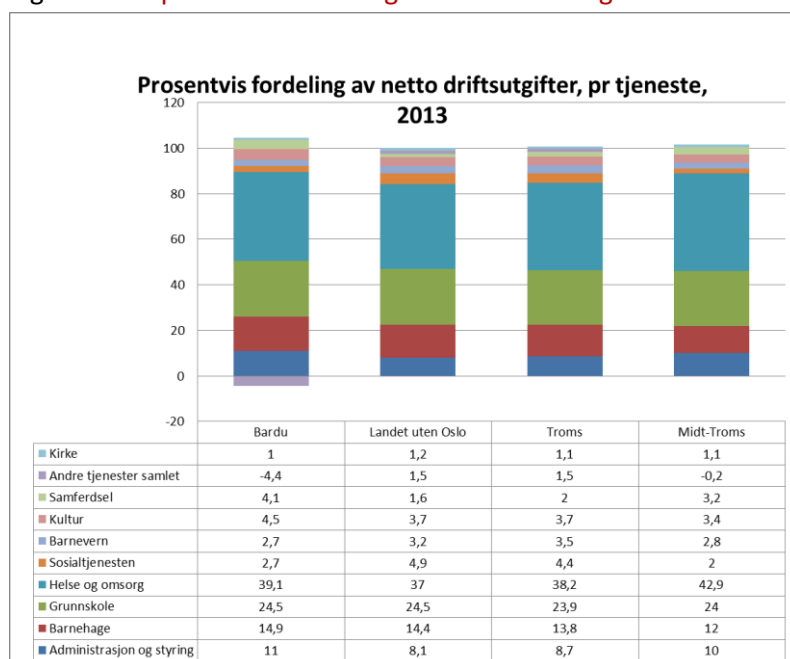

Figur 6: Skatteinntekter pr innbygger i prosent av landsgjennomsnittet, 2014

Bardu kommune har i 2014 en skatteinntang pr innbygger (før inntekstutjevning) som er 94,6 % av landsgjennomsnittet. Gjennom inntekstutjevningen heves skatteinntektene til kommunen til 96,5 % av landsgjennomsnittet. Samlet har Troms-kommunene skatteinntekter før og etter inntekstutjevning på henholdsvis 85,3 % og 95,1 % av landsgjennomsnittet.

Utgifter 2013– fordeling pr sektor

Figur 7 viser prosentvis fordeling av netto driftsutgifter i kommunen i 2013.

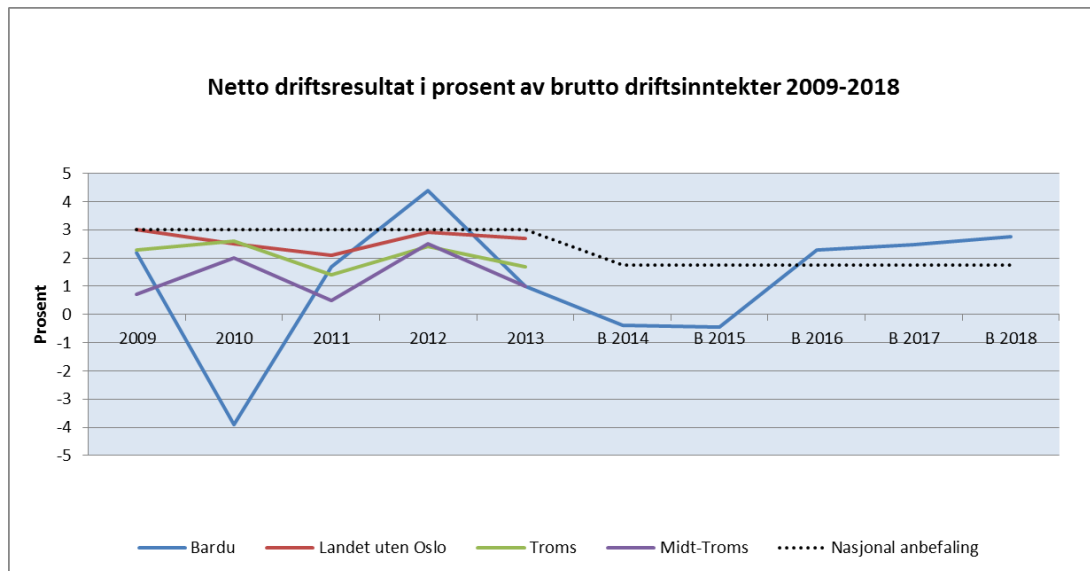

Figur 7: Prosentvis fordeling av netto driftsutgifter, pr tjeneste, 2013

Økonomisk soliditet – netto driftsresultat, lånegjeld, disposisjonsfond

I dette avsnittet vises utviklingen i netto driftsresultat, netto lånegjeld og disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter. For årene 2009-2013 er det benyttet KOSTRA-tall for kommunen som konsern (dvs. inkl. kommunale foretak og IKS), mens evt. tall for 2014-2018 er hentet fra kommunens budsjett og økonomiplan som kun har i seg «kommunekassen».

Figuren nedenfor viser utviklingen i netto driftsresultat i kommunen.

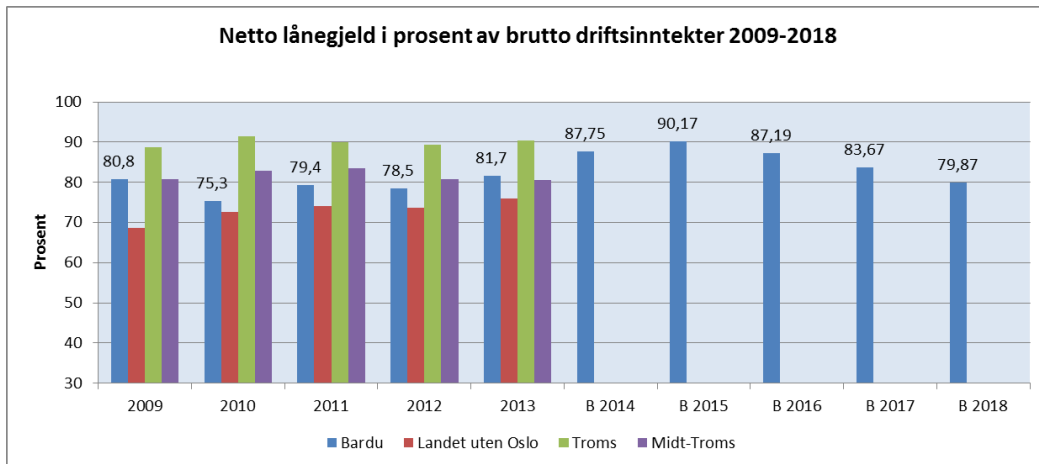
Figur 8: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter 2009-2018

Netto driftsresultat blir sett på som den viktigste enkeltindikatoren for å vurdere den økonomiske situasjonen i kommunene. Netto driftsresultat viser hvor mye som kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk, og er dermed et uttrykk for kommunenes økonomiske handlegfrihet. Regjeringen mener at netto driftsresultat over tid bør ligge på rundt 1,75 % av brutto driftsinntekter for å ha en sunn og robust kommuneøkonomi. Måltallet ble nedjustert fra 3 % i 2014 som følge av at momskompensasjon fra investering ikke lenger kan føres i driftsregnskapet.

Bardu kommune har de siste årene styrt ned drifta kraftig. Kommunen har også søkt å øke inntektene ved bl.a. å innført eiendomsskatt i hele kommunen. Takstene på bolig- og fritidseiendommer ligger under markedspris. Spesielt gjelder dette boliger i sentrum. I 2017 er det gått 10 år siden forrige generelle taksering. Dette betyr at kommunestyret igjen har mulighet for å vedta at ny taksering skal gjennomføres. Inntektene vil også øke etter hver som utbyggingen av 420 kV linja gjennomføres i kommunen.

Lave priser på salg av kraft har gjort at kommunen har fått lavere pris ved salg av konsesjonskraft de siste årene. Etter salget i 2009 forventet mange at denne prisen ville fortsette å stige, men erfaringene har vist at dette ikke er tilfelle. Samtidig ser vi at prisen som kommunen må betale for å kjøpe inn kraften (balansert selvkost) øker. For Bardu kommune utgjør 1 øre i endring ca. 1 million kr i økte eller reduserte inntekter.

Figur 9 viser utvikling i netto lånegjeld.

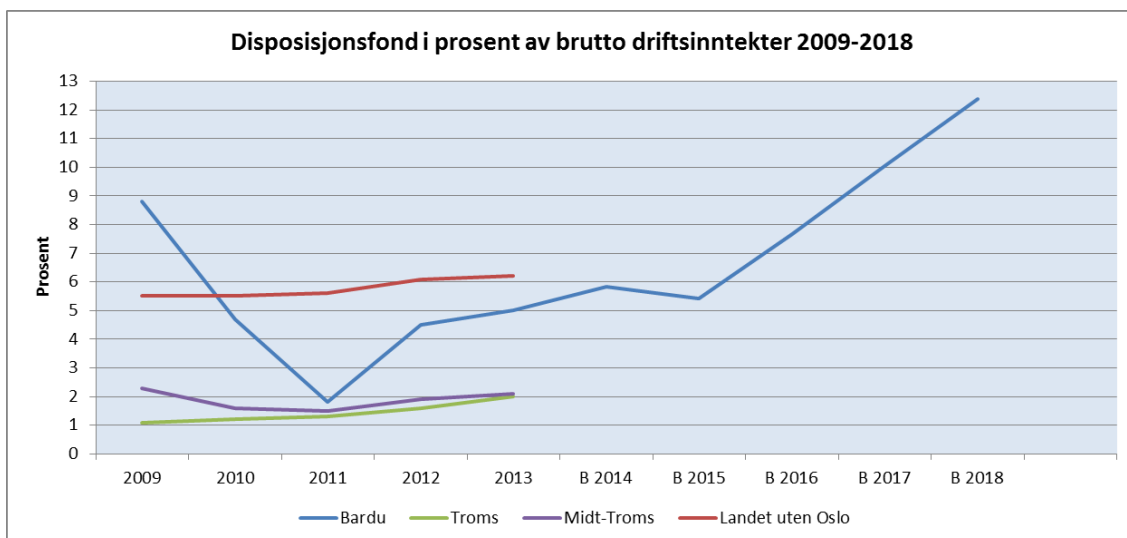
Figur 9: Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter 2009-2018

I KOSTRA er netto lånegjeld definert som langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser. I tillegg gjøres det fradrag for totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler). Indikatoren inkluderer også selvfinansierende lån i VAR-sektoren (vann, avløp og renovasjon) og lånegjeld knyttet til rentekompensasjonsordninger.

I kommunenes budsjett og økonomiplan er det satt opp bruk av lånemidler, og det skilles ikke mellom tidligere opptatt, men ubrukte lånemidler og nytt låneopptak. Dette gjør at netto lånegjeld for årene 2014-2018 ikke tar hensyn til dette.

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter er ansett som et bilde på gjeldsgraden i kommunene, og sier noe om hvor krevende det kan bli å betale ned gjelden.

Figur 10 viser disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter.

Figur 10: Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter 2009-2018

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering både i drifts- og investeringsregnskapet, og indikatoren disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter kan si noe om hvor stor økonomisk buffer kommunen har for sin løpende drift.

Tabellen under viser pensjonsforpliktelse i prosent av brutto driftsinntekter.

Pensjonsforpliktelse i prosent av brutto driftsinntekter

	2009	2010	2011	2012	2013
Bardu	92,8 %	104,6 %	110,3 %	123,9 %	136,3 %
Landet uten Oslo	94,7 %	98,2 %	106,6 %	108,9 %	113,9 %
Troms	98,7 %	103,0 %	112,0 %	116,6 %	122,2 %
Midt-Troms	98,6 %	100,5 %	116,6 %	121,6 %	126,7 %

Tabell 11: Pensjonsforpliktelse i prosent av brutto driftsinntekter

Pensjonsforpliktelse er løfte om fremtidige pensjonsutbetalinger til ansatte, og kan sees som en del av kommunens langsiktige gjeld.

Neste tabell viser premieavvik i % av brutto driftsinntekter.

Premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter

	2009	2010	2011	2012	2013
Bardu	3,5 %	4,0 %	3,8 %	5,7 %	5,0 %
Landet uten Oslo	4,7 %	5,3 %	5,3 %	6,8 %	6,0 %
Troms	3,9 %	4,5 %	3,9 %	6,5 %	6,3 %
Midt-Troms	5,7 %	5,3 %	5,7 %	6,4 %	6,4 %

Tabell 12: Premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter

Dersom kommunene over tid har betalt en pensjonspremie som er høyere enn den beregnede pensjonskostnaden, vil de bygge opp et positivt premieavvik i balansen som skal dekkes inn/utgiftsføres i regnskapet. Flertallet av kommunene i Troms har valgt å gjøre dette over de neste 15/10/7 årene.

Tabell 13 viser kommunenes garantiansvar pr. utgangen av 2013.

Kommune	Garantiansvar pr. 31.12.2013	Herav IKS	Garantiansvar i % av brutto driftsinntekter
Tromsø	330 512 270		6,7 %
Harstad	113 049 637	3 992 219	6,1 %
Kvæfjord	10 879 130	1 667 192	2,9 %
Skånland	12 093 150	587 091	4,9 %
Ibestad	28 959 404	587 090	17,8 %
Gratangen	-	-	0,0 %
Lavangen	628 750		0,6 %
Bardu	27 151 279	-	7,3 %
Salangen	15 545 431	-	5,9 %
Målselv	67 213 308	17 965 617	11,4 %
Sørreisa	16 613 591	9 636 025	6,1 %
Dyrøy	8 360 482	3 945 960	6,2 %
Tranøy	5 976 490	5 395 523	3,6 %
Torsken	4 832 620	3 915 960	4,4 %
Berg	22 214 880	3 371 727	21,0 %
Lenvik	72 106 832	27 408 011	6,9 %
Balsfjord	22 028 000	-	4,9 %
Karlsøy	-	-	0,0 %
Lyngen	3 584 875		1,3 %
Storfjord	7 623 697	1 912 500	3,9 %
Gáivuotna Kåfjord	5 492 717		2,5 %
Skjervøy	15 303 558	-	6,0 %
Nordreisa	79 982 088		18,4 %
Kvænangen	198 330		0,1 %
Troms	870 350 519	80 384 915	6,7 %

Tabell 13: Garantiansvar pr 31.12.2013

- Hvordan er kommunens investeringsbehov og investeringsevne i årene fremover?

Bardu kommune forventes å ha et stort investeringsbehov i årene framover. Dette til tross for at lånegjelden er høy. I år startes byggingen av 4-avdelings barnehage på Setermoen. Det utredes ny skole (barneskole og ungdomsskole) som har en estimert byggekostnad på 200-230 millioner kroner. Det er behov for å bygge til nye arealer på f.eks. helsesenteret som kan huse den interkommunale legevakta.

Det er også behov for investeringer for å realisere den boligsosiale handlingsplanen. Det er behov for å skifte ut eldre boliger med nybygg. Dette for å ha riktige, sentralt beliggende "boligtyper" til eldre og unge, for å løse behovene med ressurskrevende tjenester og for å kunne bosette det antall flyktninger som staten ber kommunen om.

Bardu kommune har et stort potensial for å effektivisere drifta og øke inntektene. Dette kan gjøres gjennom politiske vedtak og streng budsjettstyring. Dette vil igjen gjøre at kommunen settes i stand til å gjennomføre planlagte investeringer. Kommunen kan også på litt sikt kaffe seg litt egenkapital ved å selge eldre bygningsmasse og tomteareal.

- I hvilken grad gir kommunens økonomiplan svar de på de økonomiske utfordringene fremover i tid?

I kommunens økonomiplan budsjetteres det først med planleggingskostnader. Når de reelle kostnadene er kjent, innarbeides de estimerer totalkostnadene i økonomiplanen. Det har imidlertid vist seg at anbudsprisene vanligvis ligger over de estimerte prisene. Dette skyldes nok at det bygges mye i kommunen som helhet, samtidig som det er for få tilbydere. Av økonomiplanen fremgår det at kommunen må effektivisere drifta generelt, og søke å spare penger ved å utføre de ressurskrevende tjenester, som i dag kjøpes fra private aktører, i egen regi.

Ved rulleringen av økonomiplanen søkes det å innarbeide egenkapital til fremtidige investeringer. Dette har vi ikke fått til. Fortsatt lånefinansieres all investering. I tillegg øker behovene ved at stadig nye behov melder seg.

2.2 Økonomisk utvikling framover – endringer i inntekssystemet mm?

Regjeringen legger våren 2016 fram en proposisjon om endringer i inntekssystemet for kommunene. Her skal alle elementene i inntekssystemet gjennomgås. Foreløpige signaler fra arbeidet tyder på at tre kriterier i inntekssystemet vil endres eller reduseres. Dette er Basiskriteriet og Småkommunetilskuddet og Distriktstilskuddet. Basiskriteriet (en del av utgiftsutjevningen) utgjorde for Bardu kommune i 2015 kr 8,5 mill. Bardu kommune mottar ikke Småkommunetilskudd (under 3000 innbyggere). I distriktstilskudd mottar Bardu kommune i 2015 kr 12,6 mill. En endring av disse kriteriene vil få negative økonomiske konsekvenser for kommunen.

Telemarksforskning la i juni 2015 fram en rapport "Inntekssystemet i ny kommunestruktur". Der tas det til orde for at de store endringene neppe er nødvendig, men at basiskriteriet trolig kan fases ut jfr at dette i utgangspunktet skal kompensere smådriftsulemper. Sammenslåtte kommuner blir mer lik hverandre og mer lik gjennomsnittskommunen. Dette vil kunne medføre mindre behov for særskilte ordninger som skal kompensere ulikheter.

Regjeringen foreslår også å legge tilbake deler av selskapsskatten til kommunene. Dette legges også fram i proposisjonen. Effekten forventes å bli en flytting av frie inntekter til større byer som har vekst.

Når det gjelder foreslåtte endringer i mulighetene for utskrivning av eiendomsskatt for verker og bruk vil dette også gi stort utslag i Bardu. Ved ferdigstilling av den nye 420kwh-linjen vil totalt tap av inntekter på verker og bruk ligge på mellom 4 og 4,5 mill kr pr år dersom denne endringen vedtas.

Hvis disse endringene vedtas, vil dette medføre kraftige inntektsreduksjoner for Bardu, noe som vil dette medføre vesentlig reduksjon av den kvalitet og aktivitetsnivå Bardu kommune har. Dette uavhengig av kommunesammenslåing eller ikke. Forskjellen er at ved kommunesammenslåing vil bardusamfunnet ha lengre tid til å tilpasse seg de nye lavere rammevilkårene. Ved at Bardu kommune pr i dag har vesentlig høyere inntekter og aktivitetsnivå/standardnivå enn våre nabokommuner, vil Bardu ved en kommunesammenslåing måtte dele sine høye inntekter (kraftinntekter) med øvrige kommuner. Dette vil medføre at standarden i Bardu ved kommunesammenslåing trolig må reduseres mer enn ved fortsatt å stå alene som egen kommune. Årsaken til dette er at Bardu kommune er en rikere kommune.

En kommunesammenslåing vil samtidig medføre forventet effektivisering av enkelte tjenesteområder og administrative kostnader.

En kommunesammenslåing vil også gi konsekvenser for ikke-kommunale tjenester eks NAV-kontor.

Fylkesmannens vurdering av økonomisk utvikling og status

Bardu kommune har i mange år hatt et aktivitetsnivå i driften som har vært for høyt i forhold til de løpende inntektene til kommunen, og kommunen holdt i mange år oppe regnskapsresultatene ved

bruk av oppsparte midler/disposisjonsfond. Kommunen har de siste par årene satt i verk tiltak for å skape en bedre driftsbalanse, noe som ser ut til ha hatt effekt. Netto driftsresultat i 2013 endte imidlertid på kun 1,0 %, en nedgang fra 2012 da resultatet ble 4,4 %. Disposisjonsfondet økte dog fra 4,5 % til 5,0 %.

Kommunens lånegjeld har økt de siste årene, og er pr. 2013 på 81,7 %, opp 3,2 prosentpoeng fra året før. Lånegjelden er med dette noe over landsgjennomsnittet, men under gjennomsnittet i Troms. Fortsatt fokus på varig tilpasning mellom utgifter og inntekter er viktig for Bardu kommune. Fylkesmannen ser positive trekk i budsjett- og økonomiplanperioden 2015 - 2018 ved at disposisjonsfondet planlegges økt og nivået på netto lånegjeld planlegges redusert til 79,9 % i 2018 etter en topp i 2015 med 90,2 %. Utviklingen i netto driftsresultat er også positiv med planlagte resultater på 2,3 % - 2,8 % i 2016 - 2018.

2.3 Enhetskostnader innenfor tjenestene

Kommune	Brutto driftsutgifter pr barn i kommunal barnehage, 2013	Brutto driftsutgifter til grunnskolesektor pr .elev, 2013	Brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker, i kroner, 2013	Brutto driftsutgifter per barn med undersøkelse/titak, 2013	Brutto driftsutgifter pr mottaker av hjemmetjenester, 2013	Brutto driftsutgifter pr kommunal plass i institusjon,	Brutto driftsutgifter pr. innbygger, kommunehelset
Lødingen	154 923	110 012	68 830	40 977	439 814	708 906	4 131
Tjeldsund	177 673	172 748	46 429	135 714	164 463	1 260 944	4 098
Evenes	149 260	115 220	45 741	125 650	244 111	954 500	3 978
Tromsø	170 680	110 427	91 270	48 986	258 442	1 040 273	2 186
Harstad	166 657	108 427	64 893	55 442	239 564	1 027 991	2 514
Kvæfjord	132 364	152 594	49 698	49 620	564 607	933 317	4 098
Skånland	165 339	133 000	42 297	53 432	189 900	839 720	3 720
Ibestad	178 093	154 071	31 488	2 222	122 892	1 130 438	5 100
Gratangen	171 154	154 430	57 286	68 100	222 269	881 318	5 473
Lavangen	194 684	157 818	49 486	643	178 106	738 800	6 312
Bardu	188 887	127 298	83 277	44 846	137 213	1 106 659	6 964
Salangen	168 702	121 670	64 116	15 474	247 921	828 929	5 808
Målselv	135 693	115 938	73 510	38 932	175 182	1 009 493	4 703
Sørreisa	168 046	103 120	36 132	28 451	301 144	1 091 276	5 266
Dyrøy	151 902	143 233	66 321	27 714	167 242	848 080	4 254
Tranøy	135 595	134 630	41 962	37 750	250 607	981 231	5 384
Torsken	187 281	189 872	48 333	83 286	116 041	763 030	5 502
Berg	195 821	185 500	58 361	17 731	183 435	756 950	4 679
Lenvik	168 337	108 373	89 483	31 448	213 253	920 057	5 542
Balsfjord	156 621	134 326	50 977	23 605	199 973	879 535	3 745
Karlsøy	177 114	159 560	36 075	37 306	182 113	1 232 846	4 970
Lyngen	178 730	150 213	68 934	42 707	246 318	998 346	7 499
Omasvuotna Storfjord							
Omasvuonon	158 839	133 183	81 950	76 353	253 042	1 103 444	4 354
Gáivuotna Kåfjord	172 436	167 265	52 371	31 860	192 376	1 078 167	4 554
Skjervøy	182 609	129 457	29 461	21 857	193 543	892 194	4 024
Nordreisa	142 634	139 170	41 023	49 050	225 475	889 000	3 529
Kvænangen	205 953	170 725	29 020		227 422	1 000 074	7 957
Troms	166 530	118 431	70 559	42 539	237 920	981 781	3 394
Landet u/ Oslo	163 400	107 996	83 696	41 099	223 081	977 884	2 740
Tromsø og omegn	169 894	113 375	85 527	45 928	246 145	1 023 638	2 377
Sør-Troms	164 822	118 985	59 926	43 090	265 307	967 247	3 250
Midt-Troms	163 053	117 193	68 974	34 146	197 305	946 775	5 428
Nord-Troms	165 294	145 047	45 216	45 152	221 850	967 640	4 933
	Enhetskostnader større eller lik gjennomsnittet i Troms						
	Enhetskostnader mindre enn gjennomsnittet i Troms						

Tabell 14: Enhetskostnader pr. bruker/mottaker, kommuner i Troms, 2013

Produktivitet er et uttrykk for hvor effektivt kommunen produserer sine tjenester og blir vanligvis målt som kostnad pr «bruker» (enhetskostnader målt ved brutto driftsutgifter pr. bruker/mottaker, dvs. ikke fratrukket tilhørende inntekter).

Det vises til nærmere omtale av kommunens tjenesteproduksjon under pkt. 3 Kommunens rolle som tjenesteyter.

2.4 Eiendomsskatt, gebyrer og avgifter

Kommune	Satser eiendomsskatt 2015		Inntekt eiendomsskatt 2013		
	Eiendomsskatt, verker og bruk/næring (promille)	Eiendomsskatt, bolig (promille)	Eiendomsskatt, totalt (1000 kr)	Eiendomsskatt, annen eiendom (1000 kr)	Eiendomsskatt, boliger og fritidseiendommer (1000 kr)
Lødingen	0	0	-	-	-
Tjeldsund	7	0	701	701	-
Evenes	7	0	2 670	2 670	-
Tromsø	5,4	3	134 359	36 277	98 082
Hårstad	7	4,66	66 315	24 060	42 255
Kvæfjord	4	4	-	-	-
Skånland	7	0	1 167	1 167	-
Ibestad	2	2	1 771	561	1 210
Gratangen	7	0	269	269	-
Lavangen	6	0	141	141	-
Bardu	7	5	24 601	22 997	1 604
Salangen	6	6	4 463	474	3 989
Målselv	7	7	22 833	9 059	13 774
Sørreisa	0	0	-	-	-
Dyrøy	0	0	-	-	-
Tranøy	3	3	2 375	411	1 964
Torsken	7	5,5	2 180	974	1 206
Berg	7	5,5	3 571	2 679	892
Lenvik	5,5	5	13 775	3 236	10 539
Balsfjord	7	7	22 141	7 408	14 733
Karlsøy	7	7	8 810	6 666	2 144
Lyngen	5	5	6 326	1 387	4 939
Storfjord	7	0	8 256	8 256	-
Gáivuotna Kåfjord	7	0	6 680	6 680	-
Skjervøy	7	7	7 399	960	6 439
Nordreisa	7	7	15 289	3 660	11 629
Kvænangen	7	0	6 227	6 227	-

Tabell 15: Eiendomsskatt- satser og inntekter

Tabellene på de neste sidene viser variasjon i gebyr for ulike tjenester i kommunene i Troms samt Lødingen, Tjeldsund og Evenes.

Foreldrebetaling barnehage, 2013 (Rapporteringsår + 1)			Foreldrebetaling SFO, 2013		
	Månedssats	Kostpenger per måned 100 % fulltidsopphold		Ukentlig oppholdstid 20 timer (kr/mnd)	Ukentlig oppholdstid 10 timer (kr/mnd)
1851 Lødingen	2 330	300	1851 Lødingen	1 857	400
1852 Tjeldsund	2 405	200	1852 Tjeldsund	..	782
1853 Evenes	2 208	197	1853 Evenes	2 351	1 800
1902 Tromsø	2 405	250	1902 Tromsø	2 467	1 615
1903 Harstad	2 405	246	1903 Harstad	2 249	1 239
1911 Kvæfjord	2 180	225	1911 Kvæfjord	1 945	705
1913 Skånland	2 405	170	1913 Skånland	1 900	1 270
1917 Ibestad	2 405	200	1917 Ibestad	..	542
1919 Gratangen	2 052	278	1919 Gratangen	2 185	1 120
1920 Lavangen	1 921	258	1920 Lavangen	1 522	787
1922 Bardu	2 405	284	1922 Bardu	1 774	769
1923 Salangen	2 405	400	1923 Salangen	1 965	1 180
1924 Målselv	2 405	250	1924 Målselv	1 873	1 204
1925 Sørreisa	2 405	125	1925 Sørreisa	2 330	1 600
1926 Dyrøy	2 405	310	1926 Dyrøy	..	1 000
1927 Tranøy	2 405	273	1927 Tranøy	1 680	840
1928 Torsken	2 405	250	1928 Torsken	..	1 160
1929 Berg	1 750	250	1929 Berg	1 200	800
1931 Lenvik	2 405	270	1931 Lenvik	2 275	1 560
1933 Balsfjord	2 405	320	1933 Balsfjord	2 282	1 663
1936 Karlsøy	2 405	300	1936 Karlsøy	1 635	845
1938 Lyngen	2 330	303	1938 Lyngen	1 917	1 052
1939 Omasvuotna Storfjord Omasvuonon	2 105	300	1939 Omasvuotna Storfjord Omasvuonon	1 776	888
1940 Gáivuotna Kåfjord	2 330	300	1940 Gáivuotna Kåfjord	1 617	764
1941 Skjervøy	2 405	300	1941 Skjervøy	1 770	570
1942 Nordreisa	2 330	253	1942 Nordreisa	1 712	1 081
1943 Kvænangen	2 330	220	1943 Kvænangen	1 172	686

Tabell 16: Satser for foreldrebetaling i barnehage og SFO

Brukerbetaling pleie og omsorgstjenester (praktisk bistand) 2013										
	Abonnementspris, ved skattbar inntekt under 2 G, i kroner per mnd	Abonnementspris, ved skattbar inntekt 2-3 G, i kroner per mnd	Abonnementspris, ved skattbar inntekt 3-4 G, i kroner per mnd	Abonnementspris, ved skattbar inntekt 4-5 G, i kroner per mnd	Abonnementspris, ved skattbar inntekt over 5 G, i kroner per mnd	Timepris, ved skattbar inntekt under 2 G, i kroner	Timepris, ved skattbar inntekt 2-3 G, i kroner	Timepris, ved skattbar inntekt 3-4 G, i kroner	Timepris, ved skattbar inntekt 4-5 G, i kroner	Timepris, ved skattbar inntekt over 5 G, i kroner
1851 Lødingen	175	662	1 324	1 997	1 997
1852 Tjeldsund	165	216	433	691	691
1853 Evenes	172	589	882	980	1 453
1902 Tromsø	175	373	373	373	373
1903 Harstad	175	432	864	1 383	1 383
1911 Kvæfjord	175	286	333	446	547
1913 Skånland	67	73	147	147	212
1917 Ibestad	165	98	138	163	178
1919 Gratangen	165	650	983	1 361	175
1920 Lavangen	175	112	134	160	186
1922 Bardu	59	118	142	164	198
1923 Salangen	175	600	935	1 260	2 044	175	190	190	190	190
1924 Målselv	175	500	825	1 025	1 425	175	175	175	175	175
1925 Sørreisa	175	814	1 375	1 875	2 371
1926 Dyrøy	175	550	700	1 100	1 500
1927 Tranøy	155	680	1 080	1 415	1 770	..	200	200	200	200
1928 Torsken	175	600	900	1 500	1 800
1929 Berg	175	514	808	1 101	1 469	..	80	92	109	109
1931 Lenvik	175	630	840	1 050	1 680	..	210	210	210	210
1933 Balsfjord	175	207	207	207	207
1936 Karlsøy	175	545	745	945	1 245
1938 Lyngen	175	514	856	1 220	1 712	175	175	175	175	175
1939 Omasvuotna Storfjord	175	715	1 176	1 250	2 090
1940 Gáivuotna Kåfjord
1941 Skjervøy	175	155	155	210	260
1942 Nordreisa	175	607	1 011	1 416	2 023	..	203	203	203	203
1943 Kvænangen	170	115	150	185	220

Tabell 17: Brukerbetaling pleie- og omsorgstjenester, 2013

Års- og engangsgebyr for vann-avløp og renovasjon, 2013 (gjelder rapporteringsåret+1)							
	Årsgebyr for avfallstjenesten	Årsgebyr for septiktømming	Årsgebyr for feiing og tilsyn	Stipulert årsgebyr avløp	Tilknytningsgebyr avløp - én sats	Stipulert årsgebyr vann	Tilknytningsgebyr vann - én sats
1851 Lødingen	2 485	..	460	2 140	8 000	3 440	8 000
1852 Tjeldsund	2 958	960	614	2 420	3 007	3 201	2 886
1853 Evenes	4 105	1 486	674	2 720	12 000	3 542	12 000
1902 Tromsø	3 500	1 400	322	2 486	1	2 035	1
1903 Harstad	2 769	1 383	419	2 846	1 889	3 046	2 080
1911 Kvæfjord	3 759	826	600	3 094	3 094	2 271	2 939
1913 Skånland	3 400	750	600	2 152	5 000	4 460	11 000
1917 Ibestad
1919 Gratangen	2 884	757	529	3 506	3 720	5 851	3 720
1920 Lavangen	3 040	1 351	605	1 488	7 105	4 356	10 984
1922 Bardu	2 699	1 698	630	1 740	4 320	2 840	4 320
1923 Salangen	3 754	780	625	4 222	11 209	4 889	11 337
1924 Målselv	2 516	1 650	200	2 688	..	2 408	..
1925 Sørreisa	3 705	1 350	430	2 800	6 624	3 492	5 472
1926 Dyrøy	3 517	1 154	269	3 366	8 160	5 307	8 160
1927 Tranøy	3 150	935	700	4 910	8 500	4 310	8 500
1928 Torsken	3 619	1 730	359	1 954	6 600	4 217	6 600
1929 Berg	2 885	560	190	4 008	5 000	4 070	5 000
1931 Lenvik	3 364	967	373	2 834	9 583	2 864	5 080
1933 Balsfjord	3 530	1 207	421	3 430	..	3 183	..
1936 Karlsøy	3 676	1 570	546	2 495	2 136	3 988	3 128
1938 Lyngen	3 067	788	475	3 080	6 268	2 860	6 000
1939 Omasvuotna Storfjord	3 067	788	443	5 641	15 036	4 489	14 214
1940 Gáivuotna Kåfjord	3 067	1 565	330	5 966	2 916	4 691	5 285
1941 Skjervøy	3 067	1 565	400	1 920	6 000	1 940	2 400
1942 Nordreisa	3 066	1 566	414	5 384	6 400	4 622	5 520
1943 Kvænangen	3 067	1 565	368	4 494	14 763	3 382	11 124

Tabell 18: Års- og engangsgebyr for vann, avløp og renovasjon, 2013

Saksbehandlingsgebyrer 2013			
	Saksbeh.gebyr, privat reg.plan, boligformål. jf. PBL-08 § 33-1	Saksbeh.gebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL-08 §20-1 a	Standardgebyr for oppmålingsforetning for areal tilsvarende en boligtomt 750 m2
1851 Lødingen
1852 Tjeldsund	35 300	11 778	15 597
1853 Evenes	35 100	12 190	16 143
1902 Tromsø	147 000	16 250	20 920
1903 Harstad	50 100	16 079	14 814
1911 Kvæfjord	-	14 742	21 000
1913 Skånland	60 000	9 840	15 120
1917 lbestad	..	4 892	15 600
1919 Gratangen	6 619	4 730	10 716
1920 Lavangen	3 448	5 182	10 768
1922 Bardu	12 000	5 200	11 915
1923 Salangen	3 453	4 089	11 252
1924 Målselv	37 171	8 159	11 440
1925 Sørreisa	14 490	5 165	11 828
1926 Dyrøy	45 000	3 416	15 939
1927 Tranøy	30 000	3 000	7 500
1928 Torsken	6 316	1 844	15 372
1929 Berg	30 000
1931 Lenvik	52 750	9 900	11 150
1933 Balsfjord	25 000	10 000	13 000
1936 Karlsøy	..	6 200	17 500
1938 Lyngen	..	957	9 250
1939 Omasvuotna Storfjord	-	5 676	8 502
1940 Gáivuotna Kåfjord	12 000	4 000	11 375
1941 Skjervøy	13 000	10 730	9 650
1942 Nordreisa	17 250	7 125	11 766
1943 Kvænangen	17 325	4 271	..

Tabell 19: Saksbehandlingsgebyrer 2013

3 Kommunens rolle som tjenesteyter

Regjeringens kriterier:

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
<ul style="list-style-type: none">• Kvalitet i tjenestene• Effektiv bruk av samfunnets ressurser• Likeverdighet	<ul style="list-style-type: none">• Tilstrekkelig kapasitet• Relevant kompetanse• Effektiv tjenesteproduksjon• Økonomisk soliditet• Valgfrihet

3.1 Kommunens organisering

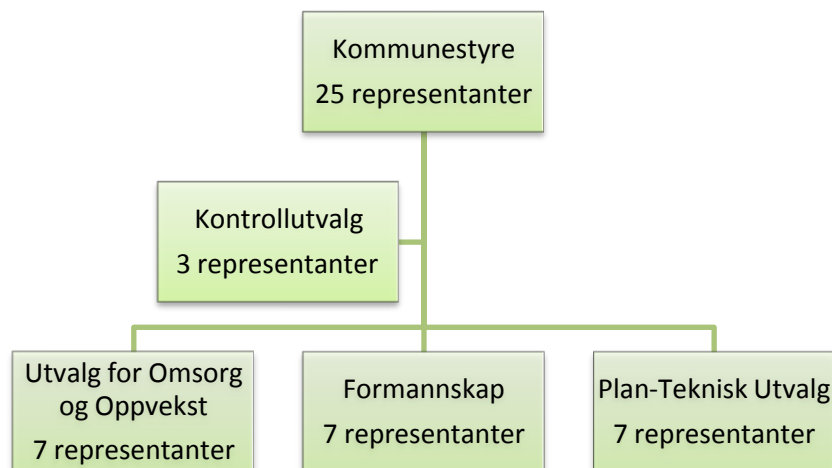
- Hvordan er kommunen organisert?

Politisk er kommunen organisert med Kommunestyre, Formannskap og to hovedutvalg; Utvalg for Omsorg og Oppvekst og Plan-Teknisk Utvalg.

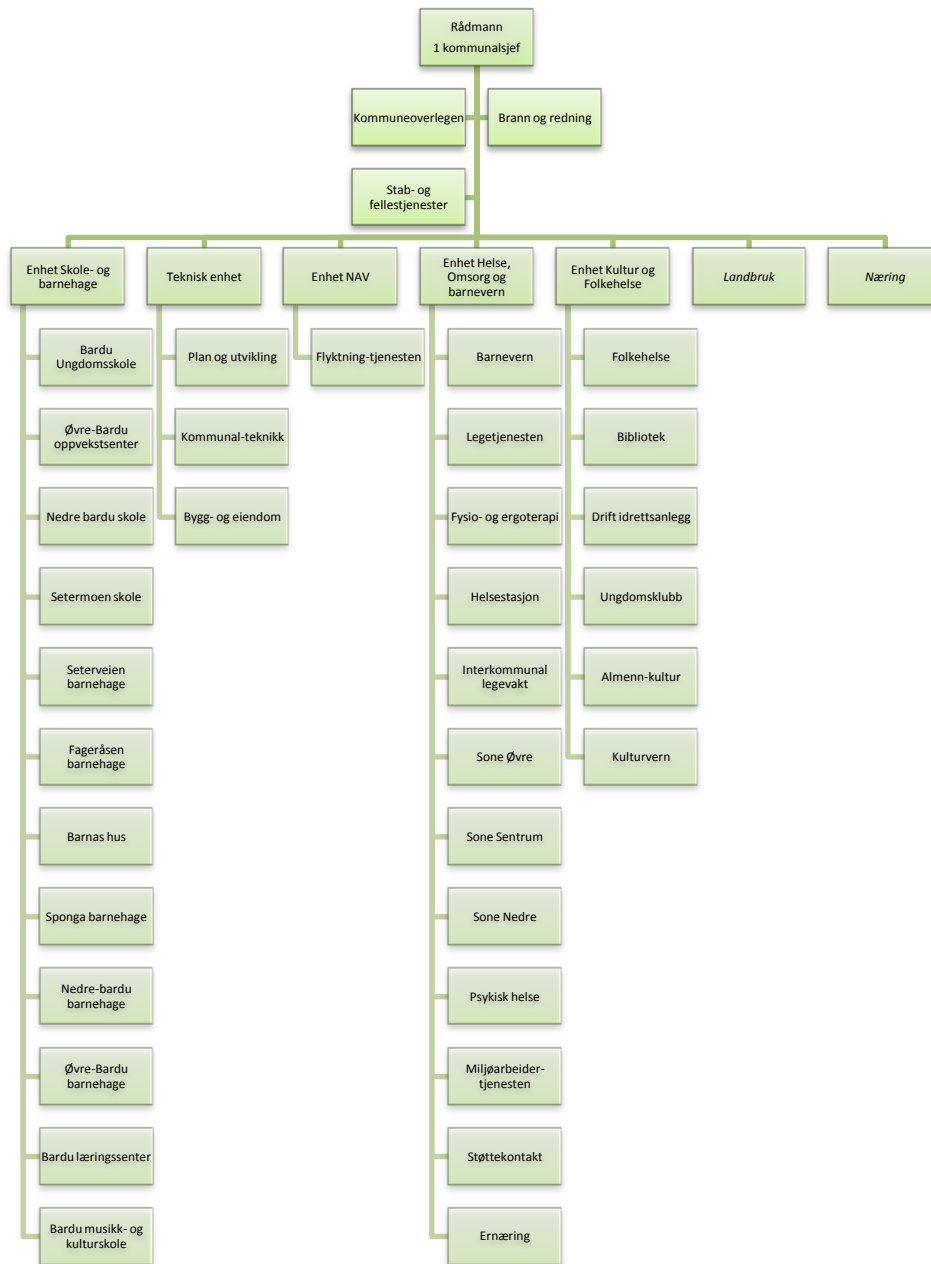
Administrativt er kommunen organisert etter en to-nivåmodell med rådmannsnivå og enhetsledernivå som beslutningsnivå. Enhetene er ulike mtp størrelse. Den største er Helse, omsorg og barnevern med over 240 ansatte.

3.1.1 Organisasjonskart

Politisk organisasjonskart:

Administrativt organisasjonskart:

- Strukturelle endringer som er gjort senere år, både organisatorisk og innenfor de ulike tjenestene.

April 2011 ble den administrative modellen i Bardu kommune endret. Fra 20 enheter og stabsfunksjoner direkte underlagt rådmannen til 6 enheter og en egen stabs- og fellestjeneste direkte under rådmannen. Brann og redning er underlagt rådmannen direkte. Det samme er kommuneoverlegen.

Det har vært mindre endringer etter dette. Flyktningtjenesten ble i 2014 underlagt NAV. Det utarbeides nå et forslag til alternativ organisering av landbruk og næring.

- Sykefravær blant ansatte, totalt og pr tjeneste

	31.12. 2014
Ansvar	
Bardu kommune samlet	6,7%
Helse, omsorg og barnevern samlet	7,9 %
Skole og barnehage samlet	7,0 %
Tekniske tjenester samlet	6.3 %
NAV samlet	12,3 %
Kultur og folkehelse samlet	4,9 %
Landbruk samlet	0,8 %
Næring samlet	4.4 %
Brann redning og feiervesen samlet	1,5%
Stab og fellestjenester samlet	6,9 %

- Samisk forvaltningsområde

Bardu kommune er ikke en del av det samiske forvaltningsområde.

3.1.2 Interkommunalt samarbeid

- Oversikt over interkommunale samarbeid som kommunen deltar i.

Bardu kommune er vertskommune for den interkommunale legevakten for Lavangen, Salangen, Bardu og Målselv, totalt ca 14.000 innbyggere.

Bardu kommune er med i felles PPT for Bardu og Målselv hvor Målselv er vertskommune.

Det er et interkommunalt samarbeid mellom Bardu og Salangen innen landbruk og skogbruk. Dette er et tjenestesamarbeid hvor vi kjøper/selger tjenester hos hverandre.

Interkommunal veterinærvaktsamarbeid mellom kommunene Bardu, Lavangen, Ibestad, Salangen og Dyrøy. Vertskommune er Salangen.

- Har tjenester organisert som interkommunalt samarbeid spesielle utfordringer med tanke på tjenestekvalitet, kostnad, rekruttering, styring og kontroll, informasjon eller dialog mellom vertskommune og de(n) andre kommunen(e)

Tjeneste	Type samarbeid (interkommunalt samarbeid eller vertskommunesamarbeid)	Ansvarlig leverandør (kommune/se lskap)	Samarbeidende kommuner		
Legevakt mm	Vertskommune	Bardu kommune	Bardu	Salangen	Lavangen
PPT		Målselv kommune	Bardu		
Arbeidsgiver kontroll		Sørreisa kommune	Sørreisa Dyrøy	Tranøy Berg	Torsken Bardu
Regionråd					
Løkta					
Regionsamarbeid skole					
Regionsamarbeid barnehage					
Landbruk			Bardu	Salangen	
Veterinær-samarbeid			Bardu Salangen	Lavangen Dyrøy	Ibestad

3.1.3 Tverrsektorielt samarbeid i kommunen

- Hvordan fungerer det tverrsektorielle samarbeidet i kommune mellom etater og tjenester for barn, jf. arbeidet med Sjumilssteget

Følgende tverrsektorielle samarbeider fins:

Enhetsledermøter
 Avdelingsledermøter
 Politirådet
 Tverrfaglig samarbeid barn og unge

- Har kommunen igangsatt tiltak på basis av tidligere kommuneanalyser av det forebyggende tilbudet til barn og unge?

Det har vært gjennomført undersøkelser i regi av Ungplan i 2014.

Bardu kommune er MOT-kommune og deltar i arrangementer og skoleringer av ungdom i denne forbindelse.

- Hvordan kan kommunen sikre at dette samarbeidet styrkes både kompetansemessig og med hensyn til tidlig innsats?

3.2 Planlegging, administrasjon og virksomhetsstyring

Organisering av planoppgaver:

- Hvordan er kommunens planoppgaver organisert i dag?

Kommuneplanens samfunnsdel:

Faglig ansvarlig er avdeling Plan og utvikling som er organisert under Teknisk enhet. Planutvalg er formannskapet som innstiller til kommunestyret

Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner:

Faglig ansvarlig er avdeling Plan og utvikling som er organisert under Teknisk enhet. Planutvalg er Plan-teknisk utvalg (PTU) som innstiller til kommunestyret

Tematiske kommunedelplaner:

Faglig ansvarlig er vedkommende fagenhet. Det framgår av planstrategien hvilke kommunedelplaner kommunen skal ha. Avdeling Plan og utvikling er faglig rådgiver mht prosess etter plan- og bygningsloven, men ikke når det gjelder faglig innhold i tematiske kommunedelplaner. Andre temaplaner som ikke er kommunedelplaner, er den enkelte enhets fulle ansvar.

Økonomiplan:

Faglig ansvarlig er økonomisjef/rådmann. Formannskapet innstiller til kommunestyret.

- Hvordan er kommunens kompetanse og kapasitet innenfor planlegging?

Det er god kompetanse. Kapasiteten er ikke mer enn "tilfredsstillende". I perioder er den for lav i forhold til bestillingen fra politikerne slik at det må kjøpes inn konsulenttenester. Dvs at vi har minimumsbemanning i forhold til det vi mener vi bør ha.

Status for kommunens overordnede planarbeid:

- Hva er status på kommunal planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel?

Kommunal planstrategi: Vedtatt 2012

Kommuneplanens arealdel: Vedtatt 2012

Kommuneplanens arealdel: Ny plan i prosess.

- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å utøve overordnet planlegging i fremtiden?

Kommunen har i dag både kompetanse og erfaring til å gjennomføre de planprosesser som er nødvendig på overordnet nivå

- I hvilken grad er de ulike sektorene ivaretatt i kommunens planarbeid?

I høy grad

- Hvilke særskilte utfordringer har kommunen knyttet til forvaltning og ivaretagelse av sektorene miljø, landbruk, reindrift, klima, folkehelse, universell utforming, barn og unge (oppvekst) og samfunnssikkerhet i planlegging?

Vi har ingen *særskilte* utfordringer. Vi håndterer alle sektorer/sectorområder profesjonelt og etter lovens prosesskrav. Det eneste måtte være de svenske reindriftsinteressene. Dette kommer av at de norske reindriftsmyndighetene ikke har en enhetlig og fullverdig kartlegging av disse utøvernes bruk av arealene. I tillegg kan nevnes den konflikten som fortsatt er tilstede som følge av at myndighetene i de to landene ennå ikke har blitt enige om ny konvensjon. Kommunen som plan- og bygningsmyndighet får problemene som skulle vært løst på regionalt og nasjonalt nivå.

- Folkehelse:
 - Har kommunen utarbeidet oversikt over befolkningens helse og faktorer som påvirker den?

Ja.

Det er opprettet en tverrfaglig arbeidsgruppe som skal jobbe med dette, bestående av kommuneoverlege, enhetsleder helse, omsorg og barnevern, ledende helsesøster, enhetsleder skole og barnehage, leder plan og utvikling og folkehelsekoordinator. Oversiktsdokumentet skal ferdigstilles innen 1.oktober 2015. Hvordan det videre arbeidet med å ha løpende oversikt, samt hvordan oppdatering av oversiktsdokument hvert fjerde år skal foregå, vil avklares i løpet av denne prosessen.

- Inneholder kommuneplanens samfunnsdel mål og strategier som gjelder hensyn til befolkningens helse?

Ja.

I kommuneplanens samfunnsdel er et eget temaområde viet til folkehelse, med mål om: Trivsel og god helse for alle innbyggerne i Bardu. Som strategier for folkehelsearbeidet nevnes blant annet: Kartlegging av helsetilstand, frisklivssentral, lavterskeltilbud, integrering av barn/unge med funksjonsnedsettelse, tilrettelegge for fysisk aktivitet for utviklingshemmede, stimulere befolkningen for øvrig til fysisk aktivitet, sunt kosthold og røykeslutt og tilrettelegge for økt bruk av naturen.

Samfunnsdelen skisserer også ulike drivkrefter som kan påvirke Bardu fremover, innen helse nevnes det at en aktiv og frisk befolkning i mindre grad vil belaste det kommunale tjenesteapparatet.

- Har kommunen samfunnsmedisinsk kompetanse og annen folkehelsefaglig kompetanse?

Ja.

Kommuneoverlege er spesialist i samfunnsmedisin og har det overordnede samfunnsmedisinske ansvaret i kommunen.

Kommunen har egen stilling som folkehelsekoordinator/frisklivsveileder (50%/50%), p.d. innehas stillingen av person med cand.med.-grad.

- Samfunnssikkerhet og beredskap:
 - Hva er status for helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse og overordnet beredskapsplan etter sivilbeskyttelsesloven?

Bardu kommune har hatt tilsyn av Fylkesmannen 25.11.2014, vedrørende disse emner.

I sin tilsynsrapport, i etterkant, har Fylkesmannen konstatert at Bardu kommune har en tilfredsstillende krise/beredskapsplan.

Videre ble det registrert avvik på selve den helhetlige risiko og sårbarhetsanalysen. I skrivende stund pågår en kommunikasjon med Fylkesmannens beredskapsavdeling med tanke for retting av avvik. Tredje utbedrede versjon av ros-analysen er innsendt fra Bardu kommune, og ligger nå hos Fylkesmannen til vurdering.

- Hvor robust er kommunen med tanke på å håndtere uforutsette hendelser?

Prosessen med gjennomføringen av den helhetlige risiko og sårbarhetsanalysen har vist at Bardu kommune jevnt over er å betrakte som robust til å håndtere uforutsette hendelser. Det påpekes imidlertid at det gjennom nevnte prosess ble avdekket 73 tiltak som må gjennomføres for at beredskapen skal bli enda bedre. Rådmannen har satt frister for gjennomføringen av tiltakene.

Administrasjon og virksomhetsstyring:

- Hvordan er kommunens kompetanse og kapasitet innenfor administrasjon og virksomhetsstyring, herunder budsjett, økonomiplan, økonomirapportering og regnskap?

Kommunen er sårbar knyttet til administrative funksjoner hvor det er to eller færre som har kompetanse på oppgavene. Bardu kommune har de siste år vært spesielt sårbar innen økonomifunksjonen, rapportering og regnskap. Faglig kompetanse innen overordnet økonomiansvar er meget god.

Tabell 20 viser netto driftsutgifter til administrasjon og styring i % av totale netto driftsutgifter.

	Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i % av totale netto driftsutg.
2013	
Bardu	11,0 %
Troms	8,7 %
Landet uten Oslo	8,1 %
Midt-Troms	10,0 %

Tabell 20: Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i % av totale netto driftsutgifter

Fylkesmannens vurdering av tjenesten

Kommunen har utfordringer knyttet til kapasitet, ressurser og kompetanse innenfor planlegging. For å være best mulig rustet til å møte fremtidens planleggingsutfordringer, vil det være fordelaktig for kommunen å inngå i et plansamarbeid med omkringliggende kommuner. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i 2012 og kommuneplanens arealdel er under revisjon. Når arealplanen er på plass, vil kommunen ha et oppdatert overordnet styringssystem og et bedre grunnlag for jevnt over og ivareta de ulike sektorhensynene etter intensjonene i plan- og bygningsloven på en tilfredsstillende måte. Av særskilte planutfordringer kan likevel noen hensyn trekkes frem, som forurensning, støy og reindrift. Kommunen deltar i pilotsamarbeidet «Troms fylke trygt og tilgjengelig» og har laget lokal plan for ulykkesforebygging i forbindelse med dette. Kommunen har ikke utarbeidet en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse etter kravene i Sivilbeskyttelsesloven.

Kommunen er i gang med å utarbeide en oversikt over helsetilstanden i befolkningen, i tråd med krav i folkehelseloven.

Kommunen har stort engasjement i verneområdeforvaltning gjennom sin deltakelse i nasjonalparkstyret for Rohkunborri nasjonalpark. Kommunen er også opptatt av å få til næringsutvikling basert på nasjonalpark.

Kommunen er betydelig engasjert i mulighetene for oppfølgingstiltak i Altevatn. Kommunen har også vært engasjert i av ivaretagelse av anadrom laksefisk i sin del av Salangvassdraget.

Kommunen har vist engasjement på vannforvaltningsområdet, men har vært lite direkte involvert i arbeidet med regional vannforvaltningsplan. Dette særlig fordi FK ikke har etablert arenaer for slik involvering.

3.3 Barnehage

- Hvordan er tjenesten organisert i dag?

Barnehagene er organisert under enhet skole og barnehage. Barnehagene rapporterer til enhetsleder som rapporterer videre til rådmann.

- Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor barnehagetjenesten, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Styrker:

- 100 % barnehagelærerdekning
- stor andel fagarbeidere i assistentgruppen
- stabilt personale
- kommunen innfrir barnehagegarantien
- egen vikarpool for barnehagene som går inn i korttidsfravær
- godt interkommunalt samarbeid med Målselv, Salangen, Lavangen og Dyrøy
- tverrfaglig samarbeid med PPT, barnevern, helse og psykiatritjeneste
- august 2015 opprettes spes.ped. stilling for bardubarnehagene
- ny 4 avd. barnehage i sentrum ferdigstilles juli 2016

Svakheter:

- lite ressurser til allmennpedagogisk styrking av barnegruppene og til styrking av barnegruppene med fagarbeider/assistent etter barnehageloven
 - meget liten andel mannlige ansatte
 - manglende kommunalt kursbudsjett
 - Bardu kommune har et forsterket mottak i kommunen, dette innebærer mange minoritetsspråklige barn i barnehagene. Barnehagene tildeles ingen ekstra midler til oppfølging av disse barna/familiene utenom midler fra utdanningsdirektoratet.
 - kommunen har liten tilgang på tospråklige assistenter
 - barn fra mottaket innvilges stort sett ikke barnehageplass da de ikke kommer innenfor barnehagegarantien
-
- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å levere barnehagetjenester i fremtiden?

Kommunen ser positivt på å levere barnehagetjenester i fremtiden. Den største utfordringen er lite budsjett til styrking etter opplæringslov og barnehagelov. Det er igangsatt planlegging av ny 4 avd. barnehage som skal stå ferdig i juli 2016.

- Hvordan er rekrutteringen av barnehagelærere og assistenter?

God rekruttering av barnehagelærere og fagarbeidere/assistenter. Dette skyldes bla innføringen av "bardulønn".

- Sentrale funn i brukerundersøkelser

Kommunen har ingen felles brukerundersøkelse. Dette utarbeides i nærmeste fremtid. Stort sett fornøyde brukere i de lokale undersøkelsene som har vært i de enkelte barnehagene.

- Sykefravær blant ansatte

I perioden 1.1.14 til 31.12.14 var det legemeldte fraværet på 5,3 % og det egenmeldte fraværet på 4,7 %. Totalt 9,7 %.

Vikarordningen har hatt positiv innvirkning på sykefraværet.

Stort behov for tilrettelegging blant enkelte av de ansatte.

Bardu kommune har 7 barnehager, og alle disse kommunale.

Tabellene under viser utvikling i antall barn i barnehagealder fra 1990 til i dag og forventet utvikling iht. SSBs framskrivinger, i absolutte tall og i prosent.

Antall barn 1-2 og 3-5 år	1990			2014			2040		
	1-2 år	3-5 år	1-5 år	1-2 år	3-5 år	1-5 år	1-2 år	3-5 år	1-5 år
Bardu	96	146	242	100	139	239	86	129	215
Troms	4 081	5 609	9 690	3 566	5 879	9 445	3 898	5 883	9 781
Landet	111 691	155 702	267 393	123 624	192 785	316 409	139 288	210 642	349 930
Midt-Troms	832	1 185	2 017	647	1 068	1 715	682	1 046	1 728

Tabell 21: Absolutt utvikling i antall barn i barnehagealder

Prosentvis endring	1990-2014			2014-2040		
	1-2 år	3-5 år	1-5 år	1-2 år	3-5 år	1-5 år
Bardu	4,2 %	-4,8 %	-1,2 %	-14,0 %	-7,2 %	-10,0 %
Troms	-12,6 %	4,8 %	-2,5 %	9,3 %	0,1 %	3,6 %
Landet	10,7 %	23,8 %	18,3 %	12,7 %	9,3 %	10,6 %
Midt-Troms	-22,2 %	-9,9 %	-15,0 %	5,4 %	-2,1 %	0,8 %

Tabell 22: Prosentvis utvikling i antall barn i barnehagealder

Tabell 23 viser prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer innenfor barnehagesektoren.

	Prioritering	Dekningsgrad		Produktivitet	Utdypende tjenesteindikatorer			
		Netto driftsutgifter i barnehagesektoren i % av kommunens totale netto driftsutgifter 2013	Andel barn 1-5 år med barnehageplass		Andel barn 1-2 år med barnehageplass	Brutto driftsutgifter pr barn i kommunal barnehage (kr)	Andel ansatte med barnehage-lærerutdanning	Andel ansatte med annen pedagogisk utdanning
Bardu	14,9 %	96,2 %	82,0 %	188 887	36,5 %	0,0 %	100,0 %	4,2 %
Troms	13,8 %	94,2 %	86,6 %	166 530	35,4 %	4,4 %	86,3 %	10,0 %
Landet uten Oslo	14,4 %	90,8 %	80,8 %	163 400	34,1 %	3,4 %	88,4 %	7,6 %
Midt-Troms	12,0 %	92,9 %	80,7 %	163 053	31,0 %	3,4 %	80,6 %	4,9 %

Tabell 23: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer - barnehage

Fylkesmannens vurdering av tjenesten

Selv om prognosene viser en økning i folketallet totalt, går barnetallet i aldersgruppen 0-5 år ned fram mot 2020. I en utbygd sektor der alle barn har rett til barnehageplass, er det nødvendig at kommunen også fremover har en robust og kompetent barnehagemyndighet. For å sikre at kommunens ansvar for å påse regelverketterlevelse og kvalitativt gode barnehager ivaretas, bør kommunen fortsette det gode samarbeidet med fagmiljø i nærliggende kommuner. Herunder er det særlig viktig med tidlig innsats for barn som har behov for det, se punkt 3.1.3.

3.4 Grunnskole

- Hvordan er tjenesten organisert i dag?

Det er fire skoler i kommunen, tre barneskoler og en ungdomsskole. En barneskole og ungdomsskolen er i sentrum (Setermoen). Skolene er organisert under enhet skole og barnehager. Skolene ledes av rektor med enhetsleder som overordnet myndighetsnivå. Skolene og barnehagene er avdelinger under denne.

Skole	Elevtall	Barn på SFO
Bardu ungdomsskole	147	
Øvre-Bardu skole	52	13
Nedre-Bardu skole	34	15
Setermoen skole	248	82

NB! Tall pr august 2014.

- Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor grunnskoletjenesten, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Svakheter:

Når det gjelder svakheter eller utfordringer er dagens skolestrukturtilbud kostbar og medfører økte kostnader pr elev for kommunen. Sammenhengen mellom bruk av ressurser og faglige resultater er ikke signifikant.

Å være proaktiv ift implementering av nye systemer/endringer gitt fra departementet er utfordrende og oppfyllelse av krav fra UDIR er utfordrende for små kommuner uten egne utviklingsavdelinger/ressurser.

Fysisk miljø/vedlikehold/bygningsmessige forhold

Styrker:

Bardu kommune er godt rustet til å levere grunnskoletjenester i framtiden. Det vil imidlertid være en forutsetning at de økonomiske ressurser er tilstrekkelig. Den største utfordringen i så måte er kommunens skolestruktur. Dersom ytterligere reduksjoner må gjennomføres vil det være helt nødvendig nå endre skolestruktur. Med en stor sentral skole i kommunen.

Skoleskyss og kommunens gode skyssreglement er en styrke, men koster også da dette tilbudet ligger over fylkets standard. Kompetansenivået hos lærere er høyt og det er en stabil lærergruppe.

Kommunen har en felles ungdomsskole. Det er godt skolemotiverte elever der alle søker vgs utdanning etter endt grunnskole. Kort vei til to vgs med ulike valgmuligheter

- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å levere grunnskoletjenester i fremtiden?

En utfordring framover vil være rekruttering av lærerressurser framover og generasjonsskifte blant skolens personale. Det er også utfordrende å skaffe vikarer med tilstrekkelig kompetanse.

Dersom ressurstilgang blir mindre framover må det avklares tydelig hvilken kvalitet som skal ligge til grunn og hvilke tiltak som må iverksettes for å ivareta innholdet i skolen. Struktur blir da en viktig faktor.

Det fysiske miljøet på skolene må oppjusteres. Det samme vedlikehold av bygg. I denne forbindelse er det også viktig at skolene følger utviklingen mtp IKT, digital kompetanse og utstyr.

Videre vil utviklingsarbeidet mellom kommunene måtte styrkes og endres organisatorisk. Regionsamarbeid og skoleutvikling og PPT. Da bør det være en region innen skoleutvikling og PPT i midt-Troms (ikke indre og ytre som i dag.)

3.4.1 Skole-Fritids-Ordningen (SFO)

Det er tre SFOer i Bardu kommune. Disse ligger ved skolene i øvre-Bardu, nedre-Bardu og Setermoen skole.

3.4.2 Pedagogisk-Psykologisk-Tjeneste (PPT)

Bardu kommune har PPT i samarbeid med Målselv kommune. Den består av fire pedagogisk-psykologisk rådgivere og en merkantil/IKT-ansatt. Arbeidsoppgavene er både individrettet og systemrettet. Et mål har vært å jobbe på en slik måte at andel spesialundervisning går ned. PPT deltar aktivt i utviklingsarbeidet som pågår i skolene og har nøkkelroller i arbeidet med implementeringen av LP læringsmiljø og pedagogisk analyse). En av de ansatte har koordinerings/fagansvar for programmet Zippys venner som brukes i alle 1.,-4. årstrinn for utvikling av sosial kompetanse. PPT deltar også i tverrfaglige møter som gjennomføres annenhver måned i den enkelte skole og barnehage.

De siste årene har antall oppmeldinger til PPT gått noe opp, men alderen på de som tilmeldes har også gått ned. Dette er positivt. Samtidig har PPT dreid innsatsen mot å jobbe mer systemrettet. Tjenesten hjelper barnehager og skoler i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. PPT skal utarbeide sakkyndig vurdering der loven krever det.

3.4.3 Bardu Læringscenter

I mai 2015 er det 68 deltakere fordelt på 10 grupper

- 7 opplæring i norsk og samfunnskunnskap
- 3 grunnskolefag, fordelt på ettermiddag og kveld

Det er vedtatt å bosette flere personer og antall bosatte ved Setermoen mottak øker også. Deltakermassen reduseres ved de store høytidene, og øker tilsvarende etter, til ca 90 +/-.

Det driftes på to steder, på Smestad og på Veksthuset, i alt 7 dager ukentlig, fordelt på 3 dager à 1 gruppe, 2 dager à 2 grupper.

Ut fra lovpålagte undervisningskategorier og antall personer er det behov for flere lærere og mer plass. Det er behov for 9 lærere fra høsten 2015.

Kostnader dekkes av kvartalsvise statstilskudd som fordeles pr capita over 3 år, tidligere over 5 år. 4.kvartal utbetales i februar/mars påfølgende år.

Personer i introduksjonsprogram deltar i grunnskolefag dekket av statstilskuddet. Utgifter til øvrig grunnskole dekkes av kommunen. Grunnskolefagene skal gå over minimum 2 år.

Det bør prioriteres å fremskaffe kvalifiserte lærere, med vekt på faglig og didaktisk kompetanse.

Bardu kommune har 4 kommunale grunnskoler. Avtalte lærerårsverk i grunnskolen utgjør 66,4.

Tabellene under viser utvikling i antall barn i grunnskolealder fra 1990 til i dag og forventet utvikling iht. SSBs framskrivinger, i absolutte tall og i prosent.

Antall barn 6-12 og 13- 15 år	1990			2014			2040		
	6-12 år	13-15 år	6-15 år	6-12 år	13-15 år	6-15 år	6-12 år	13-15 år	6-15 år
Bardu	367	171	538	359	127	486	306	135	441
Troms	12 691	6 197	18 888	13 186	6 154	19 340	14 290	6 339	20 629
Landet	363 163	171 895	535 058	428 077	190 040	618 117	500 676	218 895	719 571
Midt-Troms	2 709	1 416	4 125	2 539	1 216	3 755	2 659	1 217	3 876

Tabell 24: Absolutt utvikling i antall barn i grunnskolealder

Prosentvis endring	1990-2014			2014-2040		
	6-12 år	13-15 år	6-15 år	6-12 år	13-15 år	6-15 år
Bardu	-2,2 %	-25,7 %	-9,7 %	-14,8 %	6,3 %	-9,3 %
Troms	3,9 %	-0,7 %	2,4 %	8,4 %	3,0 %	6,7 %
Landet	17,9 %	10,6 %	15,5 %	17,0 %	15,2 %	16,4 %
Midt-Troms	-6,3 %	-14,1 %	-9,0 %	4,7 %	0,1 %	3,2 %

Tabell 25: Prosentvis utvikling i antall barn i grunnskolealder

Tabell 26 viser prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer innenfor barnehagesektoren. Tabell 27 viser statistikk om personell i grunnskolen.

	Prioritering	Dekningsgrader			Produktivitet	Utdypende tjenesteindikatorer		
	Netto driftsutgifter i grunnskoleektoren i % av kommunens totale netto driftsutgifter	Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskysst	Brutto driftsutgifter til grunnskolesektor pr .elev	Gjennom-snittlig gruppestørrelse 1.-10. årstrinn	Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	Gj.snittlige grunnskole-poeng
Bardu	25,0%	9,4%	20,1%	46,2%	127 298	10,6	100,0%	42,4
Troms	23,9%	9,0%	20,9%	32,2%	118 431	12,1	97,7%	40,2
Landet uten	24,2%	8,4%	17,8%	23,5%	107 996	13,5	98,0%	40,0
Midt-Troms	24,1%	8,3%	19,0%	46,5%	117 193	11,5	98,7%	-

Tabell 26: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer – grunnskole

	Personell			
	Andel lærere som er 50 år og eldre	Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning uten pedagogisk utdanning	Andel lærere med videregående utdanning eller lavere
Bardu	34,2 %	84,8 %	3,8 %	11,4 %
Troms	34,2 %	88,9 %	5,2 %	6,0 %
Landet uten Oslo	33,3 %	87,1 %	6,3 %	6,6 %
Midt-Troms	32,6 %	84,3 %	5,3 %	10,3 %

Tabell 27: Statistikk om personell i grunnskolen

Elevundersøkelsen for 2014 Bardu kommune (grunnskole) og endring fra 2013:

	Bardu (2013-2014)	Bardu kommune (Høst 2014)	Troms Fylke (2014)
Trivsel	4,3	4,3	4,3
Støtte fra lærer	4,4	4,5	4,4
Støtte hjemmefra	4,5	4,4	4,4
Faglig utfordring	4,0	4,2	4,0
Vurdering for læring	4,0	3,7	3,9
Læringskultur	4,0	4,0	4,0
Mestring	4,0	4,2	4,1
Motivasjon	4,0	4,1	3,9
Elevdemokrati og medvirkning	4,0	3,8	3,8
Felles regler	4,3	4,4	4,3
Krenkelser	4,7	4,6	
Mobbing på skolen	1,3	1,2	1,2
Fysisk læringsmiljø	6,8	4,1	5,0

Elevundersøkelsen for 2014 Bardu kommune (Ungdomsskolen) og endring fra 2013:

	Bardu (2013-2014)	Bardu kommune (Høst 2014)
Trivsel	4,3	4,1
Støtte fra lærer	3,8	3,8
Støtte hjemmefra	3,8	3,8
Faglig utfordring	4,2	4,1
Vurdering for læring	3,1	2,8
Læringskultur	3,6	3,7
Mestring	4,0	3,9
Motivasjon	3,7	3,6
Elevdemokrati og medvirkning	3,0	3,1
Felles regler	3,5	3,5
Mobbing på skolen	1,5	1,2
Utdanning og yrkesveiledning	3,7	3,9
Andel av elever som opplever mobbing 2-3 ganger i mnd eller oftere	11,1	0,0

Skalaforklaring:

Skala 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Unntakene er mobbing på skolen hvor lav verdi er positivt og andel elever som opplever mobbing som viser andelen elever (prosent).

Mer om elevundersøkelsen:

<https://skoleporten.udir.no/rapportvisning.aspx?enhetsid=19&vurderingsomrade=6&underomrade=48&skoletype=0&skoletypemenuid=0>

Fylkesmannens vurdering av tjenesten.

Kommunen har to små barneskoler, en større barneskole og en stor ungdomsskole. Skolestruktur kan bli en utfordring i fremtiden. Dette må også ses i sammenheng med de økte kompetansekravene for å kunne undervise på mellom- og ungdomstrinnet. I fremtiden kan det også bli en utfordring å rekruttere nye lærere til mindre og mellomstore kommuner. Dette kan imidlertid arte seg annerledes i forsvarskommunen Bardu som følge av «medflyttere».

På skoleområdet er det en rekke oppgaver innen forvaltning og utvikling som skal ivaretas av kommuneadministrasjonen. Dette krever stor bredde i den skoleadministrative kompetansen, og kan være en utfordring for mindre og mellomstore kommuner.

3.5 Barnevern

- Hvordan er tjenesten organisert i dag?

Barnevern er organisert som en avdeling innen enhet for Helse, omsorg og barnevern. Barnevernstjenesten har fra medio 2015 4 årsverk. herav 1 årsverk som barnevernsleder.

Barnevernstjenesten er vertskommune for en 100 % tiltakskonsulentstilling i samarbeid med barnevernstjenester i Målselv, Astafjord, Dyrøy og Sørreisa.

Barnevernstjenesten arbeider etter en generalistmodell. Det vil si at når saksbehandler får en ny sak, så starter saken med gjennomføring av undersøkelse. Etter undersøkelsen henlegges saken eller det fattes vedtak om tiltak.

- Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor barnevernstjenesten, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Styrker:

Barneverntjenesten Bardu har en svært høy faglighet i tjenesten. Alle medarbeidere har fått økt kompetanse de siste årene.

Barneverntjenesten får en del positive tilbakemeldinger av brukere om oppfølging av fosterhjemmet. Barneverntjenesten er aktiv i å integrere både faglige og juridiske forandringer inn i tjenesten.

Svakheter:

Barneverntjenesten har fem ansatte pr i dag, noe som blir redusert til fire. Barneverntjenesten sin erfaring med fem ansatte vurderes som forsvarlig. Med fire ansatte blir tjenesten svært sårbar i situasjoner som sykefravær, ferieavvikling og mange og/eller vanskelige saker. En konsekvens er også mindre faglig bredde.

Barneverntjenesten ser at få ansatte medfører vansker med å skifte saksbehandler når en sak blir for nær og man kjenner det som en slags "inhabilitet".

- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å levere barnevernstjenester i fremtiden?

Barneverntjenesten ser på fremtiden som positiv hvis tjenesten får tilstrekkelig bemanning i forhold til oppgaver, utfordringer og kontinuerlig faglig utviklingsmuligheter.

Barneverntjenesten sin erfaring med interkommunalt samarbeid(bv-forum) ansees også i fremtiden som en god mulighet for å få en regional styrking.

Tabell 28 viser tall for prioritering, dekningsgrad og produktivitet i barnevernstjenesten.

	Prioritering	Dekningsgrad	Produktivitet					
			Andel barn med barneverns-tiltak ift. innbyggere 0-17 år	Stillinger med fagutdanning per 1000 barn 0-17 år	Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan	Andel undersøkelser med behandlingstid over tre måneder	System for brukerundersøkelser	Brutto driftsutgifter per barn med undersøkelse/tiltak
	Netto driftsutgifter i barnevernstjenesten i % av kommunens totale netto driftsutgifter	Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år	Andel barn med barneverns-tiltak ift. innbyggere 0-17 år	Stillinger med fagutdanning per 1000 barn 0-17 år	Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan	Andel undersøkelser med behandlingstid over tre måneder	System for brukerundersøkelser	Brutto driftsutgifter per barn med undersøkelse/tiltak
2013								
Bardu	2,7 %	5,3 %	6,6 %	5,8	83,3 %	18,2 %	Nei	44 846
Troms	3,5 %	4,9 %	6,0 %	5,3	71,8 %	28,8 %		42 539
Landet uten Oslo	3,2 %	4,4 %	4,8 %	3,9	78,3 %	27,3 %		41 099
Midt-Troms	2,8 %	5,3 %	6,7 %	5,7	72,4 %	44,6 %		34 146

Tabell 28: Prioritering, dekningsgrad og produktivitet, barnevernstjenesten

Fylkesmannens vurdering av tjenesten

Bardu kommune har en barneverntjeneste med 5 ansatte. Fylkesmannen vurderer at barneverntjenesten i Bardu er en tjeneste som er riktig bemannet ut fra befolkningstall. Fylkesmannen vurderer imidlertid at tjenesten er en lite robust og dermed en sårbar tjeneste. Generelt sett vet vi at små tjenester har utfordringer med å rekruttere og opprettholde tilstrekkelig fagkompetanse, dette vil kunne være en utfordring også for Bardu barneverntjeneste.

3.6 Sosiale tjenester i Nav

- Hvordan er tjenesten organisert i dag?

I forbindelse med NAV-reformen ble Bardu sosialkontor i 2007 delt i to. Hvor barnevernet ble skilt ut og organisert i Helseavdelingen. Den andre delen ble en del av NAV. På grunn av dette ble flere kommunale helsetjenester organisert inn i NAV. Fra 2010 ble disse tjenestene hjemlet i helse-/omsorgsloven.

Sosialtjenesten i NAV jobber i dag med-

- Opplysning, råd og veiledning
- Økonomisk stønad til livsopphold
- Midlertidig botilbud
- Individuell plan
- Kvalifiseringsprogrammet
- Gjeld
- Økonomisk rådgivning
 - (tvungen, og frivillig forvaltning)

I tillegg til

- oppfølging rus
- avlastningstiltak og dagtilbud barn, hjemlet i helse- og omsorgstjenesteloven.

Fra 2014 ble også flyktningetjenesten organisert inn i NAV. De er ikke samlokalisert i NAV-kontoret, og jobber i stor grad som en selvstendig avdeling, med egen fagleder. Status fra Flyktningetjenesten i eget skriv.

Sosialtjenesten i NAV har i dag 2,6 årsverk. Av disse 2,6 årsverkene, jobber en saksbehandler som ruskonsulent i 50% stilling. Av de resterende 2,1 årsverkene går ca et halvt årsverk med til gjeldsarbeid. Gjeldsarbeidet er bevisst valgt å legge til to saksbehandlere på grunn av kompleksiteten i faget.

- Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor sosialtjenesten, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Som en følge av bl. annet forsvarets tunge tilstedeværelse med mange attraktive arbeidsplasser, har Bardu kommune et godt arbeidsmarked. Dette gir utslag i lav arbeidsledighet. Bardu kommune ligger

også under snittet i Troms, både på andel sosialhjelpsmottakere, andel med nedsatt arbeidsevne, - på arbeidsavklaringspenger, og andel uføre. (Kilde: Faktaark NAV Bardu)

Styrker:

En styrke for sosialtjenesten i NAV Bardu er at samtlige ansatte pr i dag innehar nødvendig sosialfaglig kompetanse. Tjenesten er organisert slik at vi har ukentlige behandlingsmøter hvor enkeltsaker drøftes i team, med kommunalt og statlige ansatte. Enkel økonomisk rådgivning betjenes på en god/tilfredsstillende måte. Det er forholdsvis kort behandlingstid, og det er få klagesaker. Utbetalinger til økonomisk sosialhjelp ble nærmere halvert fra år 2008 til 2013, dette antar vi kommer som følge av oppfølging, tiltak og ytelser også i statlig regi.

Svakheter og utfordringer:

Sosialtjenesten i NAV Bardu er en sårbar tjeneste, fordi den betjenes av få ansatte. Ved ferie, kurs, sykdom o.lign., er det statlige ansatte som må betjene sosialhjelpssøkere. Ikke optimal løsning, da disse ikke har den inngående kjennskap til hverken lov eller system. Løses ofte ved at avtaler utsettes til kommunalt ansatt er tilbake, hvis mulig.

Sykefravær/reduert bemanning medfører dårligere oppfølging som igjen fører til høyere utbetaling av økonomisk sosialhjelp over lengre perioder.

Rustjeneste og gjeldsrådgivertjeneste er områder som krever spesiell kompetanse. Når disse ansatte er «borte» er det i utgangspunktet ingen som ivaretar denne tjenesten. Dette ansees som lite tilfredsstillende overfor brukerne.

Gjeldsrådgivning er en kompleks tjeneste, da man må forholde seg til flere lovverk (dekningsloven og gjeldsordningsloven bl.a). For å kunne gi god råd og veiledning må man kjenne til regelverket, rettspraksis, skjønnsutøvelse og problemstillinger. Det er ikke tilstrekkelig kompetanse i kontoret til å håndtere store og omfattende gjeldssaker i dag. Det er heller ikke nok tid til å sette seg inn i nødvendig lovverk .

Utbetaling av økonomisk sosialhjelp økte fra kr 646 000,- i 2013 til vel kr 950 000,- i 2014. Kan synes som det er en sammenheng mellom bosatte flyktninger og utbetaling til økonomisk sosialhjelp. Et «smalt» arbeidsmarked for personer uten særlig kompetanse fører til at enkelte blir gående på sosialhjelp i perioder før de kommer ut i arbeid/aktivitet.

- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å levere sosialtjenester i fremtiden?

Ingen indikasjoner pr i dag på store dramatiske endringer i forhold til at Bardu kommune ikke skal kunne levere sosialtjenester også i nær framtid. – Noen negative signaler mener vi likevel å se.

Et risikoområde er hvis arbeidsledigheten øker (ref. siste prognoser). Da kan en konsekvens bli, nødvendig med økt bemanning også i sosialtjenesten. I motsatt fall risikerer man sykefravær og at kompetente medarbeidere søker andre mindre belastende jobber.

Det merkes i dag en økende «trend» at en del unge, spesielt gutter, dropper ut av skolen og blir gående uten tiltak eller arbeid.

De er sporadisk innom NAV, - de følger ikke opp avtaler, og blir derfor «borte» igjen. – For så å dukke opp igjen etter en stund.

En annen utvikling er at vi i dag saksbehandler flere «tyngre» brukere, med bl. annet psykiske diagnoser, enn tidligere. Dette er ressurskrevende brukere av NAV og sosialtjenesten, og et problem er at kommunen mangler tiltak/tilbud om arbeid – mens disse kartlegges.

	Prioritering	Dekningsgrad		Produktivitet	Utdypende tjenesteindikatorer	
	Netto driftsutgifter i sosialtjenesten i % av kommunens totale netto driftsutgifter	Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	Årsverk i sosialtjenesten pr 1000 innbygger	Brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker, i kroner	Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	Gjennomsnittlig utbetaling pr stønadsmåned
Bardu	1,4%	1,8%	0,61	83 277	48,9%	3 506
Troms	2,8%	3,6%	1,10	70 559	48,7%	7 891
Midt-Troms	1,9%	2,8%	0,76	68 974	49,4%	6 391
Landet uten Oslo	3,6%	3,8%	0,98	83 696	44,9%	7 993

Tabell 29 viser tall for prioritering, dekningsgrad og produktivitet innenfor sosiale tjenester i Nav.

	Prioritering	Dekningsgrad		Produktivitet	Utdypende tjenesteindikatorer	
	Netto driftsutgifter i sosialtjenesten i % av kommunens totale netto driftsutgifter	Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	Årsverk i sosialtjenesten pr 1000 innbygger	Brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker, i kroner	Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	Gjennomsnittlig utbetaling pr stønadsmåned
Bardu	1,4%	1,8%	0,61	83 277	48,9%	3 506
Troms	2,8%	3,6%	1,10	70 559	48,7%	7 891
Midt-Troms	1,9%	2,8%	0,76	68 974	49,4%	6 391
Landet uten Oslo	3,6%	3,8%	0,98	83 696	44,9%	7 993

Tabell 29: Prioritering, dekningsgrad og produktivitet, sosiale tjenester i Nav

3.6.1 Flyktningtjenesten

- Hvordan er tjenesten organisert i dag?

Samorganisert med NAV Bardu, men ikke samlokalisert. Kontorlokaler i nær tilknytning til kommunehuset.

Svakhet: Nåværende kontorlokaler anses ikke å være permanent.

Styrke: En styrke i forhold til samarbeid, spesielt angående deltakere i introduksjonsordningen. Har samme mål; å få mennesker i arbeid.

Personalressurser

Tjenesten består i dag av 100% fagleder i flyktningtjenesten, 80% programveileder, 60% miljøarbeider

Svakhet:

Langtidssykemelding/fravær har gjort ført til redusert kontinuitet i opplæring til tider.

Styrke:

At tjenestens resurser er utvidet. Har kommet langt med å få etablerte rutiner, ansvarsfordeling og fokus på resultatoppgjør. De ansatte innehar variert kunnskap og bakgrunn som i stor grad nyttiggjøres.

Introduksjonsordningen

Flyktningtjenesten forvalter introduksjonsloven og har slikt sett flere roller. Den koordinerende rollen dreier seg først og fremst om å samordne kontakten mellom de aktører/instanser som til enhver tid står for kvalifiseringen av introduksjonsdeltakerne. Veiledningsrollen dreier seg om alt fra ansvar for kartlegging av deltakers bakgrunn, oppfølgingsansvar gjennom introduksjonsperioden og generell veiledning, for å nevne noen. For å bistå deltakerne på best mulig måte, så er man avhengig av samarbeid med aktører/instanser, både kommunale og private. Hovedaktøren er den kommunale voksenopplæringen (Bardu læringscenter), bedrifter som åpner for språk- og arbeidspraksisplasser, og NAV Bardu. Frivillige organisasjoner spiller også en viktig rolle både for de i og utenfor introduksjonsordningen.

Svakheter:

Ikke alle kommunale etater og private virksomheter som er villig til å ta inn språk- og arbeidspraksiskandidater.

Styrker:

De virksomhetene som har tatt imot språk- og arbeidspraksiskandidater har lett for å åpne dørene igjen til nye praksiskandidater.

Medlemskap i FFKF (Faglig Forum for Kommunalt Flyktningsarbeid. Fagleder for flyktningtjenesten har tidligere vært fylkesrepresentant, og er nå vara.

Fylkesmannens vurdering av tjenesten

KOSTRA-tall fra 2013 viser kommunen hadde en lav andel unge sosialhjelpsmottakere i aldersgruppen 18 til 24 sammenlignet med fylket for øvrig (3,1 % mot 8,9 %).

Ved utgangen av 2013 hadde kommunen fire deltakere i kvalifiseringsprogram. I 2014 hadde kommunen to til tre deltakere. Tett og individuell oppfølging i kvalifiseringsprogram er et svært viktig virkemiddel i arbeidet med å forebygge at kommunens innbyggere som står lengst unna arbeidslivet blir langtidsmottakere av sosialhjelp, og bruken av kvalifiseringsprogram vurderes derfor som positivt.

Fylkesmannen har ikke ført tilsyn med kommunen de to siste årene. Vi har i samme periode mottatt kun to klagesaker. Kommunens vedtak ble stadfestet i begge.

3.7 Pleie og omsorg og kommunehelse

3.7.1 Pleie- og omsorgstjenesten

- Hvordan er pleie- og omsorgstjenesten organisert i dag? Har kommunen en godt dimensjonert omsorgstrapp i tråd med målsetningene i samhandlingsreformen? Vil kommunen ha etablert kommunal akutt døgnenhet (KAD) før 1. januar 2016?

Pleie og omsorgstjenesten har en integrert organisering. Det vil si at hjemmebaserte tjenester er samlokalisert med sykehjemsbaserte tjenester. Personalet brukes på tvers av avdelinger. Bardu kommune har et sykehjem som er lokalisert i sentrum på Setermoen. Det er tre grupperinger av omsorgsboliger som ligger i nærhet til sykehjemmet.

Kommunens kapasitet på ulike omsorgsnivå, hjemmehjelp, hjemmesykepleie, sykehjem er pr. idag forsvarlig. Med bakgrunn i befolkningsutviklingen vil kommunen måtte øke sin kapasitet på sykehjems plasser og hjemmebaserte tjenester frem mot 2030 for å møte behov for helse og omsorgstjenester i befolkningen.

Bardu kommune har etablert KAD senger knyttet til interkommunal legevakt.

Bardu kommune har stabil arbeidskraft og god kompetanse i pleie og omsorgstjenesten, dette gjelder også andre deltjenester innen for helse og omsorg.

- Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor pleie- og omsorgstjenesten, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Utfordringen fremover vil være å rekruttere nok personell til tjenesten, dette som følge av demografiske utviklingstrekk med færre yrkesaktive. På bakgrunn av dette må det tenkes nye måter å ivareta deler av tjenestetilbudet blant annet ved bruk av velferdsteknologi.

Videre er det en utfordring med lav fysioterapidekning, samt for liten kapasitet i hjemmebaserte tjenester og sykehjem basert på befolkningsutviklingen frem mot 2030.

- Utvikling i ressurskrevende tjenester (antall brukere, tilskudd og egenandel)

Kommunen har de siste årene hatt en betydelig økning av ressurskrevende tjenester. Dette medfører betydelige kostnader for kommunen.

- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å levere pleie- og omsorgstjenester i fremtiden?

Bardu kommune vil kunne yte gode pleie og omsorgstjenester i fremtiden, såfremt at kapasiteten økes både i hjemmebaserte tjenester og økning av institusjonsplasser. Det vil også være hensiktsmessig å øke innsatsen på primærforebyggende arbeid spesielt mot den eldre delen av befolkningen, slik at flere holder seg spreke så lenge som mulig, samt dreie tjenestetilbudet over mot hverdagsrehabilitering.

Samhandlingsreformen har ført til overføring av sykere pasienter til kommunene, samt hurtigere utskrivningstakt. Dette gjør det noe uforutsigbart mht å dimensjonere tjenestetilbudet i kommunen.

Bardu kommune er vertskommune for statlig asylmottak, samt Forsvaret. Dette virker også inn på behov for helse og omsorgstjenester i kommunen.

Tabellene under viser utvikling i antall innbyggere 67-79 år, 80-89 år og 90 år og over fra 1990 til i dag og forventet utvikling iht. SSBs framskrivinger, i absolutte tall og i prosent.

Antall innbyggere 67-79 år, 80-89 år og 90 år og eldre	1990				2014				2040			
	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	67 år og over	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	67 år og over	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	67 år og over
Bardu	330	80	12	422	427	158	36	621	554	275	80	909
Troms	13 405	3 846	519	17 770	15 865	5 432	1 133	22 430	24 827	11 583	2 901	39 311
Landet	449 294	137 377	18 902	605 573	477 962	178 365	42 395	698 722	807 003	362 010	93 578	1 262 591
Midt-Troms	3 248	934	128	4 310	3 360	1 258	263	4 881	4 954	2 320	586	7 860

Tabell 30: Absolutt utvikling i antall innbyggere 67-79 år, 80-89 år og 90 år og over

Prosentvis endring	1990-2014				2014-2040			
	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	67 år og over	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	67 år og over
Bardu	29,4 %	97,5 %	200,0 %	47,2 %	29,7 %	74,1 %	122,2 %	46,4 %
Troms	18,4 %	41,2 %	118,3 %	26,2 %	56,5 %	113,2 %	156,0 %	75,3 %
Landet	6,4 %	29,8 %	124,3 %	15,4 %	68,8 %	103,0 %	120,7 %	80,7 %
Midt-Troms	3,4 %	34,7 %	105,5 %	13,2 %	47,4 %	84,4 %	122,8 %	61,0 %

Tabell 31: Prosentvis utvikling i antall innbyggere 67-79 år, 80-89 år og 90 år og over

Hjemmetjenesten

	Prioritering	Dekningsgrad			Produktivitet	Utdypende tjenesteindikatorer	Dekningsgrad bolig til pleie- og omsorgsformål
		Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over			
	Netto driftsutgifter til hjemmetjenesten i % av kommunens av totale netto driftsutgifter 2013						
Bardu	9,7 %	21	52	397	137 213	3,6 %	25,0 %
Troms	15,8 %	20	87	379	237 920	8,0 %	58,6 %
Landet uten Oslo	15,3 %	20	72	339	223 081	6,6 %	48,8 %
Midt-Troms	16,0 %	23	82	349	197 305	7,0 %	61,4 %

Tabell 32 viser tall for prioritering, dekningsgrad og produktivitet innenfor hjemmetjenesten.

Bardu kommune bruker betydelig mindre ressurser til hjemmetjenesten enn kommunene i Troms og Midt-Troms. Hjemmetjenesten må styrkes for å møte fremtidige utfordringer.

	Prioritering	Dekningsgrad			Produktivitet	Utdypende tjenesteindikatorer	Dekningsgrad bolig til pleie- og omsorgsformål
	Netto driftsutgifter til hjemmetjenesten i % av kommunens av totale netto driftsutgifter 2013	Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over	Brutto driftsutgifter pr mottaker av hjemmetjenester	Andel hjemmeboere med høy timeinnsats	Andel beboere i bolig m/ heldøgns bemanning
Bardu	9,7%	21	52	397	137 213	3,6%	25,0%
Troms	15,8%	20	87	379	237 920	8,0%	58,6%
Landet uten Oslo	15,3%	20	72	339	223 081	6,6%	48,8%
Midt-Troms	16,0%	23	82	349	197 305	7,0%	61,4%

Tabell 32: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer, hjemmetjenesten

Institusjon

Tabell 33 viser tall for prioritering, dekningsgrad og produktivitet innenfor institusjonstjenesten.

	Prioritering		Dekningsgrad		Produktivitet	Utdypende tjenesteindikatorer		
	Netto driftsutgifter til institusjonstjenesten i % av kommunens av totale netto driftsutgifter 2013	Plasser i institusjon i prosent av mottakere av pleie- og omsorgstjenester	Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	Andel beboere 80 år og over i institusjoner	Brutto driftsutgifter pr kommunal plass	Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens	Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem
Bardu	20,9%	19,5%	21,1%	84,6%	1 106 659	24,4%	0,33	0,18
Troms	14,9%	18,4%	22,5%	74,3%	981 781	25,8%	0,45	0,32
Landet uten Oslo	13,8%	18,0%	18,5%	71,2%	977 884	23,8%	0,47	0,37
Midt-Troms	18,3%	21,8%	24,7%	73,4%	946 775	20,5%	0,41	0,17

Tabell 33: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer, institusjon

Bardu har en dekningsgrad på institusjonsplasser som er noe lavere enn kommunene i Troms og Midt troms. Sykehjemskapasiteten må økes for å møte fremtidige utfordringer. Det samme gjelder sykehjemslegedekning og fysioterapidekning.

Fylkesmannens vurdering av tjenesten

Kommunen har søkt om tilskudd til å etablere øyeblikkelig hjelp døgnplasser (KAD -plasser) sammen med Lavangen, Salangen, Ibestad og Målselv, totalt 2 plasser. Bardu har fått økte utfordringer med å ta imot utskrivningsklare pasienter fra UNN HF. Antallet opphold for utskrivningsklare pasienter og antall liggedøgn er høyt i forhold andre kommuner. Kommunen ble i den sammenheng fakturert av UNN HF for kr. 855 255.- for 2014.

På grunn av lav kapasitet knyttet til omsorgsplasser vil kommunen kunne få særlige utfordringer med å ivareta utskrivningsklare pasienter godt nok på sikt. Videre kan kommunen ha utfordringer knyttet til særlig ressurskrevende brukere. Kommunen høster fordeler av interkommunalt samarbeid i regionen, der ansatte har mulighet til kompetanseheving og nettverksbygging gjennom LØKTA. Det er likevel grunn til å tro at kommunen på sikt vil ha utfordringer med å rekruttere nok kvalifisert personell til å ta hånd om de brukerrettede tjenestene.

3.7.2 Kommnehelse

- Hvordan er den samfunnsmedisinske tjenesten organisert i dag? Antall kommuneoverlegestillinger i kommunen eller de kommunene man samarbeider med? Hvor mange er godkjente spesialister i samfunnsmedisin?

Bardu kommune har 1 kommuneoverlege, spesialist i samfunnsmedisin i 40% stilling.

- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å levere kommunehelsetjenester i fremtiden?

Kommunen har god dekning for ivaretagelse av kommunale legeoppgaver. Alle fastlegene har 40 % kommunal stilling. Kommunen har gode muligheter for å levere kommunehelsetjenester i fremtiden.

- Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor kommunehelsetjenesten, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Det er en utfordring at det er lav fysioterapidekning i kommunen. Dette må vurderes økt, spesielt med tenke på hverdagsrehabilitering og forebygging.

Tabell 34 viser tall for prioritering, dekningsgrad og produktivitet innenfor kommunehelsetjenesten.

	Prioritering	Dekningsgrad			Produktivitet
		Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i % av kommunens av totale netto driftsutgifter	Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	
2013					
Bardu	6,5 %	13,8	7,5	796	6 964
Troms	4,6 %	12,5	9,8	963	3 394
Landet uten Oslo	4,3 %	10,2	8,9	1 125	2 740
Midt-Troms	5,7 %	15,4	9,7	830	5 428

Tabell 34: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer, kommunehelsetjenesten

3.7.2.1 Fastlege- og legevaktordning

- Egen eller interkommunal legevakt?
- Vakthypighet for leger i turnus
- Andel spesialister i allmenntillegene blant fastleger og legevaktsleger
- Turnover, rekruttering, vikarbruk

Interkommunal legevakt sammen med kommunene Målselv, Salangen og Lavangen.

Vakthypighet for leger i turnus er 17 delt vakt.

8 av legen knyttet til interkommunal legevakt er spesialister i allmenntillegene.

Vikarbruk i legevakten er varierende og avhenger av legedekningen i samarbeidskommunene. For Bardu kommunes vedkommende er det stabilt.

Rekruttering til tjenesten er god.

3.7.2.2 Forebygging: Helsestasjons- og skolehelsetjeneste

- Kapasitet og kompetanse innenfor helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Det er 2 helsesøstre uten videreutdanning utover helsesøsterutdanningen og en helsesøster med videreutdanning i Pedagogisk veiledning, Ungdoms Helse i Nord med rekvireringsrett for prevensjon, Psykisk helsearbeid for helsesøster i helsestasjon og skolehelsetjeneste og videreutdanning i IT for helsepersonell. Jordmor har rekvireringsrett for prevensjon rettet mot unge jenter til 20 år. Hun er sammen med en helsesøster tilknyttet helsestasjon for ungdom.

Fra 2016 blir Helsesøster redusert med ½ årsverk. Dette vil i hovedsak få konsekvenser for skolehelsetjeneste og flyktninghelsetjeneste.

Jordmor reduseres med ½ årsverk. Dette vil innebære at følgetjeneste for gravide og fødende til fødeinstitusjon bortfaller. Det samme gjelder jordmorberedskap i forhold til akutt fødselshjelp.

- Årsverk for helsesøstre

3 årsverk helsesøstere og 1 årsverk jordmor

- Legeårsverk i helsestasjon og skolehelsetjeneste

Lege er fast på helsestasjonen 3 timer en gang i uka til legekonsultasjon av spe- og småbarn. I tillegg 3-4 dager om våren i forbindelse med skolestartundersøkelse. Usikker på hvor mange prosent det utgjør.

3.7.2.3 Psykisk helsearbeid og rusarbeid

- Hvordan er arbeidet med psykisk helse og rus?

Psykisk helse og rus er delt på to enheter. Ruskonsulent i 50 % stilling er organisert under NAV Bardu. Psykisk helse er organisert under Helse, omsorg og barnevern. Samhandling mellom disse er formalisert gjennom arbeidsutvalg for politirådet, samt faste møter annen hver uke.

Terskelen er lav for henvisning mellom psykisk helse og ruskonsulent. Ved felles brukere avklares ansvar og samarbeid gjennom individuell plan og ansvarsgruppe.

Tabell 35 viser tall for prioritering, dekningsgrad, produktivitet innenfor psykisk helsearbeid og rusarbeid.

	Prioritering	Dekningsgrad		Produktivitet
		Netto driftsutg. til tilbud til pers. med rusprobl. pr. innb. 18-66 år	Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere	Årsverk av personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere
2013				
Bardu	107	4,5	5,4	220
Troms	465	4,4	11	488
Landet uten Oslo	408	4,4	8	450

Tabell 35: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet, psykisk helsearbeid og rusarbeid

Fylkesmannens vurdering av tjenesten

Bardu har 6 fastlegestillinger og en turnuslege som arbeider i kontorfellesskap på Setermoen. En lege er spesialist i samfunnsmedisin og har lang fartstid i kommunen. Bardu har hatt relativt stabil legetjeneste med god kompetanse i mange år.

Bardu har i flere år hatt interkommunalt samarbeid om legevakt med Salangen, Lavangen og Målselv fra kl. 15.30 - 08.00 på hverdager, og kl. 08.00 – 08.00 på lør-, søn- og helligdager. Legevakta har sykepleiere i turnus og er stasjonert på Setermoen. Legene har 2-3 vakter per måned. Det antas at helsestasjons- og skolehelsetjenesten har begrensede ressurser til å møte et helsepanorama der psykososiale vansker inngår, og der det er viktig at barnebefolkningen med foreldre har tilgang til tidlig og tverrfaglig innsats.

Det er gjort kartlegging av ungdoms helse via Ungdata, men kapasitet og kompetanse til oppfølging av funn antas å være begrenset.

I Bardu kommune er rustjenesten lagt til en stilling i NAV uten nærmere tilknytning til psykiatritjenesten. Hovedutfordringen for Bardu kommune er å utvikle stabile og kompetente fagmiljø innen helseområdet og tilby tilgjengelige tjenester.

Kommunen har en frisklivssentral som mottar tilskuddsmidler og drives godt.

Kongen i statsråd vedtok fredag 20. mars 2015 nye krav til de akuttmedisinske tjenestene utenfor sykehus, som kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste og medisinsk nødmeldetjeneste.

Forskriften trer i kraft 1. mai 2015, med unntak av § 13 a om at legevaktsentralene skal motta og håndtere henvendelser om øyeblikkelig hjelp innenfor legevaktdistriktet via et nasjonalt legevaktnummer, som trer i kraft 1. september 2015.

Målet med endringene i ny akuttmedisinforskrift er å gi bedre service til publikum, blant annet ved å stille strengere krav til kompetansen hos helsepersonell i tjenesten. Den skal og bidra til en mer samordnet innsats ved større hendelser. Det er viktig at kommunene tar dette med seg i utredningsarbeidet i kommunereformen.

Link til forskriften:

[Forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste m.v. \(akuttmedisinforskriften\)](#)

3.7.3 Samhandlingsreformen

- Status og utfordringer knyttet til gjennomføring av reformen.
Folkehelse: Ny folkehelselov

Samhandlingsreformen har ført til at pasientene som skrives ut til kommunen er sykere enn før samhandlingsreformen. Pasientene skrives tidligere ut fra sykehuset med mer komplekse og mere

behandlingskrevende sykdomstilstander. Dette stiller krav til høyere medisinsk og sykepleiefaglig kompetanse i kommunen. Utgiftene til medisinsk behandling i kommunen øker.

For kommunens del oppleves utfordringer i samhandlingen særlig knyttet til utskriving av pasienter. Det er økt tempo i utskrivingene noe som fører til dårligere samhandling og kvalitet på overføring av informasjon.

Erfaringene er at det er mere reinnleggelser på pasienter nå enn før samhandlingsreformen.

Utfordringene for kommunen fremover er å beholde og rekruttere personell med rett kompetanse, samt øke kapasitet på institusjonsplasser og hjemmesykepleie.

Fylkesmannens vurdering vedrørende samhandlingsreformen inngår i vurderingen under pkt.3.7.1.

3.8 Landbruk

- Hvordan er landbruksforvaltninga organisert i dag? (*Plassering i organisasjonskartet og om formelt samarbeid med andre kommuner*):

Avdeling landbruk er organisert som en egen avdeling direkte underlagt rådmannen. Avdelingsleder har personal- og administrativt ansvar. Vi har interkommunalt samarbeid med Salangen kommune innen området.

Antall årsverk pr 1.1.2015 som brukes til forvaltning og veiledning/utvikling innen jordbruk, skogbruk og bygdenæringer.

Antall årsverk pr 1.1.2015 som brukes til forvaltning og veiledning/utvikling innen jordbruk, skogbruk og bygdenæringer er 2 årsverk.

Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor landbruksforvaltninga, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Landbruksforvaltningen administrerer ca 80 jordbruksbedrifter (inkl Salangen).

Og de generelle tilbakemeldinger i fra næringa er at Landbrukskontoret yter god faglig bistand og gir god hjelp. Kommunalt landbrukskontor spilt en viktig rolle for dagens status i næringene.

Utfordringene er å bygge dette for å møte en framtid. Næringa ønsker økt skogstilling og at en evt omorganisering ikke går på bekostning av stillinger og fagkompetanse.

- Hvordan vurderer kommunen mulighetene for å levere tilfredsstillende landbrukstjenester i framtida?

Kommunal landbruksforvaltning har i dag større grad av forvaltningsoppgaver men viktig å holde fokus på utviklingsarbeid og.

Utfordringer dersom landbruksavdelingen blir samorganisert eller lagt under annen avdeling at landbruksfaglig arbeid blir nedprioritert.

For næringa er tilfredsstillende landbrukstjeneste god faglighet, tilstedeværelse med faste dager, oppdatert på frister og regelverk og følge opp prosjekter i næringa. Men og oppfølging av brukene generelt. Være oppdatert på virkemidler.

Ha fokus på de bøndene som er og bygge opp under disse, og spesielt ved generasjonsskifter.

Å levere tilfredsstillende avhenger av kommuneøkonomi samt at landbruksforvaltninga i kommunene blir prioritert og synliggjort.

- Hvordan vurderer kommunen mulighetene for å utnytte landbrukets ressurser i tjenesteproduksjonen innen oppvekst og helse/omsorg?

Det er to IPT bedrifter, ellers er det to- tre andre tilbydere men i mindre skala.

	Antall 2013 landbrukseiendommer	Produktivt skogareal (dekar)	Antall jordbruksbedrifter	Antall jordbruksbedrifter med husdyr	Jordbruksareal i drift (dekar)
Bardu	320	233 245	54	42	13 037
Troms	12 325	2 533 310	1 059	927	239 694
Midt-Troms	3 788	1 167 592	255	209	66 627

Tabell 36: Landbrukseiendommer og jordbruksbedrifter

Når det gjelder tilleggsnæringer i landbruket skal kommunen bidra med utviklingen, men det er viktig at gårdbrukeren selv brenner for prosjekter og eier disse. Utfordringa for gårdbrukeren er tida som ressurs.

- Antall foretak i tilgrensende næringer:

Det er fire litt større sagbruk i kommunen, men mange mindre gårdssagbruk. Noen få tilbyr overnatting på gård/opplevelser fra gård. Vi har et par stk som produserer lokalmat i småskala. Det er to godkjente IPT (Inn På Tunet) bedrifter.

Fylkesmannens vurdering av tjenesten

1. Generelt

Landbruksforvaltningen disponerer i alt 2 årsverk. Selger noe jordbrukskompetanse til Salangen og kjøper tilbake skogbrukskompetanse.

Bardu har et sterkt produsentmiljø og reduksjon i antall bruk og produksjon er mindre enn i Troms som helhet.

Verdiskapingen i jordbruket var i 2013 på 18,6 mill kr som er større enn i både 2004 og 2009. Jordbruket sysselsetter 60 årsverk.

2. Tilskuddsforvaltning og kontrollarbeidet

Bardu ivaretar tilskuddsforvaltningen på produksjonstilskudd, velferdsordningene, Regionalt miljøprogram mv. for både Badu og Salangen kommune på en god måte og med god jordbruksfaglig kompetanse.

3. Utviklingsretta arbeid

Kommunen har god kompetanse og kapasitet på oppfølging av utbyggingssaker og utviser godt engasjement.

Bardu har stort potensiale til økt næringsaktivitet i skogbruket, men dette forutsetter økt kapasitet på tjenestetilbudet.

Det har vært en del initiativ i Bardu med tanke på tilleggsnæringer, men foreløpig få etableringer. Det er relativt lite aktivitet rundt lokal mat og reiseliv knyttet til landbruket i kommunen, men det finnes flere virksomheter knyttet til andre deler av den grønne turismen.

I Bardu er det to godkjente Inn på tunet-gårder som gir store ringvirkninger i lokalmiljøet. Den største

gevinsten er likevel gode opplevelser, mestring, utvikling og verdighet for brukerne. Et par gårder til uten godkjenning tilbyr velferdstjenester. Potensiale for videre utvikling av landbruket som tjenesteproducent overfor oppvekst/skole og helse/omsorg er på langt nær utnyttet.

3.9 Tekniske tjenester

- Hvordan er tjenestene organisert i dag - vei, vann og avløp, renovasjon, brann og redning, kart og oppmåling.

Vei, renovasjon, vann og avløp er organisert under avdeling Kommunalteknikk i enhet tekniske tjenester.

Planarbeid, kart og oppmåling er organisert under avdeling Plan og utvikling i enhet tekniske tjenester.

Forvaltning av bygg og eiendommer utføres av avdeling Bygg og eiendom i enhet tekniske tjenester.

Brann og redning er egen avdeling organisert under Rådmann. Avdeling brann og redning har samarbeid med forsvaret på drift av brannstasjon. Det jobbes aktivt nå med et samarbeidsprosjekt innenfor brannvern mot Lavangen, Salangen og Gratangen kommune.

- Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor tekniske tjenester, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Det er stor fleksibilitet internt i avdelingene på bruk av personell.

Bardu kommune drifter renovasjon i egenregi og har gode ordninger. Kommunen har hatt egen innsamling av avfall som ikke er ordinært avfall rundt omkring i kommunen. Kommunen har eget deponi som driftes kommersielt.

Godt utbygd vann og avløpssystem med god kapasitet og god kvalitet. Eget renseanlegg. Kommunen har høy sikkerhet for levering av vann blant annet over kommunegrensen. Godt kvalifisert driftspersonell.

Forskrifter for VAR er gamle og det arbeides nå med nye forskrifter.

De største utfordringer er å ha nok vedlikeholdsressurser på bygningsmassen, vei og rehabilitering på avløpsrør og vannrør.

Det er utfordrende å få personell til renholdstillinger.

- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å levere tekniske tjenester i fremtiden?

Ut i fra dagens situasjon ser det bra ut.

- Hvordan er tilgang på nødvendig kompetanse?

Det er utfordrende å få kvalifisert personell og det brukes tid for å skaffe dette, i dag har enhet tekniske tjenester godt kvalifisert personell.

Kommune	Andel fornyet vannledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år	Andel fornyet avløpsnett, gjennomsnitt for siste tre år
Lødingen		
Tjeldsund	0,00 %	
Evenes	0,00 %	
Tromsø	0,47 %	0,27 %
Harstad	0,65 %	0,05 %
Kvæfjord	0,11 %	
Skånland		
Ibestad		
Gratangen	0,00 %	0,00 %
Lavangen	0,00 %	
Bardu	0,05 %	0,60 %
Salangen	0,00 %	0,00 %
Målselv		1,22 %
Sørreisa		0,00 %
Dyrøy		
Tranøy	0,00 %	0,00 %
Torsken	0,00 %	0,00 %
Berg	11,64 %	
Lenvik	0,16 %	0,26 %
Balsfjord		
Karlsøy	0,00 %	
Lyngen	0,56 %	0,43 %
Storfjord		0,05 %
Gáivuotna Kåfjord	0,35 %	0,05 %
Skjervøy	0,00 %	0,00 %
Nordreisa	0,15 %	0,10 %
Kvænangen		
Troms	0,50 %	0,26 %
Landet	0,63 %	0,43 %
Tromsø og omegn	0,45 %	0,25 %
Sør-Troms	0,17 %	0,03 %
Midt-Troms	1,69 %	0,50 %
Nord-Troms	0,52 %	0,10 %

Tabell 37: Fornyingsstakt vann- og avløpsnett

Fylkesmannens vurdering av tjenesten

Kommunen søkte ikke på skjønnsmidler i Fylkesmannens Skrotnisseprosjekt 2012-14. Vi oppfordrer imidlertid kommunen til å være aktiv på dette området, og følge opp forsøplingssaker selv uten statlig finansiering. Kommunen bør etablere skriftlig/elektronisk registrering av henvendelser og meldinger om forsøpling dersom slikt ikke finnes, for å muliggjøre en systematisk oppfølging av slike saker.

Så vidt vi kan se av www.lovdatab.no har ikke Bardu kommune fattet lokale forskrifter på avfall- og avløpsområdet. Fylkesmannen anbefaler derfor at kommunen som et minimum vedtar *forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg, forskrift om renovasjon og forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner*. Vi viser også til muligheten kommunen har for å lage en forskrift for *innkreving av gebyr for tilsyn med besitter av næringsavfall* med hjemmel i forurensningsloven § 52a.

Kommunen kan ikke finansiere tilsyn med besitter av næringsavfall gjennom avfallsgebyret etter forurensningsloven § 34. Disse forskriftene vil lette kommunens arbeid på disse fagområdene, og skape forutsigbarhet for befolkningen.

Bardu kommune er av Fylkesmannen gitt tillatelse etter forurensningsloven § 11 for et såkalt kapittel 14-avløpsrensaneanlegg for anlegg med utslipp til ferskvann tilknyttet mer enn 2 000 pe. Rensaneanlegget ligger ved Steiland, og har et utslipp til ferskvann (Barduelva), og er tilknyttet 8 500 pe (ramme). Fylkesmannen vil i løpet av mars 2015 gjennomføre et tilsyn ved anlegget for å avklare status.

3.10 Kultur og kirke

- Hvordan er tjenestene organisert i dag (kulturskole, kino, bibliotek, idrett, lag og foreninger, kirke)?

Kultur:

Kultur og folkehelse er en egen enhet. Enheten består av Folkehelse, Bibliotek, Idrettsanlegg og Ungdomsklubb.

Kulturskolen er organisert under Enhet skole som egen avdeling med egen rektor. Lokalene til kulturskolen ligger i tilknytning til Barduhallen, Setermoen barneskole og Bardu ungdomsskole.

Kulturskolen er bidragsyter ved Lucia konsert og vårkonsert hvor Setermoen skole er arrangør. Det er en samarbeidsavtale mellom Bardu Barneteater og kulturskolen.

Kulturskolen er god på musikk, men stillingsressurser gjør at tilbud kommer og går og at det sjelden blir stabilitet i små stillingsprosenter.

Bardu kulturskole har i dag ca 100 elevplasser i musikk og ca 20 elevplasser i barneteater.

Skolen har 3,45 stillinger fordelt på følgende arbeidsområder:

45% stilling: dirigent Setermoen skolekorps (22%) og undervisning blåseinstrumenter (23%)

100% stilling: undervisning på ukulele, gitar, bassgitar, slagverk og band

100% stilling: dirigent Bardu musikkforening (22%) undervisning piano, klarinett, saxofon, cello (73%) og strykeorkester (5%)

100% stilling: rektor (45%) undervisning fiolin, fløyte (45%) og leder strykeorkester (10%)

Personalet i kulturskolen er alle høyt utdannet innen sine fagområder, og har lang erfaring som pedagoger. De fleste distriktskommuner sliter med å skaffe fagutdannede lærere i kulturskolen. Bardu kulturskole er i så måte i særstilling som har klart å bygge opp et miljø hvor vi har stabile lærerkrefter med høy kompetanse. Dette fører igjen til at elevene i Bardu kulturskole har et generelt høyt nivå, og at det av og til kommer elever på et veldig høyt nivå. Personalet i kulturskolen utfyller hverandre i forhold til kompetanse. Det eneste som blir etterspurt og som skolen ikke kan tilby innen musikk, er sangundervisning og kor.

Bardu kulturskole gir i samarbeid med Bardu Barneteater tilbud innen teater.

Kino drives i dag av Forsvaret og er et sivil- militært tilbud. Kinoen er digital og lokalene vurderes som gode. Tilbud om kino 3 ganger pr uke.

Bibliotek er lokalisert til kommunehuset i Bardu. Biblioteket har vært med i "Rom for kultur"-prosjektet i regi av Troms fylkeskommune. Våren 2015 vil lokalene være ferdig renovert og framstå som et moderne biblioteklokale med økt bruksområde og tilgjengelighet for brukerne. Det er også skolebibliotek på alle skolene. Bardu kommune har 100 % stilling som biblioteksjef.

Idretten har en sentral plass i Bardusamfunnet. Bardu kommune har vært en god tilrettelegger for anlegg. De store tradisjonelle idrettene som ski, fotball, håndball, turn og skyting har stor deltakelse. Tilbudet er også variert med svømming, basket, bilsport, golf, Taekwon -Do, volleyball, leirdueskyting mm. I tillegg er det lagt etablert turveier, merkete turstier og løyper i nærområdet.

NR	Lagets navn	Antall medlemmer
1	Bardu alpinklubb	152
2	Bardu basketballklubb	30
3	Bardu bowlingklubb	12
4	Bardu IL fotball, håndball, ski, skiskyting, turn, sykkel, orientering, friidrett,	755
5	Bardu sykkelklubb	10
6	Dans Bardu	28
7	Dølaski	9
8	IL Kampen	129
9	Midt-Troms Golfklubb	122
10	Setermoen NTN Taekwon - Do klubb.	50
11	Setermoen svømmeklubb	93
	Sum	

I dag er det 13 lag tilsluttet Bardu idrettsråd med til sammen 1390 medlemmer

Det er ca. 90 forskjellige lag og foreninger i Bardu og tilbudet er veldig variert. Her kan nevnes kor, korps, idrettslag, motorferdselsforening, jeger og fiskeforeninger, historielag, venneforeninger, Røde Kors, mm. Det er 4 aktive ungdomslag som alle årlig setter opp egne revyer.

Bardu kommune deler årlig ut kulturmidler til lag og foreninger innen 3 kategorier - allmenn kulturformål, idrettsformål og drift av lagshus. Midlene går til drift og alminnelig aktivitet og barn og ungdom er en prioritert målgruppe.

Alle som søker må levere årsmelding, regnskap, aktivitetsplan og kopi av årsmøteprotokoll. Dette gjør at kommunen har god oversikt over aktiviteten hos de ca. 45 lagene som årlig søker kulturmidler.

- Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor kultur- og kirketjenesten, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Styrker:

Styrken i kulturlivet er et variert tilbud. Det er en sunn og god økonomi i de lagene som søker kulturmidler. Lagene er gode på arrangement og det er et faglig høyt nivå og god profesjonalitet i det som leveres også av frivillige. Det er svært positivt at kommunen prioriterer ressurser og vilje til å tilrettelegge anlegg og arenaer. Dersom kommunen drifter anleggene, kan de frivillige gjøre det de er best på nemlig å drive aktiviteten.

Vi ser likevel at små foreninger ikke er robuste over tid. Befolkningsgrunnet er for lite til at alle lag og foreninger kan opprettholdes over tid og tilbudet vil svinge ut fra interesse og ildsjeler.

Svakheter.

Utfordringer:

Kirken:

- Hvordan er tjenestene organisert i dag (kulturskole, kino, bibliotek, idrett, lag og foreninger, kirke)?

I Bardu menighet har vi fire kirkehus. En hovedkirke som ligger på Setermoen og tre kapell som ligger i henholdsvis Nedre Bardu, i Øvre Bardu og i Salangsdalen. I tillegg har vi et meget bra menighetshus som brukes mye til forskjellige aktiviteter. Forsvaret med sin virksomhet og personellmasse er en stor aktør i bygda og er i lokalisert med eget kapell i Setermoen leir. Forsvarets prester bidrar med tjenester ved tilgjengelighet og etter forespørsel fra menigheten.

Menigheten er en ett-sokns menighet som innebærer at menighetsrådet, som er det styrende organ, også er fellesråd. Det vil igjen si at de samme medlemmer tar seg av både kirkelig virksomhet og det som angår økonomi, personal, bygninger og anlegg. Kommunal representant i fellesrådet har de siste år vært ordfører.

- Har kommunen spesielle styrker, svakheter eller utfordringer innenfor kultur- og kirketjenesten, sett hen til kriteriene for å ivareta rollen som tjenesteyter?

Styrker:

Godt samarbeid med vertskommune
God miljø og samarbeid blant de ansatte
Dyktige og motiverte ansatte
Menigheten har godkjent trosopplæringsplan
Fast tilsatt kateket i 100 % stilling
Godt forhold til andre menigheter i prostiet
Godt renomee ute i bygda
Aktivitet i alle kirkebygg og menighetshus
Er IA-bedrift

Svakheter:

Anstrengt økonomi grunnet reduserte inntekter samt redusert tilskudd fra kommunen.

Redusert bemanning grunnet økonomi

Har ikke bedriftshelsetjeneste

Har ikke eget seremonirom for andre trosretninger

Har ikke egen gravlund for mennesker fra andre trosretninger

Utfordringer:

Øke besøkstall under gudstjenestene

Ivareta etterslep på vedlikehold av bygninger og gravlunder på en god måte

Økonomi, få mest mulig ut av hver krone

Øke frivilligheten, blant annet til trosopplæring

Ha fast tilsatt sokneprest

Etter hvert bør det vurderes å settes inn ekstra ressurser for ivaretagelse av gravlundene etter hvert som gravlundene fylles opp og vedlikeholdsbehovet øker

På sikt arbeide for å få full bemanning med 5,3 årsverk (sokneprest avlønnes av Staten og kommer i tillegg)

Arbeide for å etablere egen gravlund for mennesker fra andre trosretninger (samarbeid med andre nærliggende sokn?)

4 Nye oppgaver for kommunene

Regjeringen la våren 2015 fram stortingsmelding nr 14. (2014-2015) "Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner". Meldingen tar for seg hvilke oppgaver som kan flyttes til kommunene ifm kommunereformen. Dette innebærer større ansvar innen helse- og velferdstjenestene, rehabilitering, tannhelse etc. De fleste av oppgavene skal detaljeres i egne prosesser. Det er derfor vanskelig å være klar på i hvilket omfang og hvordan dette praktisk skal løses i den enkelte kommune. Men med dagens kommuneorganisering og økonomiske fundament er det ikke mulig å løse oppgavene slik som foreslått. Under er oppgavene skissert:

4.1 Velferd

- Tannhelse
- Rehabilitering
- Forsøk DPS
- Hjelpemidler
- Boligtilskudd
- Varig tilrettelagt arbeid
- Arbeids- og utdanningsreiser
- Finansieringsansvar pasienttransport
- Statlig barnevern
- Familievern

4.2 Lokal utvikling

- Forenkling av utmarksforvaltning
- Lokal nærings- og samfunnsutvikling
- Motorferdsel i utmark
- Forenklinger innen plan- og bygningsloven: Revisjon av forskrift om konsekvensutredninger og utviklingsavtaler på planområdet
- Vannscooter
- Tilskudd til nærings- og miljøtiltak skogbruk
- Tilskudd til tiltak i beiteområder
- Tilskudd til kulturlandskap jordbruk
- Tilskudd til verdensarvområdene
- Konesjonsbehandling småkraftverk
- Myndighet til enkelte utslippstillatelser, forurensningsloven

- Naturforvaltning: små verneområder, økt ansvar etter innlandsfiskeforskriften og jakt- og fangstider for enkelte fremmede arter
- Tilskudd til frivilligsentralene

4.3 Andre oppgaver

- Vigselsrett og notarialforretninger
- Godkjenning svømmeanlegg
- Sivile politioppgaver

4.4 Annet

- Videregående opplæring
- Skoleskyss
- Kollektivtransport

5 Kommunens rolle som myndighetsutøver

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
<ul style="list-style-type: none"> • Rettssikkerhet 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilstrekkelig kapasitet • Relevant kompetanse • Tilstrekkelig distanse

Kommunene utøver myndighet på flere områder. Det innebærer at kommunen fatter vedtak i medhold av lover og forskrifter og bestemmelser i kommunens egne planer.

Saksbehandlingen skal både være forsvarlig og effektiv. Kravet til forsvarlig saksbehandling er et grunnleggende forvaltningsrettslig prinsipp, og skal ivareta partenes interesser i alle faser av saksbehandlingen. Formålet er at saker som tas opp til behandling skal få et mest mulig riktig utfall. Effektivitet er grunnleggende i kommunens myndighetsutøvelse. Både innbyggerne, kommunen, næringslivet og samfunnet for øvrig er avhengig av at forvaltningssaker behandles innen en fornuftig tidsramme, og med en grundighet som står i forhold til sakens omfang og kompleksitet, og slik at innbyggerne får avgjort sine rettskrav innen rimelig tid.

- Hvordan vurderer kommunen sin kapasitet og kompetanse når det gjelder sin oppgave som myndighetsutøver innenfor de ulike myndighetsområder? (Plan- og bygningsloven, miljø/forurensning, landbruk, barnehage etc.)

Enhet skole og barnehage:

Enheten vurderer at de har god nok kompetanse og kapasitet til å utføre sine myndighetsoppgaver.

Enhet tekniske tjenester:

Avdeling Plan og utvikling er minimumsbemannet i forhold til de oppgaver som er pålagt. I perioder må avdelingen kjøpe konsulentttjenester. Kompetansen i avdelingen er høy og er godt kvalifisert for å utføre oppgavene. Både avdeling Kommunalteknikk og avdeling bygg og eiendom er underbemannet på drift og i administrasjon. Kompetansen er god, men pga alderssammensetningen vil avdelingen miste god kompetanse i de nærmeste årene .

Generelt er det store og mange arbeidsoppgaver som skal gjennomføres og det er ikke samsvar mellom tilgang på ressurser og oppgaver som skal løses. De lovpålagte og viktigste oppgavene blir prioritert. Dette gjelder både på drift og i administrasjonen. Den tjenesten enhet tekniske tjenester gir er veldig sårbar for eksempel ved lengre sykefravær eller ved uforutsette hendelse som får store økonomiske konsekvenser.

Enhet helse, omsorg og barnevern:

Aktuelle myndighetsområder for Kommuneoverlege, gjelder i hovedsak de samfunnsmedisinske oppgavene slik det fremgår av Kommunehelsetjenesteloven, og herunder de delegeringsvedtak som er gjort for oppfølging av lov og forskrift innenfor miljørettet helsevern (underlagt Folkehelseoverloven), smittevernlov, psykisk helsevernlov, lov om helsemessig og sosial beredskap, forurensingslov m.fl. Kapasiteten er noe begrenset med tanke på at kommuneoverlege totalt bare har en 40% stilling som skal omfatte en rekke andre ansvarsområder i tillegg. Det må likevel anføres at kommuneoverlege har et bra erfaringsgrunnlag, og en bra kompetanseplattform som spesialist i samfunnsmedisin og mastergrad i Folkehelse. Det bør også anføres at kommunen ikke har kapasitet/kompetanse innenfor teknisk hygiene (f.eks inneklimatemålinger, radon etc), slik at slike tjenester må kjøpes. I forhold til en fremtidig kommunereform vil dette kunne bli en sak for samarbeid mellom flere kommuner.

Brann og redning:

Kompetansen er meget bra i Bardu brann og redning. Som ett av få brannvesen i landet er en helt å jour i forhold til deltidsreformen. Det vil si at alle ansatte har nødvendig påkrevd utdanning i tjenesten. Kapasitetsmessig er en noe dårlig stilt når det gjelder forebyggende avdeling. DSB har etter tilsyn gitt Bardu kommune avvik, hvor det påpekes 70% stilling i manko for branningeniør. En er nå inne i sluttfasen med tanke på et samarbeidsprosjekt innenfor brannvern med kommunene Lavangen, Salangen og Gratangen. Et slikt samarbeid vil få lukket dette avviket.

- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å ivareta myndighetsrollen på en god måte i fremtiden?

Enhet skole og barnehage:

Enheten ser positivt på fremtiden med tanke på å ivareta myndighetsrollen så lenge man har et godt samarbeid med Målselv kommune.

Enhet tekniske tjenester:

Hvis dagens situasjon videreføres så vil enheten kunne gi god service til publikum slik det er i dag.

Enhet helse, omsorg og barnevern:

Krav og forventinger på disse områder øker og det er meget gode grunner til å se på samarbeidsformer mellom flere kommuner. I tillegg overfører staten stadig flere områder hvor det vil kreve økt saksbehandlingskapasitet og kunnskap innenfor spesialområder hvor det ikke er rimelig at dette skal ivaretas i hver enkelt småkommune. Kommuneoverlegefunksjonen ligger til rette for et flerkommunesamarbeid hvor det bør være hel stilling.

Brann og redning:

Tjenesten ser lyst på mulighetene for ivaretagelsen og videreføring av myndighetsrollen i fremtiden.

- Har kommunen gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse, og i hvilken grad blir disse etterlevd i praksis?

Enhet skole og barnehage:

Myndighetsutøvelse er skissert i Bardu kommunes delegasjonsreglement. Enhet skole og barnehage har også utarbeidet et internt delegasjonsreglement. Kommunen gjennomfører tilsyn av barnehagene i kommunen i samarbeid med Målselv kommune. Ved godkjenning av barnehager gjøres ei vurdering av enhetsleder skole og barnehage etter mal for godkjenning. Rådmannen godkjenner. Innenfor skole har kommunen system som ivaretar myndighetsutøvelsen. I dag videreutvikles rutinene ved benyttelse av KF kvalitetssystem.

Enhet tekniske tjenester:

Avdeling Kommunalteknikk har forbedringspotensial for gode rutiner og systemer, dette er noe det jobbes med i dag. Avdeling plan og utvikling har gode rutiner og systemer, dette gjelder også for avdeling bygg og eiendom.

Enhet helse, omsorg og barnevern:

Fylkesmannens helseavdeling har hatt flere tilsynsbesøk i kommunen og det er stort sett gitt tilbakemeldinger om tilfredsstillende forhold.

Brann og redning:

Ved tilsyn av DSB fikk ikke Bardu brann og redning avvik på våre rutiner og systemer noe som tolkes som at rutiner og systemer er tilfredsstillende.

- Hvordan er tilgangen på juridisk kompetanse i dag?

Kommunen har ikke tilsatt jurist. Ved behov for juridisk kompetanse, kjøpes dette eksternt.

- På hvilke juridiske områder har kommunen kjøpt tjenester i 2014?

Kommunen har i hovedsak kjøpt juridisk bistand innenfor områdene barnevern, eiendomsskatt og innkjøpsavtaler i 2014.

- Hvordan er saksbehandlingstidene og kvaliteten på saksbehandlingen?

Type søknad	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i dager
Skuterdispensasjoner	16
Byggesøknader	28
Søknad om kommunal bolig	49
Tilskudd - næringsfond	40
Ambulerende skjenkebevilgningssøknader	4
Serveringsbevilling og fast skjenkebev.	45

- Hva er omfang av klagesaker, og fordeling pr. forvaltningsområde?

Kommunen mottok 419 klager i 2014. 384 av disse gjaldt eiendomsskatt/taksering.

Øvrig fordeling:

Forvaltningsområde:	Antall
Reguleringsplan	9
Tilskudd/støtte	7
Skuterdispensasjon	5
Vederlag/avgift	5
Skole/bhg. tilbud	4
Skoleskyss	3
Konsesjon	2

- Har kommunen utfordringer knyttet til habilitetsrelaterte problemstillinger?

Kommunen opplever ikke utfordringer knyttet til habilitet.

- Er det utfordringer knytte til offentleglova mht. innsyn og svar på henvendelser?

Kommunen praktiserer meroffentlighet og opplever ikke utfordringer knyttet til offenleglova.

6 Kommunens rolle som samfunnsutvikler

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
<ul style="list-style-type: none">• Helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn• Tilrettelegging for positiv utvikling i lokalsamfunnet og storsamfunnet	<ul style="list-style-type: none">• Funksjonelle samfunnsutviklingsområder• Tilstrekkelig kapasitet• Relevant kompetanse

Kommunenes rolle som samfunnsutvikler dreier seg om langsiktig arealbruk og utbyggingsmønster, utbygging av infrastruktur, steds- og sentrumsutvikling, næringsutvikling, miljø og folkehelse i videste forstand.

Rollen favner videre enn de oppgavene en kommune er pålagt å utføre gjennom lover og forskrifter, og er i stor grad basert på samarbeid med og mobilisering av aktører i og utenfor egen kommune.

- Hvordan er arbeidet med samfunnsutvikling organisert i kommunen i dag?

Arbeidet med kommunens samfunnsutvikling er organisert med egen næringssjef. Planarbeidet knyttet til samfunnsutviklingen er lagt til avdeling plan- og utvikling.

Næringsutviklingen i Bardu Kommune har ingen øvrig formell organisering ut over at kommunen har en egen næringsavdeling med egen enhetsleder med ansvar for næringsutvikling og innovasjon. Øvrig samfunnsutvikling relatert til areal er ivare tatt gjennom Plan og miljøavdelingen som sorterer under enhet tekniske tjenester med egen enhetsleder. Uformelt har kommunen bidratt til å etablere et nettverk for næringsutvikling bestående av næringsforeninger og kommune. se www.dialogenbardu.no

- I hvilken grad har kommunen kapasitet og kompetanse om samfunnsutvikling?

Kommunen har i dag god kompetanse på samfunnsutvikling og planlegging.

Kommunen har minimalt med ressurser til næringsutvikling. Næringsavdelingens budsjett ligger på ca 3 500 000 årlig. Det er for små forhold til å kunne utvikle et enhetlig miljø som har både bred kunnskap og spissrettet kompetanse tilpasset de utfordringene kommunen står ovenfor.

- Hvordan ser kommunen på mulighetene for å ivareta samfunnsutviklerrollen på en god måte i fremtiden?

Det er ønskelig med mer kompetanse på et bredere område knyttet til samfunnsplanlegging. Dette er det ikke ressurser til i dag.

Næringsutviklingsarbeidet må i større grad fokuseres rundt rendyrking av oppgaver med mål om å styrke sysselsettingen i kommunen. Alle andre oppgaver som ikke fokuserer på verdiskapning må flyttes ut av kommunen, eller legges ned. Det er viktig å bygge videre på samhandling og relasjonsbygging med lokalt næringsliv også for fremtiden. Dette for å finne de/den mest optimale måten å organisere næringsarbeidet på i fremtiden. Det er også viktig at kommunen er forutsigbar på

plan, miljø og næringsutviklingsarbeidet sitt, slik at lokalt næringsliv på sin side kan vise nødvendig handlekraft på flere områder.

- På hvilke samfunnsutviklingsområder har kommunen kjøpt konsulenttjenester i 2014?

Næringsutvikling og samfunnsplanlegging.

Få, lite timer hos lokale næringsforeninger.

- Hvordan er situasjonen i kommunen når det gjelder næringsutvikling og sysselsetting, og hvor ser man sitt utviklingspotensial på disse områdene?

Bardu Kommune har ca 70-80 offentlig sysselsetting. Ser en på tilsvarende kommuner i Norge der næringslivet vokser, så er andel offentlig sysselsetting på ca. 20-30 %. Kommuner som i tillegg har et varierende næringsliv som ikke er avhengig av en dominerende aktør, lykkes i større grad. Ref NHO's årlige undersøkelse (NæringsNM). Bardu Kommune har et potensiale for økt sysselsetting innenfor Forsvar (leverandørindustri, forskning og utvikling) samt innenfor Naturbasert reiseliv.

- Hvordan utfører kommunen sin rolle som tilrettelegger for næringsvirksomhet? Klarer kommunen å etablere samarbeid, og støtte lokale initiativer, med innbyggere, bedrifter, entreprenører, ildsjeler og frivillige organisasjoner i kommunens samfunnsutviklingsarbeid?

Bardu Kommune løser oppgavene på et minimumsnivå. Men miljøene er relativt små og sårbare da mye av tilretteleggingsarbeidet utenfor kommunen foregår på dugnadsinnsats.

- Hvordan er markedet for boliger og fritidsboliger i kommunen?

Utenfor administrasjonsstedet Setermoen er det overkapasitet på boliger (Brandegga og Fredly har ledige tomter som må gis bort). I tettstedet Setermoen er det en jevn pågang. Vi antar at etterspørselen vil øke noe de nærmeste 3 årene da Forsvaret ansetter flere.

- Hva gjør kommunen med hensyn til stedsutvikling og det å skape attraktivitet i egen kommune (areal og bygninger, ulike typer stedlige tilbud, stedlig identitet, kultur og omdømme)?
- Bardu Kommune har oppgradert sentrum og etablert en egen estetikkveileder som eiendomsbesittere i sentrum må følge. For øyeblikket startes prosjektet «flere sentrumstiltak» opp med hovedmål om å få flere besøkende til å stoppe i Bardu og benytte seg av sentrum og næringsaktørene.

Attraktivitet handler om så mangt. Fra et næringsutviklingsståsted handler det i hovedsak om å få Bardu i en posisjon hos interessante utviklingsmiljøer (innovasjon) og i miljøer hvor privat investorkapital finnes. For å lykkes med dette må Bardu ta tak i sine fortrinn knyttet til Forsvar og Reiseliv.

Bardu Kommune har også erkjent at vi som kommune må arbeide med omdømmebygging.

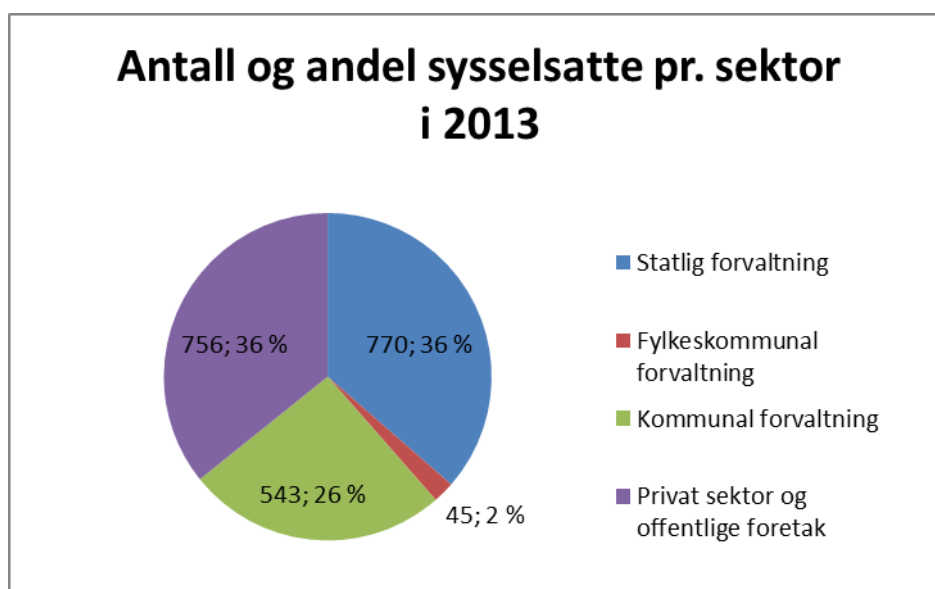
Det er noen få tiltak som er iverksatt på dette området, men mange flere gjenstår, spesielt med hensyn til å involvere organisasjonen og de ansatte mht kommuneplanens arealdel med overordnede mål, visjoner, strategi og bryte disse ned på enhets og avdelingsnivå, slik at innholdet i planen får «mening» for den enkelte ansatte.

Styrker og svakheter i eget næringsliv:

Styrker	Svakheter
Små enheter som kan snu seg raskt om de vil.	For små i enkelte sammenhenger. Spesielt i forhold til store offentlige anbud.
Noen aktører som lever av nisjeprodukter	Manglende utviklingskompetanse
God lønnsomhet (ref nærings nm)	For små miljøer, få arenaer for utviklingsarbeid
Noen få engasjerte som vil noe	Bredden i engasjementet mangler, muligens pga små miljø, små forhold

Arbeidsmarked

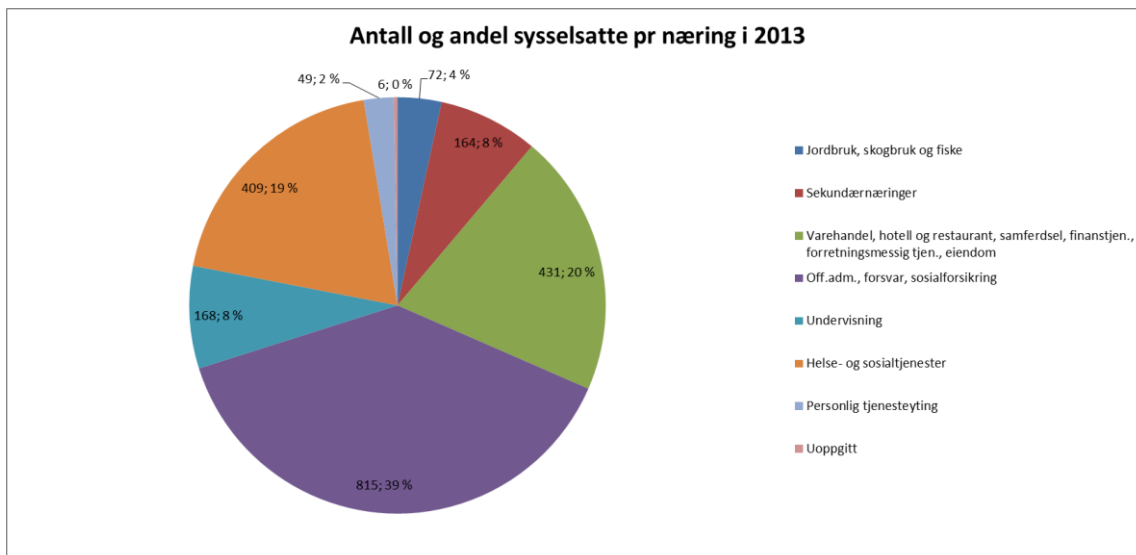
Figur 11 viser antall og andel sysselsatte pr. sektor i 2013 i kommunen.

Figur 11: Antall og andel sysselsatte pr. sektor

Kommentar: Fakta som jeg oppdaget ifm arbeidet med ny virkemiddelplan. For høy andel statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning. Privat sektor og offentlige foretak må opp.

Figur 12 viser antall og andel sysselsatte pr næring i 2013 i kommunen.

Figur 12: Antall og andel sysselsatte pr næring

Kommentar: Som forrige.

Tabell 38 viser andel av de sysselsatte i kommunen som har arbeidssted i kommunen, andel som pendler ut fra kommunen og andel som pendler inn til kommunen.

Kommune	Andel av de sysselsatte innbyggerne i kommunen som ikke pendler ut	Andel av de sysselsatte innbyggerne i kommunen som pendler ut	Andel av de med arbeidssted i kommunen som pendler inn
Lødingen	82 %	18 %	13 %
Tjeldsund	63 %	37 %	27 %
Evenes	62 %	38 %	41 %
Tromsø	92 %	8 %	12 %
Harstad	85 %	15 %	15 %
Kvæfjord	58 %	42 %	33 %
Skånland	53 %	47 %	20 %
Ibestad	79 %	21 %	9 %
Gratangen	70 %	30 %	14 %
Lavangen	61 %	39 %	21 %
Bardu	80 %	20 %	13 %
Salangen	75 %	25 %	18 %
Målselv	83 %	17 %	22 %
Sørreisa	52 %	48 %	17 %
Dyrøy	61 %	39 %	15 %
Tranøy	53 %	47 %	34 %
Torsken	76 %	24 %	10 %
Berg	83 %	17 %	18 %
Lenvik	82 %	18 %	22 %
Balsfjord	72 %	28 %	20 %
Karlsøy	74 %	26 %	12 %
Lyngen	77 %	23 %	14 %
Omasvuotna Storfjord			
Omasvuonon	63 %	37 %	18 %
Gáivuotna Kåfjord	64 %	36 %	8 %
Skjervøy	81 %	19 %	13 %
Nordreisa	79 %	21 %	11 %
Kvænangen	75 %	25 %	12 %

Tabell 38: Andel av sysselsatte som arbeider i kommunen og andel inn- og utpendling

Kommentar: Fordel at flest mulig er stasjonære og ikke pendler. Av de som pendler, er det en fordel at færrest pendler ut. Det indikerer et godt arbeidsmarked med arbeid for alle.

Tabell 39 viser antall og andel pendlere totalt og hvor stor andel av pendlerne i kommunen som pendler til andre kommuner i regionen.

Bostedskommune	Arbeidstakere totalt bosatt i kommunen	Antall arbeidstakere som ikke pendler	Antall utpendlere totalt i kommunen	Andel utpendlere	Antall som pendler til kommuner i regionen	Prosentandel av alle arbeidstakere i kommunen som pendler i regionen	Prosentandel av pendlere som pendler i regionen
Bardu	2 114	1 692	422	20,0 %	215	10,2 %	50,9 %
Målselv	3 512	2 912	600	17,1 %	259	7,4 %	43,2 %
Sørreisa	1 704	878	826	48,5 %	646	37,9 %	78,2 %
Dyrøy	527	323	204	38,7 %	84	15,9 %	41,2 %
Tranøy	662	351	311	47,0 %	237	35,8 %	76,2 %
Torsken	412	315	97	23,5 %	39	9,5 %	40,2 %
Berg	453	375	78	17,2 %	35	7,7 %	44,9 %
Lenvik	5 595	4 562	1 033	18,5 %	433	7,7 %	41,9 %
SUM	14 979	11 408	3 571	23,8 %	1948	13,0 %	54,6 %

Tabell 39: Pendling i kommunen og regionen

Kommentarer: positivt at 80% ikke pendler. I arbeidet med virkemiddelplanen fant vi ut at av det totale antallet som pendler, så er det flere som pendler ut av kommunen enn inn. Gjennomsnittlig pendlingsbalanse siste 10 år er -219.

I tabellen under er det en oversikt over antall sysselsatte som pendler i regionen. Tall er for 2013.

Bostedskommune	Bardu	Målselv	Sørreisa	Dyrøy	Tranøy	Torsken	Berg	Lenvik	Sum utpendling (rad)
Bardu		190	2	0	0	0	0	23	215
Målselv	97			11	3	0	0	4	141
Sørreisa	10	135			16	6	0	1	478
Dyrøy	2	14	32			0	0	6	84
Tranøy	0	11	2	1			0	5	218
Torsken	0	0	0	0	8			5	26
Berg	0	3	3	0	2	3			24
Lenvik	10	170	100	6	96	18	33		433
Sum innpendling (kolonne)	119	523	150	26	115	21	54	940	

Tabell 40: Detaljoversikt inn- og utpendling i regionen

6.1 Næringsliv

Spesielle fortrinn og utfordringer.

I arbeidet med virkemiddelplanen for Bardu Kommune i 2014-2015 fant vi ut at andel nyetablerte foretak i Bardu vil komme under andel nedleggelser/konkurser i løpet av to år fra 2014. Dette er illevarslende og indikerer at konkrete tiltak må iverksettes. En del av disse tiltakene finner vi nå i vedtatte virkemiddelplan, der kommunen ønsker og «stramme inn» virkemiddelbruken ved å fokusere på tiltak som skaper sysselsetting. Dette utviklingsbildet må følges nøye. Det er en utfordring i Bardu samfunnet at det «hviler» så kraftig på Forsvarets tilstedeværelse. Det er tilnærmet frustrerende å registrere at Bardu har svært få bedrifter som ikke er avhengige av tilstedeværelsen fra Forsvaret.

Av fortrinn som Bardu har så kan Forsvaret nevnes. De har 1045 sysselsatte per 2015. Det er også høy andel pendlere som pendler inn. Det bør iverksettes tiltak fra statlig hold som bidrar til at det vil være lønnsomt å bosette seg på tjenestestedet. I tillegg representerer de som arbeider i Forsvaret også mye tilflytting. Det er positivt siden folketallet øker. Men det er også utfordringer, spesielt med henblikk på å skaffe arbeid til tilflytterne.

Skal Bardu klare å skape mer sysselsetting og vekst i eget næringsliv, så må kommunen bidra sammen med det offentlige virkemiddelapparatet med å skape lokale miljøer som fremmer vekst, utvikling og innovasjon. Dette kan gjøres på flere områder.

- **Forskning og utvikling.**
- **Stimulere til nyetableringer**
- **Stimulere til at eksisterende bedrifter vokser.**

Å etablere slike miljøer er en utfordring fordi Bardu vil måtte konkurrere med sine næringsutfordringer med andre kommuner som sliter med fraflytting og en aldrende befolkning. Et annet moment er at Bardu må bli attraktiv for investorkapital. Dersom Bardu skal opparbeide seg en attraksjonskraft for investorkapital, så må de gode prosjektene «heies frem» av kommune så vel som eget næringsliv.

7 Kommunen som demokratisk arena

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
<ul style="list-style-type: none">• Betydningsfulle oppgaver og rammestyring• Lokal politisk styring• Levende lokalt folkestyre• Aktiv lokal politisk arena	<ul style="list-style-type: none">• Høy politisk deltagelse• Lokal politisk styring• Lokal identitet

- Hvordan fungerer lokaldemokratiet i kommunene i dag, og hvilke utfordringer har man på dette området?

Lokaldemokratiet fungerer godt og lokalsamfunnet er godt representert i kommunestyret. Men kan oppleves som en utfordring at ett parti har rent flertall i kommunestyret. Ungdomsrådet oppfatter at politikerne i Bardu er interessert i hva ungdomsrådet mener.

- Hvilke partier er representert og hvordan er aktiviteten i partiorganisasjonene?

Venstre, Senterpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet er representert i Bardu.

Aktiviteten i partiorganisasjonene er gjennomgående god. Mindre partier sliter.

- I hvilken grad har den kommunale administrasjonen nødvendig kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte?

Administrasjonen leverer i hovedsak gode beslutningsgrunnlag. Det er sjelden en sak sendes tilbake for ny utredning. Viser for øvrig til forvaltningsrevisjon ang alternative innstillinger i saksutredninger.

- Hvordan oppleves styringen av tjenester som er underlagt interkommunalt samarbeid, sett i et lokaldemokratisk perspektiv?

Styringen oppleves som god da saker som omhandler dette og revidering av interkommunale avtaler, blir endelig avgjort av kommunestyret, som for eksempel den interkommunale legevakten.

- Hvilke opplevelser har man av det økonomiske og politiske handlingsrommet i kommunene, og hva har dette å si for det politiske engasjementet?

Det økonomiske handlingsrommet legger en demper på aktiviteten, også det politiske engasjementet. Men det er stort engasjement i spesielle saker som angår skole og barnehage. Ungdomsrådet opplever at de har midler, men har et stort engasjement og ønsker å gjøre en forskjell.

- Hvordan er rekrutteringen og engasjementet for å drive politisk arbeid, jf. nominasjonsprosessen til kommunevalg 2015?

Det er ulikheter mellom partiene ift opplevelsen av rekruttering og engasjement rundt det å drive politisk arbeid. Store partier har lettere for rekruttering og engasjement enn de små partiene. Ungdomsrådet opplever at det er litt utfordrende å få folk til å stille til valg.

- I hvilken grad opplever politikerne at de har regional tyngde og slagkraft overfor fylkeskommunale og statlige myndigheter?

Det oppleves som en begrenset innflytelse på regionalt og statlig nivå. Det er viktig at alle partiene jobber for å få egne representanter inn i politiske miljøer på fylkeskommunalt og statlig nivå.

- Hvordan er det politiske samarbeidsklimaet på tvers av kommunegrensene?

Det politiske samarbeidsklimaet oppfattes som godt.

- Hva viser eventuelle undersøkelser som kommunen har gjort mht. innbyggernes identitet til bygd, kommune og region?

Vi kjenner ikke til undersøkelser rundt dette i vår kommune.

- Hvordan drives lokalpolitisk styring-overordnet styring eller detaljstyring?

Kommunal styring i Bardu drives som overordnet styring gjennom budsjett og økonomiplan og delegasjonsreglementet. Prinsipielle saker avgjøres politisk.

- Hvordan er forholdet mellom saksmengde og tid til å drive lokalpolitikk i kommunestyret?

Forholdet mellom saksmengde og tid til å drive lokalpolitikk oppfattes som tilfredsstillende.

- Er det en aktiv lokalpolitisk arena (f eks via frivillige foreninger, aksjoner)?

Ja, det er et godt utviklet frivillig lag- og foreningsliv i Bardu. Der politikere også er en del av frivilligheten og får gode innspill til sitt arbeid som politiker.

Valgdeltagelse i kommunestyrevalg og stortingsvalg (tre siste valg)

Tabellene under viser valgdeltagelse (i prosent) ved de tre siste kommunestyre- og stortingsvalgene.

Kommune	2003	2007	2011
Lødingen	64,2	66,3	69,1
Tjeldsund	69,8	67,8	69,0
Evenes	65,8	63,5	69,9
Harstad (-2012)	45,3	56,2	64,4
Tromsø	55,2	57,1	65,0
Harstad (f.o.m. 2013)
Kvæfjord	55,2	58,6	63,5
Skånland	54,6	60,2	62,9
Bjarkøy (-2012)	67,9	72,7	77,1
Ibestad	74,0	66,9	71,6
Gratangen	61,1	71,0	70,4
Lavangen	65,0	70,5	79,1
Bardu	58,4	62,2	67,1
Salangen	57,5	64,1	66,6
Målselv	48,3	51,4	58,0
Sørreisa	59,1	64,8	63,4
Dyrøy	61,8	63,6	67,6
Tranøy	68,0	71,1	69,6
Torsken	68,8	69,5	71,1
Berg	70,4	74,1	76,8
Lenvik	52,8	53,6	59,4
Balsfjord	51,8	62,3	63,6
Karlsøy	57,2	62,2	61,7
Lyngen	60,4	64,9	63,8
Omasvuotna Storfjord			
Omasvuonon	62,8	66,3	68,9
Gáivuotna Kåfjord	54,5	62,2	62,5
Skjervøy	61,9	66,3	66,2
Nordreisa	65,0	65,8	66,5
Kvænangen	60,5	66,8	63,5
Troms	:	58,9	64,6
Landet	59,0	61,2	64,2

Tabell 41: Valgdeltagelse ved kommunestyrevalg (%)

Kommune	2005	2009	2013
Lødingen	74,5	72,7	79,8
Tjeldsund	75,5	76,5	76
Evenes	75,2	75,5	75,8
Harstad (-2012)	72,6	72,4	0
Tromsø	75,3	74,6	77,3
Harstad (f.o.m. 2013)	0	0	73,8
Kvæfjord	73,5	71,4	72
Skånland	71,3	72,9	75,2
Bjarkøy (-2012)	78,9	78,2	0
Ibestad	75	72,5	73,2
Gratangen	74,5	76,9	71,9
Lavangen	82,1	76,8	79,2
Bardu	76,2	76,3	77
Salangen	76	74,5	74,3
Målselv	70,9	70,5	72,2
Sørreisa	75,4	73,3	75,2
Dyrøy	76	71,9	77,4
Tranøy	78,5	79	75,1
Torsken	77,9	77,4	75,5
Berg	76,9	75,4	74,6
Lenvik	71,4	69,7	70,6
Balsfjord	72,3	73,1	72,3
Karlsøy	71,2	67,9	70,1
Lyngen	74,9	72,4	73,7
Omasvuotna Storfjord			
Omasvuonon	75,4	70,6	75,8
Gáivuotna Kåfjord	72,5	72,8	70,4
Skjervøy	75,6	69,3	69,3
Nordreisa	72,3	70,5	70,4
Kvænangen	71,8	70,4	70,8
Troms	74,1	73,2	74,8
Landet	77,4	76,4	78,2

Tabell 42: Valgdeltagelse stortingsvalg (%)

KMD er i gang med å utarbeide en egen veileder om lokaldemokrati, og har bedt Kompetansesenteret for Distriktsutvikling (KDU) om innspill til dette. Innholdet vil bli publisert på nett utover vinteren og våren. En samlet veileder skal publiseres primo juni 2015.

8 Oppsummering av kommunens analyse

Bardu kommune har vært preget av en stabil befolkningssammensetning de siste 50 år. De siste årene ses en nedgang i antall barn 0-6 år. Dette har fått konsekvenser for behov innen barnehagesektoren. Videre vil dette også få konsekvenser innen skolene. Knyttet til en utvikling av skolene må dette tas med i vurderingene.

Innen eldreomsorgen ser vi en viss nedgang kommende år i antallet eldre. Men etter hvert vil vi få en ny "bølge" ca 2030. Samtidig utfordrer samhandlingsreformen kommunen ift forebygging og rehabilitering.

Bardu kommune har et godt og sterkt kulturliv. Dette preger også kommunens ressursinnsats innen området. Selv om dette har vært nedjustert siste år leveres fortsatt et høyt aktivitetsnivå. Tjenestene er i liten grad lovpålagte og omfang vil måtte vurderes dersom nye lovpålagte oppgaver overføres til kommunene.

Kommuneøkonomien til Bardu kommune er preget av større inntekter enn andre kommuner. Dette skyldes bla kraftinntekter. Høye inntekter har også gitt et høyt aktivitetsnivå, for høyt ift inntektene. Dette har kommunen tatt tak i, men det må gjøres vesentlige endringer framover for å balansere inntekter og utgifter. Særlig viktig dersom endringer i inntektssystemet blir en realitet.

I rapporten er det kort vurdert konsekvenser av varslede endringer i inntektssystemet. Det er også kort skissert mulige nye oppgaver overført til kommunene. Hva dette konkret vil innebære, omfang og evt økonomiske konsekvenser kjenner vi ikke til. På bakgrunn av dette er rapporten derfor bygd opp rundt slik vi kjenner Bardu kommune i dag.

9 Kilder

Statistikk er hentet fra:

- SSB
- KOSTRA (KOMmune –Stat- RApportering)
- Utdanningsdirektoratet
- Folkehelseinstituttet

- Visveg.no

Vedlegg

Vedlegg 1: Nærmere om kriteriene for god kommunestruktur

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Tjenesteyting	
Kvalitet i tjenestene Effektiv bruk av samfunnets ressurser Likeverdighet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Effektiv tjenesteproduksjon Økonomisk soliditet Valgfrihet Statlig rammestyring
Myndighetsutøvelse	
Rettsikkerhet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Tilstrekkelig distanse
Samfunnsutvikling	
Helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn Tilrettelegging for positiv utvikling i lokalsamfunnet og storsamfunnet	Funksjonelle samfunnsutviklingsområder Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse
Demokratisk arena	
Betydningsfulle oppgaver og rammestyring Lokal politisk styring Levende lokalt folkestyre Aktiv lokal politisk arena	Høy politisk deltakelse Lokal politisk styring Lokal identitet Bred oppgaveportefølje Statlig rammestyring

Ekspertutvalget har anbefalt ti kriterier som er rettet mot kommunene, og to kriterier som er rettet mot staten. Kriteriene angir hva som skal til for at en kommune på en god måte skal kunne ivareta sine fire roller og oppgaveløsningen knyttet til disse. Kriteriene ivaretar samfunnsmessige hensyn som strekker seg ut over den enkelte kommunegrense, og anbefales som grunnlag for å vurdere kommunenes oppgaveløsning i dag og for å vurdere en framtidig kommunestruktur.

Kriterier rettet mot kommunene:

1. Tilstrekkelig kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon
5. Økonomisk soliditet

6. Valgfrihet
7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
8. Høy politisk deltakelse
9. Lokal politisk styring
10. Lokal identitet

Kriterier rettet mot staten:

1. Bred oppgaveportefølje
2. Statlig rammestyring

Nærmere om kriteriene

1. Tilstrekkelig kapasitet

Kommunene må ha en tilstrekkelig kapasitet både faglig og administrativt for å kunne løse oppgavene på en effektiv og god måte. Tilstrekkelig kapasitet henger nært sammen med tilgang til relevant kompetanse. Å få én stilling med god fagkompetanse vil ikke gi grunnlaget for et godt fagmiljø. Til det trenger man også kapasitet til å behandle en viss mengde saker, ha god kontroll og oversikt, og til å utvikle fagområdene.

2. Relevant kompetanse

I tillegg til tilstrekkelig kapasitet, er også relevant kompetanse avgjørende for å sikre sterke fagmiljøer og en god administrasjon. Dette innebærer også at det må være en bredde i kompetansen. Manglende kapasitet og kompetanse er også fremhevet som utfordringer for at kommunen skal ivareta sine roller som samfunnsutvikler og myndighetsutvikler. Innenfor kommunens rolle som demokratisk arena kan en kommunal administrasjon med kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte bedre den politiske styringen og utnytte det lokalpolitiske handlingsrommet. Av hensyn til lokaldemokratisk styring er det avgjørende at kommunen selv kan sikre tilstrekkelig kapasitet og kompetanse og ikke er avhengig av samarbeid eller hjelp fra andre.

3. Tilstrekkelig distanse

Kommunene må ha en slik størrelse at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggerne. Dette for å sikre likebehandling og at det ikke tas utenforliggende hensyn i myndighetsutøvelsen, samt at innbyggerne sikres de rettigheter de har etter loven. I tillegg skal

habilitetsreglene sikre tilliten til kommunene og beskytte den enkelte saksbehandler mot utidig press.

4. Effektiv tjenesteproduksjon

Større kommuner vil legge bedre til rett for økt rammestyring fra statens side og dermed økt mulighet for å tilpasse tjenestetilbudet til lokale forhold. Større kommuner kan gi bedre utnyttelse av potensielle stordriftsfordeler. Bosettingsmønsteret i kommunen og hensynet til innbyggernes ønske om nærhet til tjenestene kan gjøre det vanskelig å hente ut stordriftsfordeler på alle tjenester i kommunen. Men det vil trolig være effektiviseringsgevinster på enkelte områder – slik som i den overordnede styringen og planleggingen i sektoren.

5. Økonomisk soliditet

En viktig forutsetning for at kommunene skal kunne tilby sine innbyggere gode velferdstjenester er at kommunene har god kontroll på økonomien og kan håndtere uforutsette hendelser. Kommuner med sunn økonomi, som sørger for å ha et økonomisk handlingsrom, kan i større grad håndtere uforutsette hendelser uten at det får direkte konsekvenser for tjenestetilbudet til innbyggerne. Små kommuner er mer sårbare enn større kommuner i slike situasjoner, fordi de har et mindre budsjett å omdisponere innenfor.

6. Valgfrihet

Innbyggerne vil i større grad kreve flere valgalternativer innenfor tjenestene. Større kommuner kan tilby en større bredde i tilbudet til sine innbyggere, som vil være vanskelig å tilby i små kommuner.

7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder

Kommunene må ha en inndeling som er mest mulig funksjonell for de områder det er nødvendig å se i sammenheng for å sikre helhetlige løsninger, særlig på areal- og transportområdet. De siste tiårene har det vært en vedvarende regional integrasjon gjennom pendling og tettstedsutvikling, slik at kommunene i stadig mindre grad utgjør en funksjonell enhet. Denne utviklingen vil fortsette. Særlig i byområder gjør behovet for mer funksjonelle samfunnsutviklingsområder at kommunene bør vurdere sammenslåing. Erfaring tilsier at kommunene hver for seg har sterke insentiver for å ivareta egne behov og at de felles løsningene ikke blir optimale, verken i planleggingen eller i implementeringen av planene. I mindre sentrale strøk vil kriterier som kapasitet og kompetanse om samfunnsutvikling være viktigere når kommunesammenslåing skal vurderes.

8. Høy politisk deltakelse

Det er viktig å ha et aktivt lokaldemokrati med valgmuligheter både i forbindelse med stemmegivningen og at innbyggerne har mulighet til å få sin stemme hørt mellom valgene. Større

kommuner legger i dag i større grad tilrette for deltakelse mellom valgene, og de har oftere ulike former for medvirkningsorgan. På noen indikatorer scorer de minste kommunene høyest – valgdeltakelsen ved lokalvalg er størst i de minste kommunene og flere innbyggere i små kommuner har vært i kontakt med ordfører enn i større kommuner. Men analyser viser at for noen av disse indikatorene har resultatet mer å gjøre med kjennetegn ved innbyggerne enn at kommunen er liten.

9. Lokal politisk styring

Det er avgjørende for lokal politisk styring at den kommunale administrasjonen har nødvendig kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte. Kommunene bør ha mulighet for en hensiktsmessig lokal organisering og prioritering, og ikke være nødt til å organisere sin tjenesteproduksjon i interkommunale ordninger for å levere lovpålagte velferdstjenester.

10. Lokal identitet

Det er etter utvalgets vurdering to dimensjoner som spiller inn på dette området, og som kommunene bør vurdere i spørsmålet om sammenslåing: opplevd tilknytning til et område og felles identitet med andre områder. Antakelsen om at noe av dagens nærhet vil forsvinne ved større kommuner, enten det gjelder til kommunehuset, lokalpolitikere eller tjenester, vil med stor sannsynlighet bli opplevd som problematisk og utfordrende av de berørte innbyggerne. En slik opplevelse vil kunne bli forsterket dersom dagens politiske og administrative system ikke tilpasses nye forutsetninger. Resultatet vil kunne bli et svekket lokalt demokrati. Utvalget tar også som utgangspunkt at det vil være lettere å gjennomføre sammenslåinger med kommuner som i stor grad opplever å ha interkommunal identitet, enn mellom kommuner som ikke har det.

11. Bred oppgaveportefølje

Utvalget mener at det er sentralt at kommunene fortsatt har ansvar for en bred oppgaveportefølje. Utvalget tar til følge signalene fra regjeringen om at nye robuste kommuner skal tilføres flere oppgaver, og mener i utgangspunktet at flere oppgaver under lokalpolitisk kontroll vil kunne styrke lokaldemokratiet. Etter utvalgets oppfatning er imidlertid det sentrale for kommunens ivaretagelse av sin rolle som demokratisk arena at kommunene allerede i dag ivaretar betydningsfulle oppgaver.

12. Statlig rammestyring

Etter utvalgets vurdering er det viktig at den statlige styringen blir avpasset slik at det lokale demokratiske handlingsrommet tillater at lokale preferanser i størst mulig grad blir bestemmende for hvordan tildelte oppgaver ivaretas, og for fordelingen av ressurser mellom ulike oppgaver. En kommunestruktur med større og mer robuste kommuner vil etter utvalgets vurdering redusere dagens behov for detaljert statlig styring.

Vedlegg 2: Oversikt over figurer og tabeller

Figurer:

Figur 1: Folketallsutvikling 1990-2014 (3. kv.) og prognose frem til 2040	7
Figur 2: Årlig fødselsoverskudd/-underskudd, innenlandsk flytting og innvandring 1998-2014.....	9
Figur 3: Befolknings sammensetning 1990-2014 og prognose for 2020, 2030 og 2040 – absolutte tall	10
Figur 4: Befolknings sammensetning 1990-2014 og prognose for 2020, 2030 og 2040 – prosentvis fordeling	10
Figur 5: Antall yrkesaktive pr innbygger over 80 år	11
Figur 6: Skatteinntekter pr innbygger i prosent av landsgjennomsnittet, 2014	20
Figur 7: Prosentvis fordeling av netto driftsutgifter, pr tjeneste, 2013	20
Figur 8: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter 2009-2018.....	21
Figur 9: Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter 2009-2018	22
Figur 10: Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter 2009-2018.....	22
Figur 11: Antall og andel sysselsatte pr. sektor	73
Figur 12: Antall og andel sysselsatte pr næring	74

Tabeller:

Tabell 1: Prosentvis endring i folketallet	8
Tabell 2: Befolkningsendringer 1998-2014	8
Tabell 3: Befolkningsendringer 2009-2014	8
Tabell 4: Befolkningsutvikling i delområder og tettsteder i kommunen.....	12
Tabell 5: Flyttemønster i kommunen og regionen	12
Tabell 6: Levekårsstatistikk, 2013.....	13
Tabell 7: Utdanningsnivå i kommunen (prosentandel av innbyggere 16-66 år).....	15
Tabell 8: Gjennomsnittlig reisetid til kommunesenteret i minutter	17
Tabell 9: Reisetid i minutter mellom kommunesentre i regionen (kilde: Visveg på vegvesen.no).....	18
Tabell 10: Prosentvis fordeling av brutto driftsinntekter, 2013.....	19
Tabell 11: Pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter.....	23
Tabell 12: Premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter	23
Tabell 13: Garantiansvar pr 31.12.2013	24
Tabell 14: Enhetskostnader pr. bruker/mottaker, kommuner i Troms, 2013.....	27
Tabell 15: Eiendomsskatt- satser og inntekter	28
Tabell 16: Satser for foreldrebetaling i barnehage og SFO	29
Tabell 17: Brukerbetaling pleie- og omsorgstjenester, 2013	30
Tabell 18: Års- og engangsgebyr for vann, avløp og renovasjon, 2013.....	30
Tabell 19: Saksbehandlingsgebyrer 2013	31
Tabell 20: Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i % av totale netto driftsutgifter.....	39
Tabell 21: Absolutt utvikling i antall barn i barnehagealder	41
Tabell 22: Prosentvis utvikling i antall barn i barnehagealder	41
Tabell 23: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer - barnehage .	41
Tabell 24: Absolutt utvikling i antall barn i grunnskolealder.....	44

Tabell 25: Prosentvis utvikling i antall barn i grunnskolealder.....	44
Tabell 26: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer – grunnskole	45
Tabell 27: Statistikk om personell i grunnskolen.....	45
Tabell 28: Resultater fra elevundersøkelsen 2013-2014, 7. trinn Feil! Bokmerke er ikke definert.Feil! Bokmerke er ikke definert.	
Tabell 29: Resultater fra elevundersøkelsen 2013-2014, 10. trinn Feil! Bokmerke er ikke definert.Feil! Bokmerke er ikke definert.	
Tabell 30: Prioritering, dekningsgrad og produktivitet, barnevernstjenesten.....	47
Tabell 31: Prioritering, dekningsgrad og produktivitet, sosiale tjenester i Nav	50
Tabell 32: Absolutt utvikling i antall innbyggere 67-79 år, 80-89 år og 90 år og over	53
Tabell 33: Prosentvis utvikling i antall innbyggere 67-79 år, 80-89 år og 90 år og over	53
Tabell 34: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer, hjemmetjenesten	54
Tabell 35: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer, institusjon ...	54
Tabell 36: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer, kommunehelsetjenesten.....	55
Tabell 37: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet, psykisk helsearbeid og rusarbeid.....	56
Tabell 38: Landbrukseiendommer og jordbruksbedrifter	59
Tabell 39: Fornyingsnett vann- og avløpsnett	61
Tabell 40: Andel av sysselsatte som arbeider i kommunen og andel inn- og utpendling.....	75
Tabell 41: Pendling i kommunen og regionen.....	76
Tabell 42: Detaljoversikt inn- og utpendling i regionen	76
Tabell 43: Valgdeltagelse ved kommunestyrevalg (%).....	80
Tabell 44: Valgdeltagelse stortingsvalg (%).....	81